

Espon vapaaehtoisverkoston alkuvaiheen verkostoituminen

Joensuu, Anna

Jokinen, Asta

Mäkelä, Niina

Laurea-ammattikorkeakoulu
Laurea Otaniemi

Espoon vapaaehtoisverkoston alkuvaiheen verkostoituminen

Anna Joensuu
Asta Jokinen
Niina Mäkelä
Sosiaalialan koulutusohjelma
Opinnäytetyö
Joulukuu 2009

Anna Joensuu
Asta Jokinen
Niina Mäkelä

The initial stage networking of volunteers in Espoo

Year	2009	Pages	101
------	------	-------	-----

Our thesis is a qualitative study which was carried out in 2008–2009. The aim was to collect information about the initial stage of the Espoo volunteer network and about the process of the network. Our approach is from the point of view of the organizations which are part of the network. Our intention was to survey the aims of the organizations in the beginning of the network to determine if the organizations were able to reach their goals in this short period of time and to investigate the beginning of the process in the network. The study was undertaken for the Santa program which is managed by Espoon Järjestöjen Yhteisö ry.

The methods used were theme interview, participatory observation and questionnaires. We carried out participatory observation during three meetings of the network of volunteers in Espoo. In the first and third network meetings we distributed questionnaires to the members attending the meetings. After the third meeting, we interviewed seven individuals who had participated in these meetings or in activities of the network in some other way. The gathering of data took place between January and May in 2009.

The findings indicated that networking had started well during these first three network meetings. The idea of network was clarified by the members of the network. They think that the idea of a network is to develop volunteer activity, to increase co-operation among organizations and to get more support on their own activity. Creating the strategy and developing the vision will take more time.

Those who are active in the organizations have plenty of aims to achieve. They have succeeded in making contacts and sharing information. Other aims need more time to achieve. These aims are collaborating with other organizations, developing, increasing in transparency, respect and visibility of volunteer activity, recruiting and education of volunteers and peer support.

In this thesis, the opinions of the employees are emphasized because there were more employees than volunteers in the network meetings. During this thesis process we presented many ideas for development. We suggested for example that another thesis should be written on this topic. We also proposed that organizations should discuss openly their shared vision and how it will be achieved.

Keywords: networking, network, voluntariness, volunteer work

Sisällys

1	Johdanto.....	6
2	Opinnäytetyön tausta	8
2.1	Työn rajalla -hanke	8
2.2	Santra-hanke	9
2.3	Espoon vapaaehtoisverkosto	9
2.4	Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet.....	10
2.5	Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ja keskeiset käsitteet.....	11
3	Vapaaehtoistoiminta sosiaali- ja terveysalalla.....	14
4	Verkostoituminen	17
4.1	Verkostoitumisen prosessi	18
4.2	Verkostoidea, visio ja strategia.....	20
5	Aineiston hankinta ja analyysi	23
5.1	Laadullinen tutkimusprosessi	23
5.2	Kysely tiedonhankintamenetelmänä	25
5.2.1	Kyselyn suunnittelu ja toteuttaminen	25
5.2.2	Kyselyn aineiston analyysi.....	27
5.3	Havainnointi tiedonhankintamenetelmänä	28
5.3.1	Havainnoinnin suunnittelu ja toteuttaminen	29
5.3.2	Havainnoinnin aineiston analyysi	30
5.4	Haastattelu tiedonhankintamenetelmänä	31
5.4.1	Haastatteluiden suunnittelu ja toteutus	32
5.4.2	Teemahaastattelun aineiston analyysi.....	34
6	Kyselyjen tulokset	35
6.1	Tavoitteita ja toiveita verkostoitumiselle	35
6.2	Syyt verkostoon liittymiselle	42
6.3	Verkostoon liittymisen syiden toteutuminen	43
6.4	Oman toiminnan kehittäminen	45
6.5	Kehittämistoiveita	46
7	Havainnointien tulokset.....	47
7.1	Ensimmäisen verkostotapaamisen havainnointi.....	48
7.2	Toisen verkostotapaamisen havainnointi	52
7.3	Kolmannen verkostotapaamisen havainnointi.....	55
8	Haastattelujen tulokset.....	58
8.1	Verkostoidea	58
8.2	Verkostostrategia	60

8.3	Verkoston vahvistuminen	62
8.4	Vapaaehtoisuus	64
8.5	Kehittäminen.....	65
9	Tulosten tarkastelu ja päätelmät	66
9.1	Toimijoiden tavoitteet ja niiden toteutuminen	67
9.2	Verkostoprosessi.....	69
9.3	Päätelmät.....	73
9.4	Kehittämissuhteet	75
10	Opinnäytetyön luotettavuuden ja eettisyyden arviointi	76
10.1	Laadullisen tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	76
10.2	Määrällisen tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys	79
10.3	Oma oppimisprosessi ja kiitokset	81
	Lähteet	82
	Liitteet.....	85
	Liite 1 Ensimmäinen kyselylomake	85
	Liite 2 Toinen kyselylomake.....	91
	Liite 3 Ensimmäinen havainnointirunko	97
	Liite 4 Toinen havainnointirunko	99
	Liite 5 Teemahaastattelurunko	100

1 Johdanto

Vapaaehtoistoiminta on osa hyvin monen espoolaisen toimijan toimintaa. Pääsääntöisesti vapaaehtoistoimintaa ylläpidetään kolmannella sektorilla, jossa vapaaehtoiset ovat merkittävässä roolissa. Vapaaehtoistoiminnassa on omat haasteensa, esimerkiksi miten vastata toimintaympäristössä tapahtuviin muutoksiin. Tämän vuoksi on tärkeää, että pyritään kehittämään toimintaa sekä luomaan uusia työmuotoja ja toimintatapoja.

Vapaaehtoistoiminta on laajenemassa kolmannelta sektorilta ja seurakunnilta myös julkisiin palveluihin ja yritystoimintaan. Palveluiden ohentuminen on johtanut siihen, että vapaaehtoisuuden merkitys on kasvanut koko Espoossa.

Verkostoituminen on työskentelytapa, jota käytetään monissa erilaisissa organisaatioissa. Verkosto voidaan muodostaa organisaation sisällä tai eri organisaatiot voivat muodostaa verkoston. Työskentelytavan hyötyinä nähdään erilaiset yhteistyön mukanaan tuomat mahdollisuudet, kuten resurssien ja tietotaidon yhdistäminen.

Opinnäytetyömme on laadullinen tutkielma, joka tehdään yhteistyössä Espoon Järjestöjen Yhteisö ry:n sekä Laurea- ammattikorkeakoulun kanssa. Työmme on osa Santra-hanketta, joka toteutetaan yhteistyössä Espoon Järjestöjen Yhteisö ry:n, Espoon kaupungin, Espoon seurakuntayhtymän, Raha-automaattiyhdistyksen sekä muiden vapaaehtoistoimijoiden kanssa. Koulun puolelta opinnäytetyömme toteutetaan Työn rajalla -hankkeessa, jonka yhtenä tavoitteena on verkostoituminen muiden toimijoiden kanssa.

Opinnäytetyömme aiheena on Espoon Järjestöjen Yhteisö ry:n Santra-hankkeen järjestämien verkostotapaamisten alkuvaiheen arviointi. Tarkoituksenamme oli kartoittaa mukana olevien sosiaali- ja terveysalan toimijoiden tavoitteita sekä tutkia, miten verkostotapaamisten avulla syntyy verkostoitumista ja, miten tapaamiset täyttävät mukana olevien toimijoiden tavoitteet. Näiden tavoitteiden tutkimiseksi osallistuimme keväällä 2009 järjestettyihin verkostotapaamisiin. Espoon vapaaehtoisverkoston ensimmäiset verkostotapaamiset järjestettiin tammikuussa, maaliskuussa ja toukokuussa 2009. Verkostotapaamisiin osallistui useita eri sosiaali- ja terveysalan toimijoita Espoon alueelta.

Keskeisimpiä aiheita työssämme ovat verkostoituminen ja vapaaehtoisuus. Käsittelemme työssämme paljon verkostoitumista. Työmme teoriaosuudessa käymme läpi verkostoitumisen prosessia ja käsitteitä. Käsittelemme myös vapaaehtoistoimintaa sosiaali- ja terveysalalla, koska

tutkimamme verkosto koostuu vapaaehtoistoimijoista. Tarkoituksenamme on tulkita saamiamme tuloksia teorian pohjalta.

Työmme aineiston hankimme strukturoidun kyselylomakkeen, osallistuvan havainnoinnin sekä teemahaastattelun kautta. Näiden menetelmien avulla keräsimme tietoa toimijoiden ja jäsenten verkostotapaamisiin liittyvistä tavoitteista ja toiveista sekä selvitimme, miten alkuvaiheen verkostoitumisessa on onnistuttu. Arviointijakson aloitimme tammikuussa 2009. Toukokuussa 2009 selvitimme, miten nämä alkuvaiheen tavoitteet ovat toteutuneet.

Opinnäytetyömme avulla saatiin alkuvaiheen tietoa verkostotapaamisten ja verkostoitumisen onnistumisesta. Työmme tuloksia hyödynnetään tulevien verkostotapaamisten suunnittelussa ja toteuttamisessa. Tuloksista raportoidaan joulukuun 2009 verkostotapaamisessa ja Espoon vapaaehtoisverkoston nettisivuilla.

2 Opinnäytetyön tausta

Opinnäytetyömme tehtiin yhteistyössä Laurea-ammattikorkeakoulun ja Espoon Järjestöjen Yhteisö ry:n kanssa Työn rajalla -hankkeessa. Teimme opinnäytetyömme Espoon Järjestöjen Yhteisö ry:n hallinnoimalle Santra-hankkeelle. Työmme kohteena oli Espoon vapaaehtoisverkosto, joka on Santra-hankkeen tukema ja organisoima verkosto.

2.1 Työn rajalla -hanke

Työn rajalla -hanke on alueellinen hanke, joka ajoittuu vuosille 2007–2010. Hanke kuuluu Otaniemen Laurean Voimaannuttavan työn tutkimus- ja kehittämislinjan alaisuuteen. Linjan päämääränä on muun muassa vahvistaa alueellista verkottumista sekä tutkia ja kehittää valtaistavan työn toimintamallia. Hankkeessa mukana olevia toimijoita Laurea-ammattikorkeakoulun ja Espoon Järjestöjen Yhteisö ry:n lisäksi ovat Espoon Järjestökadun toimijat sekä Espoon työvoiman palvelukeskus. Mukana olevat toimijat tuovat omat resurssinsa hankkeen käyttöön, joista muodostuvat hankkeen resurssit. (Työn rajalla -hankesuunnitelma 2008, 1; 6.)

Hankkeen kohteena ovat työn rajalla olevat henkilöt. Käsite työn rajalla viittaa henkilöihin, jotka eivät osallistu perinteisen palkkatyön tekemiseen. Tällaisia henkilöitä ovat esimerkiksi työttömät, vajaakuntoiset ja taiteilijat. On olemassa myös erilaisia tapoja tehdä työtä, kuten osa-aikatyö, palkaton työ, kuntouttava työ ja vapaaehtoistyö. (Työn rajalla -hankesuunnitelma 2008, 1; 5.) Meidän työmme liittyy Työn rajalla -hankkeeseen vapaaehtoistoiminnan kautta, koska tutkielmamme kohteena oleva Espoon vapaaehtoisverkosto koostuu vapaaehtoistoimijoista.

Hankkeen tavoitteet on jaettu neljään alakohtaan. Ensimmäinen on kehittämistarpeiden selvittäminen. Toisena alakohtana on valtaistavien työmenetelmien ja toimintamuotojen kehittäminen sekä pilotointi. Kolmantena on Järjestökadun vertaistuki- ja kansalaistoiminnan dokumentointi ja mallittaminen sekä neljäntenä verkostoituminen muiden toimijoiden kanssa. (Työn rajalla -hankesuunnitelma 2008, 6.) Edellä mainituista tavoitteista meidän työssämme keskeisiä ovat valtaistavien työmenetelmien ja toimintamuotojen kehittäminen sekä verkostoituminen muiden toimijoiden kanssa.

2.2 Santra-hanke

Teimme opinnäytetyömme Santra-hankkeelle. Hanke koordinoi Espoon vapaaehtoisverkostoa, jonka alkuvaiheen verkostoitumista tutkimme. Santra-hankkeen puolelta teimme yhteistyötä hankesuunnittelijoiden sekä EJY ry:n toiminnanjohtajan kanssa.

Santra- hankkeen käynnisti Espoon Järjestöjen Yhteisö ry yhteistyössä Espoon seurakunnan, Espoon kaupungin, Suomen Punaisen Ristin ja muiden vapaaehtoistoimijoiden kanssa. Hankkeen avulla koordinoidaan espoolaista sosiaali- ja terveysalan vapaaehtoistoiminnan kenttää. Hankkeen rahoittavat Raha-automaattiyhdistys, Espoon kaupunki ja Espoon seurakuntayhtymä. (Espoon Järjestöjen Yhteisö ry 2009a.)

Santra- hankkeella on monia erilaisia tavoitteita, jotka liittyvät vapaaehtoistoimintaan. Koordinoidun yhteistyön kautta saadaan arvostetumpaa, tavoiteltavampaa ja jäsentyneempää vapaaehtoistoimintaa. Vapaaehtoisuudelle ja vapaaehtoistoiminnan rakenteille pyritään luomaan kehittyneempiä tukimuotoja. Hankkeella pyritään saamaan yhdenmukaisuutta, lisäämään vapaaehtoistoiminnan näkyvyyttä ja tehokkaampaa tiedotusta sekä tehostamaan toimijoiden keskinäistä tiedonsaantia. (Espoon Järjestöjen Yhteisö ry 2009a.)

Vapaaehtoistoiminnan tarve on kasvanut ja hankkeella on tarkoitus vastata lisääntyneen tarpeen mukanaan tuomaan haasteeseen. Tavoitteena on myös kohottaa vapaaehtoistoiminnan profiilia, lisätä toiminnan tunnettavuutta ja arvostusta. Vapaaehtoisten tukemiseksi hankkeessa on tarkoitus luoda uusia rekrytointitapoja ja koulutusta sekä tukea vapaaehtoisena jaksamista. Tavoitteena on myös, että eri vapaaehtoistoiminnan käsitteitä ja termejä selkeytetään. (Espoon Järjestöjen Yhteisö ry 2009a.)

2.3 Espoon vapaaehtoisverkosto

Työssämme tutkimme Espoon vapaaehtoisverkoston verkostotapaamisia, joita tukee ja organisoii Espoon järjestöjen Yhteisö ry:n hallinnoima Santra- hanke. Hankkeen puolelta tapaamisia koordinoivat hankesuunnittelijat, jotka mahdollistavat käytännön järjestelyt tapaamisissa.

Espoolaisia sosiaali- ja terveysalan vapaaehtoistyön toimijoita ja heidän vapaaehtoistoimintojensa sisältöä kartoitettiin pääasiassa sähköpostitse täytettävällä kyselylomakkeella. Santra- hankkeen työntekijät lähettivät kyselyn 182 taholle, johon vastasi yhteensä 50 tahoja. Kartoituksen avulla

hankesuunnittelijat saivat tietoa Espoossa toimivista vapaaehtoistoimijoista ja heidän kehittämistarpeistaan. (Espoon vapaaehtoisverkosto 2008c; Espoon vapaaehtoisverkosto 2008a.)

Kartoitus toteutettiin heinä- ja syyskuun välisenä aikana vuonna 2008. Tämän kartoituksen sekä hankkeen tavoitteiden kautta syntyi idea verkoston käynnistämisestä. Kartoituksessa korostuivat yhteistyön luominen ja tiivistäminen, päällekkäisyyksien karsiminen sekä resurssien jakaminen eri sosiaali- ja terveysalan vapaaehtoistoimintaa organisoivien tahojen välillä. (T. Nurmenniemi, henkilökohtainen tiedonanto 12.11.2009.)

Espoon vapaaehtoisverkosto on sosiaali- ja terveysalan vapaaehtoistoimijoiden liittouma. Verkostoon voi liittyä alueellisia ja valtakunnallisia vapaaehtoistoimijoita sekä vapaaehtoistoimintaa tukevia toimijoita. Liittymisen perusedellytyksenä on, että toimijat järjestävät vapaaehtoistoimintaa sosiaali- ja terveysalalla Espoossa ja ovat halukkaita kehittämään vapaaehtoistoimintaa yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. (Espoon Vapaaehtoisverkosto 2008f; Espoon vapaaehtoisverkosto 2008e.) Espoon vapaaehtoisverkoston tavoitteet kehittyvät lopulliseen muotoonsa verkostotapaamisten myötä. Mukana olevat toimijat yhdessä luovat ja määrittävät ne.

Verkostolla on omat Internet-sivut, jonne jäsenet voivat laittaa tietoa avoimista vapaaehtoistehtävistään sekä tiedottaa vapaaehtoisille tarkoitetuista tapahtumista ja koulutuksista. Verkoston toiminnan tarkoituksena ei ole hyödyttää vain yksittäisen organisaation vapaaehtoisia vaan tarkoituksena on, että kaikkien Espoon vapaaehtoisverkostossa toimivien tahojen vapaaehtoiset hyötyvät. Tapaamisten sisältö lähtee mukana olevien toimijoiden tarpeista ja kiinnostuksesta. Verkostotapaamisissa on tarkoitus työskennellä työryhmissä, joissa työstetään vapaaehtoistoiminnan haasteita ja tavoitteita. (Espoon Vapaaehtoisverkosto 2008f.)

2.4 Opinnäytetyön tarkoitus ja tavoitteet

Opinnäytetyömme tarkoituksena oli luoda uutta tietoa alkuvaiheen verkostoitumisen prosessista verkostoa varten. Työmme näkökulmaksi valitsimme toimijoiden näkökulman. Toimijoiden näkökulmasta työn tekeminen tarkoittaa sitä, että kartoitimme juuri verkostoon kuuluvien organisaatioiden tavoitteita kyselyn, haastattelun ja osallistuvan havainnoinnin keinoin. Työmme tulosten tarkoituksena oli hyödyttää nimenomaan mukana olevia toimijoita ja parantaa heidän toimintaedellytyksiänsä.

Työmme tarkoituksena oli selkeyttää verkoston tavoitteita sekä näin edistää toimijoita sitoutumaan verkostoon. Tavoitteiden selkeytyminen ja sitä kautta verkoston toimintaedellytysten paraneminen sitouttavat toimijoita kiinteämmin verkoston toimintaan. Yhteisten tavoitteiden selkiytyessä toimijoiden on helpompi lähteä toteuttamaan niitä. Pyrkimyksenämme oli, että hankesuunnittelijat ja verkosto saavat tietoa verkostotapaamisten suunnitteluun ja kehittämiseen, jotta verkostotapaamisten sisältöä voidaan kehittää. Tutkimme verkostoprosessin alkuvaihetta, jotta tätä tietoa pystyttäisiin hyödyntämään myös tulevaisuudessa uusien verkostojen luomisessa.

Valitsimme tämän opinnäytetyömme aiheen, koska verkostoituminen ja vapaaehtoistoiminta ovat ajankohtaisia aiheita. Halusimme selvittää, miten verkostoitusprosessi lähtee käyntiin ja miten verkostoa voidaan hyödyntää toiminnan kehittämisessä. Työmme tavoitteena oli selvittää verkostotapaamisiin osallistuvien toimijoiden tavoitteet heidän liittyessään verkostoon sekä syyt verkostoon liittymiselle. Lisäksi tavoitteenamme oli tutkia, pystytäänkö verkostossa kolmen verkostotapaamisen aikana saavuttamaan näitä tavoitteita. Tavoitteenamme oli myös saada uutta ja käyttökelpoista tietoa verkoston synnystä. Henkilökohtaisina tavoitteinamme oli saada kokemusta erilaisten tutkimusmenetelmien käyttämisestä käytännön työympäristössä ja luoda kontakteja alueen eri toimijoihin.

2.5 Opinnäytetyön tutkimuskysymykset ja keskeiset käsitteet

Laadimme tutkimuskysymykset yhteistyössä Santra-hankkeen työntekijöiden kanssa.

Opinnäytetyömme tutkimuskysymykset ovat:

1. Millaisia verkostoitumiseen liittyviä tavoitteita verkostotapaamisiin osallistuvilla toimijoilla on arviointijakson aikana 20.1.–29.5.2009?
2. Miten verkostoitumiseen liittyvät tavoitteet ovat toteutuneet arviointijakson lopussa 29.5.2009?
3. Millainen on verkostoprosessi arviointijakson aikana?

Kirjallisuudessa käytetään useita eri vapaaehtoisuuteen ja verkostoitumiseen liittyviä termejä. Selkeyden ja yhdenmukaisuuden vuoksi olemme määritelleet keskeiset käsitteet. Kyseiset käsitteet olemme valinneet siksi, että Santra-hankkeessa käytetään näitä käsitteitä. Olemme

hankesuunnittelijoiden kanssa valinneet seuraavat käsitteet työmme keskeisiksi käsitteiksi: toimija, vapaaehtoistoiminta, vapaaehtoinen, verkostoituminen, verkosto ja verkoston jäsen.

Toimija:

Käsitteellä toimija tarkoitamme verkostoon kuuluvia organisaatioita. Toimija ei ole yksittäinen henkilö, vaan tarkoittaa käsitteenä koko organisaatiota. Verkostoon kuuluu toimijoita Espoon kaupungilta, seurakunnista ja eri sosiaali- ja terveysalan järjestöjä, joiden toimintaan kuuluu vapaaehtoistoimintaa. Verkostotapaamisiin osallistuvat työntekijät ja vapaaehtoiset ovat mukana olevien organisaatioiden eli toimijoiden edustajia. He eivät siis osallistu verkostotapaamisiin yksityishenkilöinä vaan oman organisaationsa edustajina.

Vapaaehtoistoiminta:

Vapaaehtoistoiminnalla työssämme tarkoitetaan organisaatioiden toimintaan liittyvää vapaaehtoistoimintaa. Verkostoon kuuluvat toimijat omalta osaltaan itse tekevät, järjestävät, ylläpitävät tai ovat jollain muulla tavalla mukana vapaaehtoistoiminnassa. Espoon vapaaehtoisverkoston verkostotapaamisten tavoitteena on kehittää ja uudistaa organisaatioiden eli toimijoiden tekemää vapaaehtoistoimintaa verkostotapaamisten ja verkostoitumisen avulla. Emme käytä käsitettä vapaaehtoistyö, koska työ-sana viittaa liian läheisesti palkkatyöhön ja antaa sanalle vääränlaisia merkityksiä. Vapaaehtoistoiminta käsitteenä sopii kyseisen toiminnan kuvaamiseen paremmin kuin vapaaehtoistyö-sana.

Vapaaehtoinen:

Vapaaehtoinen tarkoittaa yksityistä henkilöä, joka toimii vapaaehtoisena. Vapaaehtoinen tekee palkatta vapaaehtoistoimintaa, esimerkiksi tukihenkilönä. Vapaaehtoinen toimii siis vapaaehtoisena organisaatioiden tekemässä ja ylläpitämässä vapaaehtoistoiminnassa. Verkostotapaamisiin osallistuvista henkilöistä osa toimii vapaaehtoisina eli osallistuu jonkun organisaation vapaaehtoistoimintaan.

Verkostoituminen:

Verkostoituminen on työssämme keskeinen käsite, koska tarkoituksenamme on tutkia Espoon vapaaehtoisverkoston verkostotapaamisia ja niissä tapahtuvaa alkuvaiheen verkostoitumista. Verkostoituminen on verkostotapaamisissa tapahtuva prosessi. Verkostoitumista tapahtuu, kun

verkoston jäsenet kokoontuvat verkostotapaamisissa yhteen, tekevät yhteistyötä ja luovat suhteita keskenään.

Verkosto:

Työssämme tutkitaan tämän Espoon vapaaehtoisverkoston, alkuvaiheen verkostoitumista. Verkostotapaamisiin osallistuvat sosiaali- ja terveysalan vapaaehtoistoimijat muodostavat verkoston. Verkostossa eri toimijat työskentelevät yhteisten päämäärien saavuttamiseksi.

Verkoston jäsen:

Verkoston jäsenet ovat verkostossa olevien toimijoiden edustajia. Jäsen on henkilö, joka osallistuu verkostotapaamisiin.

2.6 Aiemmat vastaavat tutkimukset ja hankkeet

Heli Laurikainen (2008) tutki opinnäytetyössään, miten yhdistysverkoston toimintaa voidaan kehittää. Työn tarkoituksena oli muun muassa kehittää sosiaali- ja terveysalan yhdistysten välistä yhteistyötä sekä mahdollistaa yhdistysten työntekijöiden ja vapaaehtoisten arjessa oppiminen. Lisäksi tavoitteena oli yhdistysten toiminnan kehittäminen ja uudistaminen. (Laurikainen 2008, 1.)

Opinnäytetyö tehtiin Hämeenlinnan Setlementti ry:lle ja se oli osa järjestöyhteistyön Osuma -projektia. Tämä kehittämisprojekti toteutettiin vuosina 2005–2008. Päämääränä oli lisätä kansalaisten osallisuutta edistämällä ja vahvistamalla kansalaistoimintaa sekä järjestötyötä Hämeenlinnan alueella. (Laurikainen 2008, 5.)

Tutkimuksessa selvisi, että verkostossa tehtävän yhteistyön kautta yhdistysten työntekijät ja vapaaehtoiset saivat muun muassa tietoa alueen toiminnasta ja yhteistyömahdollisuuksista. Lisäksi he saivat näkyvyyttä toiminnalleen ja työvälineitä omaan toimintaansa. Yhteisen toiminnan kautta osallistujat olivat pystyneet verkostoitumaan paremmin. (Laurikainen 2008, 1.)

Valtakunnallisesti Espoon Järjestöjen Yhteisö ry:n Santra-hanke toimii yhteistyössä Oulussa, Tyrnävällä ja Kempeleessä toimivan VARES-hankkeen kanssa (Espoon Järjestöjen Yhteisö ry 2009c). Tämä hanke on samantapainen kuin Santra-hanke, joten esittelemme lyhyesti myös sen

tässä työssämme. VARES-hankkeen olemassaolo osoittaa, että vastaavanlaisia vapaaehtoistoiminnan kehittämishankkeita on muuallakin Suomessa.

Oulun Seudun Setlementti ry käynnisti keväällä 2008 VARES-hankkeen, joka tulee sanoista Vapaaehtoistoiminnan ja vertaistuen resurssikeskus. Tätä nelivuotista hanketta hallinnoi Oulun Seudun Setlementti ry ja sen rahoittajana toimii Raha-automaattiyhdistys. Päämääränä Vares-hankkeella on luoda pysyvä, kumppanuuden hengessä toimiva vapaaehtois- ja vertaistukitoiminnan organisointimalli Ouluun ja Oulun seudulle sekä VARES -keskus. VARES-hankkeen tavoitteena on yhteistyössä toimijoiden kanssa kehittää vapaaehtoistoiminnan koulutusta sekä vapaaehtoisten työnohjausta ja virkistystä. Hanke pohjautuu laajaan yhteistyöverkostoon, johon kuuluu 36 yhteistyökumppania. (Oulun Seudun Setlementti ry 2008; VARES- keskus 2009a; VARES-keskus 2009b.)

Hankkeen tarkoituksena on selvittää erilaisia asioita, jotka liittyvät Oulun seudulla toimivaan vapaaehtoiseen, kuten profiiliin, tarpeisiin ja motiiviin. Lisäksi pyritään selvittämään vapaaehtoisen roolia palvelujärjestelmässä ja millaisiin vapaaehtoistoiminnan tehtäviin on Oulun seudulla tarvetta. Hankkeessa pyritään myös kehittämään vapaaehtoistoimintaa. Hyvät käytänteet, jotka kehittyvät yhteistyön kautta, parantavat muun muassa vapaaehtoisten rekrytointia ja kohdennettua tiedottamista. (Oulun Seudun Setlementti ry 2008.)

Läheisauttaja- eli AVEK- toiminta liittyy kiinteästi hankkeeseen. Toiminnan järjestäminen siirtyi osaksi Oulun Seudun Setlementin toimintaa. Toiminnalla tarkoitetaan tavallisen avun tarvitsijan ehdoin tapahtuvaa auttamista ja tukemista, joka kohdistuu ikääntyviin ihmisiin. (Oulun Seudun Setlementti ry 2008.)

3 Vapaaehtoistoiminta sosiaali- ja terveysalalla

Suomalainen yhteiskunta voidaan jakaa kolmeen sektoriin. Ensimmäiseksi sektoriksi kutsutaan markkinoita, taloutta ja toiseksi sektoriksi julkista valtaa eli valtiota. Käsitettä kolmas sektori on kuvailtu usealla eri tavalla. Esimerkiksi Robert Wuthnow (1991) on todennut, että käsite kolmas sektori tai vapaaehtoissektori sisältää kaikki sellaiset toiminnot, jotka todella ovat kahdella tapaa vapaita. Toiminnot ovat vapaita pakosta sekä taloudellisen voiton tavoittelusta ja voittojen jakamisesta. (Helander 1998, 24; 62.)

Käsitettä kansalaistoiminta voidaan joissain tapauksissa käyttää vapaaehtoistoiminnan synonyymina. Kansalaistoiminnalla tarkoitetaan toimintaa, jossa henkilö toimii julkisten eli

yleisten asioiden parissa. Henkilö voi toimia julkisesti yhteiskunnan ja yhteisön jäsenenä, erilaisissa yhdistyksissä sekä kansalaisjärjestöissä. Myös politiikkaa voidaan pitää kansalaistoimintana, jos ihminen toimii politiikassa kansalaisena, eikä esimerkiksi ammattipoliitikkona, yrityksen johtajana tai poliisina. Talouselämän yritysten tai taloudellisten yhdistysten toiminta ei kuitenkaan ole kansalaistoimintaa. Se, millaista kansalaistoimintaa yhteiskunnassa on, riippuu yhteiskunnan tilasta ja asioista, joihin kansalaisten on tarpeellista puuttua. Esimerkiksi sotien aikaan kansalaistoiminta lamaantui, kun taas sotien jälkeen kansalaistoiminta lisääntyi. (Vapaaehtoistoiminnan koulutusaineisto 2005, 14; Raninen, Raninen, Toni & Tornaesus 2007, 14-15.)

Vapaaehtoistyön käsitteen sanotaan olevan lähellä käsitettä kolmas sektori. Vapaaehtoistyössä auttaja osallistuu vuorovaikutukselliseen ja organisoituun auttamis- ja tukitoimintaan, jonka tarkoituksena on lievittää henkistä ahdinkoa tai korjata elinoloihin liittyvää puutetta. Järjestön yksittäinen jäsen tekee vapaaehtoistyötä, mutta vapaaehtoistyötä voi organisoida palkattu työntekijä. Vapaaehtoistyöllä tarkoitetaan usein yksittäisen ihmisen tekemää vapaaehtoista käytännön toimintaa, kun taas vapaaehtoistoimintaa kuvataan käytännön toimintaa organisoivien järjestöjen toiminnaksi. (Eskola & Kurki 2001, 10; Koskiahho 2001, 16-17.) Tässä työssä käytämme kuitenkin myös yksilön tekemästä vapaaehtoistyöstä nimitystä vapaaehtoistoiminta, koska Espoon vapaaehtoisverkostossa käytetään tätä käsitettä.

Vapaaehtoistoiminnalla on opinnäytetyössämme keskeinen merkitys, koska kaikkien verkostotapaamisiin osallistuvien toimijoiden työmuotoihin kuuluu vapaaehtoistoimintaa. Lisäksi verkostotapaamiset perustuvat vapaaehtoistoiminnan ympärille. Vapaaehtoisuus on ajankohtainen aihe, koska kolmannelle sektorilla monet eri toimijat osallistuvat vapaaehtoistoimintaan ja sen koordinoimiseen. Toiminnan lisääntyessä ja laajetessa myös työmuodot monimuotoistuvat ja kehittyvät. Vapaaehtoisten ikääntyessä toimijat tarvitsevat uusia toimintamuotoja ja yhteistyötä, jotta vapaaehtoistoiminta pystytään pitämään elinvoimaisena. Kuntien rahatilanteen vaihdellessa on myös tärkeää pohtia, mitkä työt kuuluvat vapaaehtoisille ja mitkä ammattilaisille.

Vapaaehtoisena toimiminen on palkatonta ja perustuu vapaaehtoisuuteen. Vapaaehtoistoimintaan osallistutaan yleensä jonkin itselleen tärkeän asian vuoksi. Henkilö voi toimia vapaaehtoisena monissa eri tehtävissä ja itselleen sopivina ajanjaksoina. (Espoon vapaaehtoisverkosto 2009d.) Auttaja ja autettava toimivat molemmat vapaaehtoistoiminnassa omasta tahdostaan ja he ovat kumpikin toiminnan täysivaltaisia subjekteja eli tekijöitä. Toiminnan tehtävänä on edistää ihmisten välistä vuorovaikutusta ja omaehtoista osallistumista sekä vaikuttaa yhteiskunnan

palveluihin kehittämiseen, jotta palvelut vastaisivat paremmin tavallisen ihmisen tarpeita. (Lehtinen 1997, 19-20.)

Vapaaehtoistoiminnan tarkoituksena on vahvistaa ihmisten epävirallisia verkostoja ja tehdä muutostyötä. Muutostyöllä tarkoitetaan työtappaa, jossa kehitetään alueellista työtä paikallisista tarpeista lähtien, lisätään palvelujen käyttäjien osallistumista sekä ollaan linkkinä julkisen ja henkilökohtaisen verkoston välillä. Yhtenä sosiaalityön tavoitteena voidaan pitää sosiaalisten verkostojen tukemista. Monet ongelmat kyettäisiin ehkäisemään ennalta ja ratkaisemaan siellä, missä ne ovat syntyneet. (Lehtinen 1997, 10-11; 5.)

Niin sanotun korjaavan työn katsotaan kuuluvan ammattilaisille, joten vapaaehtoistoiminnan pitäisi olla ennaltaehkäisevää toimintaa. Sosiaali- ja terveystieteiden karsiminen ei saa johtaa siihen, että vapaaehtoistoiminta korvaa ammattityön. Lisäksi vapaaehtoistoiminnassa pitäisi korostaa ihmisten omaa vastuuta itsestään ja toisista ihmisistä. Toiminnan tulisi olla myös yhteistä tekemistä, ei pelkästään vapaaehtoispalvelujen tuottamista. Perinteisten järjestöjen rinnalle syntyy jatkuvasti uusia vapaaehtoistoimintaa tekeviä yhdistyksiä ja toimintaryhmiä. Vapaaehtoistoiminnassa toimitaan tavallisen ihmisen tiedoin ja taidoin. (Lehtinen 1997, 17; 19-20.)

Vapaaehtoistoiminnassa auttajana toimivaa henkilöä kannustaa ajatus, että hän pystyy olemaan avuksi muille ja oppimaan jotain tärkeää. Vapaaehtoinen apu perustuu vastavuoroisuuteen eikä se ole ammatillista. Vapaaehtoinen saa työstään itselleenkin jotain, kuten esimerkiksi hyvän mielen, tekemistä toimeentuloon tai lisää itseluottamusta. Vapaaehtoisuudessa tärkeää on, että vapaaehtoinen saa itse valita, haluaako hän toimia vapaaehtoisena. Vapaaehtoisen ja autettavan suhde perustuu tiettyyn konkreettiseen ja akuuttiin tilanteeseen, jonka ratkaisemiseksi vapaaehtoinen ja autettava toimivat yhteistyössä. Auttaja ei myöskään tee työtään taloudellisena yritystoimintana, palkkatyönä tai erityisenä harjoitteluna. (Eskola & Kurki 2001,10; Lehtinen1997, 7.)

Espoon vapaaehtoisverkoston kautta pystytään mielestämme tukemaan sitä, että vapaaehtoistoiminta olisi juuri yhdessä tekemistä, koska verkostotapaamisten kautta vapaaehtoiset voivat tutustua kaupungin ja seurakunnan työntekijöihin. Lisäksi verkosto auttaa niin organisaatioiden työntekijöitä kuin vapaaehtoisiakin ottamaan vastuuta itsestään sekä järjestämään omaehtoista ja itse tehtyä toimintaa.

4 Verkostoituminen

Verkostoituminen on keino, jonka avulla organisaatiot hakevat uusia toimintatapoja ja lisää resursseja selviytyäkseen toimintaympäristössään tapahtuvista muutoksista. Verkostoitumisella tarkoitetaan yhteistyötä, jota tehdään useamman eri toimijan välillä. Verkoston syntyyn vaikuttaa, hyvin pitkälti se minkälaisiin toimintaympäristön muutoksiin verkostosta haetaan apua. (Ruotsala & Saari 2004, 30-32.)

Perinteisesti organisaatioiden välinen yhteistyö on lähtenyt liikkeelle taloudellisista ja tuotannollisista tarpeista. Uusin suuntaus verkostomaisessa toimintatavassa on näkemys verkostoista organisaatioiden toiminnan kehittämisen välineenä. Yhteistyön avulla organisaatiot hakevat ratkaisuja ongelmiin, joiden ratkaisemiseen eivät omat resurssit riitä. Verkostojen tarkoituksena on tukea vuorovaikutusta ja yhteistyötä toimijoiden välillä. Yhdessä toiminnan kehittämiseen sitoutuneilla organisaatioilla on suuremmat edellytykset kehittyä kuin yksin toimivilla. Verkostoilla, joihin kuuluu erilaisia toimijoita, on paremmat toimintaedellytykset, muun muassa havaita muutoksia, tunnistaa ongelmia ja ratkaista niitä. (Ruotsala & Saari 2004, 30-31.)

Verkostoja on erilaisia, mutta karkeasti ne voidaan jakaa kahteen eri verkostotyyppiin, joista toinen on pystysuora eli vertikaalinen verkosto ja toinen on vaakasuora eli horisontaalinen verkosto. Vertikaalinen verkosto tarkoittaa verkostoa, joka muodostuu toimintojen ketjuttamisesta. Tällaisen verkoston voivat muodostaa esimerkiksi tuotantoprosessin eri vaiheissa toimivat organisaatiot. Horisontaalinen verkosto taas tarkoittaa verkostoa, joka perustuu mukana olevien toimijoiden haluun tehdä yhteistyötä ja tehdä työtä yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. (Ruotsala & Saari 2004, 32.)

Espoon vapaaehtoisverkosto muodostaa horisontaalisen verkoston, koska toiminta perustuu toimijoiden haluun tehdä yhteistyötä samanlaista toimintaa ylläpitävien organisaatioiden kanssa. Verkostossa mukana olevat toimijat ovat liittyneet verkostoon, koska he haluavat olla osa verkostoa ja kehittää omaa toimintaansa yhteistyössä muiden mukana olevien toimijoiden kanssa.

Verkostotyöstä voi olla etua erityisesti pienille ja keskisuurille organisaatioille, koska niillä on yleensä muita organisaatioita heikommat resurssit kehittää ja ylläpitää toimintaansa. Verkostot ovat hyvä tapa saada uutta tietoa ja uusia ideoita. Verkostosta on myös mahdollista saada tukea ja rohkaisua, tapaamalla ja keskustelemalla muiden kanssa, joilla on samanlaisia ongelmia kuin itsellä. (Ruotsala & Saari 2004, 39.)

Verkostossa tehtävän yhteistyön kautta voidaan hakea erilaisia hyötyjä. Näitä voivat olla esimerkiksi taloudelliset ja tuotannolliset hyödyt, kokemusten ja tiedonvaihto. Haettavien hyötyjen ei kuitenkaan tarvitse olla samanlaisia, sillä mukana olevien organisaatioiden erilaiset tarpeet, tiedot ja resurssit mahdollistavat monenlaisten hyötyjen etsimisen. Ominaista verkostotyölle kuitenkin on, ettei siinä ajeta vain yhden toimijan etua vaan tarkoituksena on, että kaikki mukana olevat hyötyvät. (Ruotsala & Saari 2004, 39.)

Onnistunut verkostoyhteistyö edellyttää ennen kaikkea luottamusta, vastavuoroisuutta, tiedon jakamista sekä halua nähdä vaivaa yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. Luottamuksen saavuttamisessa ensimmäinen asia on tiedon jakaminen sekä yhteistyön rakenteiden, roolien ja vastualueiden selkeyttäminen. Lisäksi pelisääntöjen tulee olla selkeät ja kaikilla tiedossa, niiden tulee myös olla yleisesti hyväksytyt. Luottamuksen saavuttaminen voi viedä aikaa mutta suhteen vakiintuessa myös luottamus kasvaa ja odotuksetkin selkiytyvät. (Ruotsala & Saari 2004, 40-43.)

Toimiva yhteistyö edellyttää tiedon jakamista. Onkin tärkeää, että jokainen mukana oleva toimija antaa oman panoksensa tiedon ja kokemusten kartuttamiseen. Edellytyksiä tämän onnistumiselle ovat avoin ilmapiiri ja tasapuolinen vuorovaikutus. Yhteistyön onnistumisen kannalta myös vastavuoroisuus on keskeisessä asemassa. Tämä johtuu, siitä, että verkostossa suhteet ovat kahdenkeskisiä suhteita monimutkaisempia. Verkostossa toimittaessa on osattava luopua liiallisesta itsekkyydestä ja lyhytnäköisestä ajattelusta, sillä omat panostukset saattavat tuottaa tulosta vasta pitemmän ajan kuluttua. Verkostoyhteistyössä tärkeää on osata ottaa huomioon sekä oman organisaation että koko verkoston etu. (Ruotsala & Saari 2004, 41- 44.)

4.1 Verkostoitumisen prosessi

Verkostoitumisen prosessi on työmme keskeisimpiä aiheita, koska tutkimme Espoon vapaaehtoisverkoston alkuvaiheen verkostoitumista. Teoriatieto verkostoitumisesta on työssämme keskeisellä sijalla myös sen takia, että olemme käyttäneet tätä teoriaa pohjana tiedonkeruussa.

Verkostoitumisella tarkoitetaan pitempiaikaista, strategista ja luottamukseen perustuvaa sekä pitkäjänteisesti kaikkia tahoja hyödyntävää yhteistyötä. Verkostoituminen on prosessi, jossa yhteistyötä tekevien yritysten arvot, tieto ja osaaminen yhdistyvät lisäarvoa synnyttäväksi toiminnaksi. Useamman tahon välinen verkostoituminen on yleensä luonteeltaan tavoitteellista, pitkäaikaista, jatkuvaa ja säännöllistä yhteistyötä. Verkostoituminen edellyttää toimijoilta muiden organisaatioiden tuntemusta sekä yhteisen arvo- ja ajattelumaailman jakamista tai

vähintään ymmärtämistä. Tämän takia satunnainen yhteistyö ei ole mahdollista. Verkostossa yhteisen ymmärryksen ja luottamuksen saavuttaminen edellyttävät vuorovaikutusta. Parhaat edellytykset luottamuksen syntymiselle on, jos vuorovaikutus on kehittyntä ja tiivistä. Vuorovaikutuksen kautta eri toimijat tiedostavat yhteisen viitekehysten ja mieltävät yhteistyön sisällön samalla tavoin. (Hakanen, Heinonen & Sipilä 2007, 44-45.)

Verkoston käynnistämisvaihe saattaa olla varsin työläs vaihe. Työlästä voi olla esimerkiksi osallistujaorganisaatioiden saaminen mukaan verkostoon. Organisaatioiden osallistumispäätökseen voivat vaikuttaa monet seikat, kuten verkostoa koordinoivan maine ja luotettavuus, verkoston teeman sopivuus organisaation omiin kehittämistavoitteisiin, organisaation sisäinen tilanne, verkoston kesto ja hinta tai muut mukana olevat organisaatiot. Käynnistyvästä verkostosta kannattaa tiedottaa mahdollisimman laajasti eri informaatiokanavissa, kuten käyttämällä joukkotiedotusvälineitä, internet-sivustoja, sähköpostia sekä sosiaalisia verkostoja. (Suominen, Aaltonen, Ikävalko, Hämäläinen & Mantere 2007, 18-19.)

Verkostoista puhuttaessa käytetään usein termiä kehittämisverkosto. Monissa verkostoissa tehdään kehittämistyötä, jonka kohteena voivat olla toimintatavat, rekrytointi tai mikä tahansa tärkeäksi koettu asia. Mielestämme kehittämisverkosto on hyvin kattava käsite, joka sisältää kaiken verkostossa tehtävän kehittämistyön.

Hyvä keino aktivoida mahdollisia osallistujia verkostoon on kysyä heitä askarruttavista, aiheeseen liittyvistä haasteista. Vastaukset voivat antaa arvokasta tietoa kehittämisverkoston koko ajalle siitä, onko verkoston aihe ylipäättään kiinnostava, tai mihin aiheen erityispiirteisiin kannattaa kiinnittää huomiota. Mieli-piteiden kysyminen verkostoon osallistujilta antaa myös heille mahdollisuuden omalta osaltaan osallistua verkoston kokoamiseen sekä sitoo heitä mahdollisesti voimakkaammin mukaan sen toimintaan. (Suominen ym.2007, 20.)

Verkostosta kiinnostuneet organisaatiot on aika kutsua koolle kuulemaan lisää verkoston toiminnasta ja tavoitteista, kun idea on saanut palautetta. Tässä yhteydessä kannattaa kuitenkin korostaa, ettei kyseiseen tilaisuuteen osallistuminen edellytä sitoutumista verkostoon, mutta on myös hyvä tuoda esille millaisia panostuksia verkostoon osallistuminen vaatii. Tilaisuudessa verkoston toiminnasta kiinnostuneet organisaatiot tai toimijat voivat tutustua toisiinsa. Verkoston toiminnasta kannattaa kertoa mahdollisimman paljon ja erityisesti painottaa siitä osallistujille koituvia hyötyjä, mutta tuoda rehellisesti esille verkostoon mahdollisesti liittyvät riskit. (Suominen ym. 2007, 20.)

Espoon Järjestöjen Yhteisö ry:n Santra-hankkeen suunnittelijat järjestivät info-tilaisuuden, jossa kerrottiin Espoon vapaaehtoisverkostosta ja verkostotapaamisista. Tilaisuus oli suunnattu kaikille verkostosta kiinnostuneille tahoille. Tilaisuudessa korostettiin, että verkostossa mukana olevat toimijat muodostavat verkoston ja määrittävät toiminnan suunnan. Virallisen osuuden ohella oli aikaa myös vapaamuotoiselle keskustelulle.

Verkosto koostuu usein erilaisista toimijoista, joilla jokaisella on oma yksilöllinen näkemyksensä verkostomaisesta toiminnasta. Toimijoilla saattaa usein olla erilaisia aiempia kokemuksia verkostomaisesta yhteistyöstä ja kaikilla jäsenillä on omat organisaatiokohtaiset kehitystavoitteet, joten on todennäköistä, että osallistujien erilaiset tulkinnat ja kokemukset sekä niiden pohjalta kumpuavat odotukset ovat keskenään erilaisia. Tämän vuoksi on erityisen tärkeää, että jo verkoston alkuvaiheessa kiinnitetään huomiota osallistujien erilaisiin käsityksiin ja odotuksiin tai muuten yhteistyö voi ajautua myöhemmin vaikeuksiin. (Suominen ym. 2007, 21.)

4.2 Verkostoidea, visio ja strategia

Verkostoidea kuvaa toiminnan tarkoituksen eli mitä tarkoitusta varten verkosto on perustettu. Sen määrittäminen vie yleensä paljon aikaa. Verkostoidea on ikään kuin organisaation toiminta-ajatus, joka suuntautuu ulospäin ja kertoo, mitä tarkoitusta varten verkostosuhde on rakennettu. Verkostosuhteen alkuvaiheessa verkostoidean määrittely on tärkeää, koska se on ensisijainen asia verkoston perustamisessa ja strategian luomisessa. Alkuvaiheessa se ei välttämättä ole vielä täsmällinen tai lopullinen, mutta se toimii perustana verkostosuhteen muille rakenteille. Hyvä verkostoidea on innostava, kattava ja kestävä. (Hakanen ym. 2007, 226-228.) Espoon vapaaehtoisverkoston verkostoideana on kehittää espoolaisten sosiaali- ja terveysalan toimintaa järjestävien tahojen välistä yhteistyötä sekä kehittää espoolaista vapaaehtoistoimintaa (T. Nurmenniemi, henkilökohtainen tiedonanto 19.2.2009).

Visiolla tarkoitetaan pitkällä aikavälillä verkostosuhteen tilaa, johon yhteisesti pyritään. Se on ihannekuva verkostosta tulevaisuudessa. Vision aikajännettä ei voida etukäteen tarkasti määrittellä, sillä se riippuu monista asioista. Aikavälin määrittely riippuu verkoston luonteesta, koosta ja tilanteesta, organisaatioiden arvoista ja kulttuurista sekä verkoston toimialan luonteesta. (Hakanen ym. 2007, 231-232.)

Visiolla on tärkeä tehtävä verkoston rakentamisessa ja ohjaamisessa. Erityisesti sellaisissa verkostoissa, joissa on mukana useampia toimijoita, sen rooli on korostunut. Visio muodostaa strategian lähtökohdan kaikissa kumppanuuksissa ja verkostoissa ja sitä voidaan pitää

tärkeimpänä strategian ja toiminnan perustana. Verkostoidea siis konkretisoituu vision kautta. Verkoston visiossa yhteinen innostus on tärkeää, sillä siitä syntyy sitoutuminen, joka on yhdistävä tekijä. Visio antaa verkostosuhteelle sekä verkostoon kuuluville organisaatioille ja niiden henkilöstölle suunnan. Visio myös innostaa ja tuo mukaan tunnetta. (Hakanen ym. 2007, 230-231.)

Espoon vapaaehtoisverkoston visio ei ole vielä täysin muotoutunut, mutta hankesuunnittelija Nurmenniemen mukaan lisääntyneen yhteistyön kautta pystytään tehostamaan vapaaehtoistoimijoiden toimintaa muun muassa karsimalla päällekkäisyyttä, esimerkiksi yhdistämällä resursseja ja tietotaitoa vapaaehtoisten kouluttamisessa (T. Nurmenniemi, henkilökohtainen tiedonanto 20.2.2009). Lisäksi verkostossa on tarkoitus kehittää vapaaehtoisten koulutusta ja verkoston Internet-sivuja, etsiä uusia toimintatapoja uusien vapaaehtoisten rekrytoimiseksi sekä parantaa vapaaehtoistoimintaan liittyvää tiedotusta (Espoon vapaaehtoisverkosto 2008b).

Strategian tarkoituksena on löytää keinot siihen kuinka visio toteutetaan sekä muuntaa visio selkeiksi lyhyemmän aikavälin tavoitteiksi ja suunnitelmiksi. Näiden avulla verkoston visio pyritään käytännössä saavuttamaan. Lisäksi vision toteutumista ja verkoston toimintaa pystytään niiden avulla arvioimaan. (Hakanen ym.2007, 231.) Espoon vapaaehtoisverkoston strategian muodostaa verkostotapaamisissa tehtävä toiminta. Verkostotapaamisissa työskennellään ryhmissä ja työstetään tärkeäksi koettuja aiheita. Verkoston strategia muotoutuu verkoston jäsenten toimiessa yhteistyössä verkostotapaamisissa heidän lähtökohdistaan.

Verkostosuhteen onnistuminen tarvitsee tietyn määrän yhteisiä toiminnallisia päämääriä sekä lisäksi niihin liittyvää keskinäistä yhteisymmärrystä. Tämä edellyttää, että toimijoiden päämäärät saadaan lähestymään toisiaan yhteistyöprosessin varhaisessa vaiheessa. Tavoitteiden ei tarvitse olla samoja, mutta niiden täytyy olla riittävän yhteensopivia, jotta yhteiset toiminnalliset päämäärät ovat mahdollisia. Verkostosuhteiden strategiatyön perustaa ovat myös tieto, analyysit ja ymmärrys. (Hakanen ym. 2007, 236; 238.)

Silloin kun verkosto perustuu tasa-arvoiselle kumppanuudelle tai toimijoita on useita, perusstrategia muodostuu jo samoja hyötyjä haluavien toimijoiden yhteisistä lähtökohdista, aikaisemman vuorovaikutuksen tai ensimmäisten kontaktien pohjalta. Verkostosuhteen syntyminen edellyttää, että osapuolet tavoittelevat yhteistyöllä samoja hyötyjä. Silloin kun, päämäärät ja tavoitteet ovat alusta asti riittävän yhdensuuntaisia, myös perusstrategia on yhtenäinen. Ensiarvoista on, että verkostosuhteen tarkoitus ja perusstrategia tulevat määriteltyä

niin, ettei kenellekään toimijalle jää epäselväksi, mitä ollaan tekemässä ja mihin pyrkimässä. (Hakanen ym. 2007, 243-244.)

Pohjimmiltaan organisaatioiden välinen verkostomainen kehittämissyhteistyö on sen osallistujien välistä keskinäistä vuorovaikutusta, joka muodostuu verkoston eri toimijoiden välisestä viestinnästä. Vuorovaikutus muodostuu verkoston eri toimijoiden välisestä viestinnästä ja saattaa myös olla ristiriitaista sekä omien kiinnostusten säilyttämää. Onnistuneen yhteistyön edellytyksenä on, että verkoston osallistujat saavuttavat jonkinlaisen yhteisymmärryksen, mitä yhdessä työskenteleminen merkitsee verkostossa. Verkostossa, jonka toimintaa aktiivisesti koordinoidaan, tehdään usein tietoisesti paljon työtä tämän saavuttamiseksi. Erityisesti verkoston alkuvaiheessa on ensisijaista keskustella osallistujien odotuksista ja käsityksistä, jotka saattavat olla hyvinkin erilaisia. Verkoston onnistumisen edellytyksistä merkittävin on osallistujien kokoaminen ja saaminen mukaan verkostoon. Erityisen haasteellisena verkoston kokoaminen on niissä verkostoissa, joiden kokoamisesta vastaa koordinaattorina toimiva tutkimuslaitos tai muu organisaatio. (Suominen ym. 2007 3; 17.)

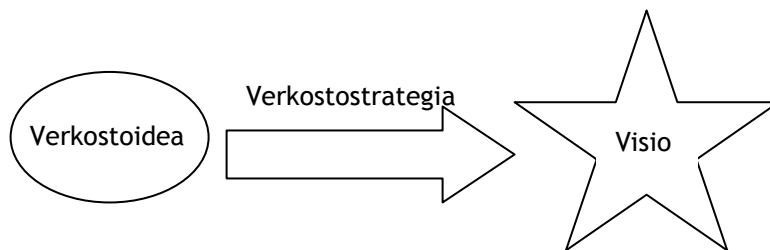
Verkoston strategian seurannan tulisi ensisijaisesti kohdistua verkoston päätavoitteiden toteutumisen seurantaan sekä niiden varmistamiseen. Riittävän kattava ja tehokas seuranta on hyvä keino varmistaa verkostosuhteen valittujen strategioiden, tavoitteiden ja suunnitelmien toteutuminen sekä saada aikaan todellinen ja pysyvä muutos. Visio edistää mukana olevien organisaatioiden sitouttamisesta, seuranta taas auttaa pitämään sitoutumista yllä. Seuranta kohdistaa mielenkiinnon oikeisiin asioihin ja varmistaa näin etenemisen visiota kohti. Seurannan ja arvioinnin avulla tapahtuu oppimista, jolloin strategiaa voidaan tarvittaessa muuttaa ja parantaa. Strategia ohjaa myös seurannan toteutumista ja sen kautta määräytyvät tärkeimmät asiat. Tärkeintä on seurata, verkoston tarkoituksen toteutumista. Seurantaan vaikuttavat ratkaisevasti verkoston tarkoitus, perustrategia ja rakenne. (Hakanen ym. 2007, 262-264.)

Verkostosuhteen seuranta poikkeaa yksittäisen organisaation tai yrityksen seurannasta, sillä verkoston luonne tuo omat piirteensä siihen. Verkostosuhteelle voidaan kuitenkin luoda yhteiset mittarit, ainoastaan silloin kun näkemys verkostosuhteen tarkoituksesta on yhteinen. Henkisen pääoman näkökulma käsittelee organisaatioiden välisiin suhteisiin liittyviä kysymyksiä, joiden tarkoituksena on mitata, miten suhteet kehittyvät ja toimivat kokonaisuutena päämäärien saavuttamiseksi esimerkiksi kyselyjen ja arvioinnin avulla. Verkostosuhteissa on ensiarvoista pyrkiä mittaamaan tai arvioimaan suhteen laadullisia puolia, kuten luottamusta, sitoutumista, vuorovaikutusta ja ilmapiiriä. (Hakanen ym. 2007. 266-267.)

Strategian suhteen tehtävät valinnat ovat ensisijaisia erityisesti verkostoissa, jotka koostuvat tasa-arvoisista kumppaneista ja monista eri toimijoista. Usein valinnat ovat myös erittäin vaikeita. Apuvälineenä strategiselle ajattelulle toimivat analyysit, ne synnyttävät aha-elämyksiä, ymmärrystä ja johtopäätöksiä. Näiden pohjalta taas keksitään erilaisia vaihtoehtoja toimia ja edetä kohti visiota. (Hakanen ym. 2007, 241.)

Tarkoituksenamme oli tavoitteiden lisäksi saada selville sellaisia verkostoitumisen prosessiin liittyviä asioita, joita ei voi määrällisesti mitata, kuten kuinka tutustuminen lähtee käyntiin, minkälaiseksi jäsenet kokevat verkoston tarkoituksen ja minkälaista vuorovaikutus verkostotapaamisissa on. Työmme tavoitteena oli koota toimijoiden näkemykset yhteen, jotta he pystyisivät muodostamaan verkoston vision. Tarkoituksenamme on ollut selkeyttää verkoston ideaa, strategiaa ja visiota, jotta verkosto pystyisi paremmin toimimaan ja etenemään kohti tavoitteitaan.

Verkostoitumisen prosessia voidaan myös havainnollistaa alla olevan kuvion kautta:

Kuvio 1 Verkostoitumisen prosessi

5 Aineiston hankinta ja analyysi

5.1 Laadullinen tutkimusprosessi

Tutkimuksessa olemme käyttäneet tiedonkeruumenetelmiä, jotka mahdollistivat tiedon saamisen suoraan tutkittavilta. Keräsimme tietoa kyselyiden ja haastatteluiden avulla sekä havainnoimalla verkostotapaamisia, jotka olivat aitoja tilanteita. Useampaa tiedonkeruumenetelmää käytettäessä on mahdollista saada monipuolisempaa aineistoa. Näin pystymme myös vertailemaan aineistoja ja saatuja tuloksia keskenään. Työmme tavoitteena ei ole ollut teorian tai hypoteesin testaaminen vaan uuden tiedon löytäminen.

Laadulliselle tutkimukselle tyypillistä on, että tiedonhankinta on kokonaisvaltaista. Yleensä aineisto koostuu luonnollisista ja aidoista tilanteissa. Tietoa kerätään yleensä havaintojen ja keskusteluiden avulla, lisäksi käytetään usein myös lomakkeita ja testejä. Laadullisessa tutkimuksessa suositaan menetelmiä, joissa tietoa saadaan suoraan tutkittavilta. Usein menetelminä käytetään osallistuvaa havainnointia, teema- tai ryhmähaastattelua. Laadullisessa tutkimuksessa ei käytetä satunnaisotantaa vaan tutkittavat valitaan aina tarkoituksenmukaisesti. Laadullisessa tutkimuksessa tavoitteena ei ole teorioiden testaaminen vaan aineistoa pyritään tarkastelemaan monipuolisesti ja yksityiskohtaisesti. Tavoitteena on uuden ja odottamattoman tiedon löytäminen. Laadullisessa tutkimuksessa tapaukset ovat ainutlaatuisia ja tämä vaikuttaa myös aineiston tulkintaan. (Hirsjärvi ym. 2008, 160.)

Kirjoittamisella on keskeinen merkitys laadullisessa tutkimuksessa. Laadullisen tutkimuksen tekstiä on kuvattu ”juoneltaan eteneväksi kertomukseksi”, sillä se kuvaa hyvin laadullisen tutkimuksen prosessin kulkua. Laadullisessa tutkimuksessa tutkija tekstissään muun muassa analysoi havaintojaan, hakee erilaisia selitysmalleja ja kehittää uutta teoriaa. Tutkimusote laadullisessa tutkimuksessa on induktiivinen, eli se alkaa yksityisistä havainnoista ja päättyy yleisiin merkityksiin. (Hirsjärvi ym. 2008, 260.)

Laadullisessa tutkimuksessa on yleensä hyvin pieni määrä tapauksia, joita tutkimuksessa yritetään analysoida mahdollisimman perusteellisesti. Tällöin aineiston tieteellisyyden mittana ei olekaan aineiston määrä vaan laatu. Laadullisessa aineistossa käytetään yleensä harkinnanvaraista näytettä. Otannan sijaan laadullisessa tutkimuksessa puhutaan siis näytteestä, koska käsitteellä näyte halutaan erottaa laadullisen tutkimuksen otantamenetelmät tilastollisen tutkimuksen otantamenetelmistä. (Eskola & Suoranta 1999,18.)

Laadullisessa tutkimuksessa harkinnanvarainen näyte tarkoittaa sitä, että tutkimusjoukko on valittu harkinnanvaraisesti (Tuomi & Sarajärvi 2002, 89). Kokonaistutkimukseksi tutkimusta kutsutaan silloin, kun aineistoa kerätään kaikilta tutkittavilta henkilöiltä. (Hirsjärvi ym. 2008, 174.) Työssämme käytimme haastateltavien valinnassa harkinnanvaraista näytettä, muuten työmme on kokonaistutkimus.

Tutkimusprosessi alkaa tutkijan empiirisistä havainnoista. Empiirisillä havainnoilla tarkoitetaan saatua aineistoa tai materiaalia, kuten esimerkiksi litteroidut haastattelut, havainnointiraportit tai kirjalliset dokumentit. Tutkija analysoi aineistoaan ja muodostaa teemoja, koodaa ne ja muodostaa niistä sitten luokittelukategoriat. Aineiston analysointi ja luokittelu edellyttää, että

tutkija tuntee hyvin aineistonsa. Tutkimusprosessi päättyy aineiston analysoinnin pohjalta saatuihin selitysmalleihin ja teoreettiseen pohdiskeluun. Tutkimusprosessi tulee kuvata tutkimuksen kirjallisessa osiossa. (Hirsjärvi ym. 2008, 260.)

5.2 Kysely tiedonhankintamenetelmänä

Opinnäytetyömme ensimmäisenä tiedonkeruumenetelmänä käytimme kyselytutkimusta. Valitsimme yhdeksi tutkimusmenetelmäksemme strukturoidun kyselylomakkeen, koska uskoimme, että saamme tällä tavoin laajasti tietoa toimijoiden tavoitteista ja niiden toteutumisesta. Vehkalahteen mukaan kyselytutkimus on enimmäkseen kvantitatiivista tutkimusta, jossa sovelletaan tilastollisia menetelmiä. Kyselylomakkeessa annetaan sanallisesti täydentäviä tietoja tai vastauksia kysymyksiin, joiden esittäminen numeroina olisi epäkäytännöllistä. (Vehkalahti 2008, 18.)

Tilastollisilla menetelmillä päästään myös käsiksi yksityiskohtiin, kun samassa tutkimuksessa hyödynnetään myös laadullisia menetelmiä, jolloin sanallisia vastauksia analysoidaan kvalitatiivisilla menetelmillä, mutta saatuja tuloksia esitetään kvantitatiivisilla menetelmillä. Tutkittavan ilmiön kannalta olennaista on osata valita tarkoituksenmukaiset lähestymistavat. (Vehkalahti 2008, 12-13.)

Tutkittavat asiat kyselytutkimuksessa ovat yleensä abstrakteja, mutta niiden mittaus edellyttää konkreettisia kysymyksiä tai väitteitä, joten nämä käsitteet on operationalisoitava. Tämä tarkoittaa, että käsitteet on työstettävä ymmärrettävään ja mitattavaan muotoon. (Vehkalahti 2008, 18.)

5.2.1 Kyselyn suunnittelu ja toteuttaminen

Verkostoitumista ja verkostotapaamista koskevat teemat kyselyihin saimme Espoon Järjestöjen Yhteisö ry:n internet-sivustoilta, verkoston info-tilaisuudesta ja Espoon vapaaehtoisverkoston internet-sivustoilta. Käsitteet operationalisoimme ymmärrettävään ja mitattavaan muotoon kysymyksiksi.

Osioksi kutsutaan kysymystä, joka mittaa vain yhtä asiaa. Kysymyksen on oltava ymmärrettävä, selkeä ja ytimekäs. Avoimeen osioon vastataan vapaamuotoisesti, mutta suljetun osion vastausvaihtoehdot on lomakkeessa annettu valmiiksi, joten niiden on oltava toisensa poissulkevia. Tutkimuksen kannalta avovastauksista saadaan usein tärkeää tietoa, joka voisi

muuten jäädä kokonaan havaitsematta. Kysymysten asettelu vaikuttaa myös vastatusten luotettavuuteen. Taustatekijöitä, kuten syntymävuotta, on parempi kysyä vasta lomakkeen lopussa, sillä niistä aloittaminen voi tuntua vastaajasta tungettelevalta. (Vehkalahti 2008, 23; 25.)

Likertin asteikossa rakenteen keskimäinen vaihtoehto on neutraali, esimerkiksi ”ei samaa eikä eri mieltä”. Väliasteikkoon kuuluu, että vaihtoehtojen välit ovat yhtä suuria eli peräkkäiset vaihtoehdot ovat yhtä kaukana toisistaan. Tyypillisesti viittä vaihtoehtoa pidetään sopivana määränä käsitettäväksi yhtä aikaa. Asteikot on luontevinta koodata siten, että suurin numero vastaa eniten samanmielistä vaihtoehtoa, jolloin asteikkojen suunnat ovat loogisia. (Vehkalahti 2008, 35-38.)

Kyselylomakkeissa käytimme sekä suljettuja että avoimia kysymyksiä. Molemmissa kyselyissä ensimmäiset viisi kysymystä olivat suljettuja ja kaksi viimeistä kysymystä olivat avoimia kysymyksiä. Suljetuissa kysymyksissä käytimme yleisintä järjestysasteikkoa, 5-portaista Likertin asteikkoa, jolloin keskimäisenä vaihtoehtona oli ”keskinkertaisesti” tai ”ei samaa eikä eri mieltä”. Taustatietoja koskevat kysymykset sijoitimme lomakkeen loppuun.

Saatekirje on kyselytutkimuksen julkisivu, joka kertoo vastaajalle tutkimuksen perustiedot, kuten mistä tutkimuksessa on kysymys, ketkä tutkimusta tekevät ja mihin tutkimustuloksia tullaan käyttämään (Vehkalahti 2008, 47). Kyselylomake on hyvä myös testata etukäteen. Testaajaksi soveltuu tutkimuksen kohderyhmään kuuluva, koska silloin saadaan käsitys siitä, ovatko kysymykset ja ohjeet ymmärretty oikein (Vehkalahti 2008, 48.)

Teimme molempiin kyselylomakkeisiin saatekirjeen, jossa ilmeni kaikki kyselyyn liittyvä etukäteisinformaatio. Lisäksi testasimme lomakkeiden toimivuutta siten, että Santra-hankkeen työntekijät esitestasivat kyselylomakkeet täyttämällä ne ja kommentoimalla. Opinnäytetyömme kyselylomakkeiden testaajiksi pyysimme Espoon järjestöjen yhteisö ry:n Santra-hankkeen hankesuunnittelijat, koska heillä on tarvittava asiantuntemus aiheesta.

Arviointijakson alussa jaoimme ensimmäisen kyselylomakkeen kaikille ensimmäiseen verkostotapaamiseen osallistuneille. Kyselyn avulla pyrimme selvittämään organisaatioiden toiveita ja tavoitteita, jotka liittyvät verkostoitumiseen ja verkostotapaamisiin. Arviointijakson lopussa jaoimme toisen kyselyn kaikille kolmannessa verkostotapaamisessa mukana olleille jäsenille. Tämän kyselyn avulla pyrimme selvittämään, miten ensimmäisessä kyselyssä esille

tulleet verkostoitumiseen sekä verkostotapaamisiin liittyvät toiveet ja tavoitteet olivat toteutuneet sekä tutkia, mitä odotuksia toimijoilla oli tulevaisuudessa verkostoitumisen suhteen.

Ensimmäisen ja toisen kyselyn vastausten vertaamiseksi tarvitsimme kyselylomakkeelle koodin. Koodiksi valitsimme vastaajan oman äidin syntymäajan, koska se on helposti muistettava ja jokaisella ainutlaatuinen. Vastaajat täyttivät koodille varatun tilan molemmissa kyselyissä. Alkuperäisenä tarkoituksenamme oli vertailla jokaisen vastaajan ensimmäisen ja toisen kyselyn tuloksia keskenään. Oletuksena oli, että samat ihmiset osallistuisivat verkostotapaamisiin ja saisimme riittävästi vertailtavaa aineistoa. Saman vastaajan molemmissa kyselyissä koodien tulee olla täsmälleen samanlaiset, jotta saman vastaajan vastauksia voi vertailla keskenään. Kyselylomakkeet analysoimme kesä-syyskuun aikana.

5.2.2 Kyselyn aineiston analyysi

Heikkilän (2004, 183) mukaan kvantitatiivisessa tutkimuksessa analyysimenetelmä valitaan, sen mukaan mikä menetelmä antaa parhaiten tietoa tutkittavasta asiasta. Tutkimusta suunniteltaessa pyritään ennakoimaan, mikä analyysimenetelmä on tutkimusongelman ja tutkimuskysymysten kannalta paras. Käytännössä sopiva analyysimenetelmä löytyy eri menetelmiä kokeilemalla. (Vilka 2007,119.)

Määrällisessä tutkimuksessa analyysitapa valitaan sen mukaan, tutkitaanko vain yhtä muuttujaa vai useamman muuttujan välistä riippuvuutta tai niiden vaikutusta toisiinsa.

Silloin kun tutkittavia muuttujia on vain yksi, käytetään sijaintilukuja. Sijaintiluvuilla tarkoitetaan tunnuslukuja jotka kuvaavat havaintoarvojen sijaintia. Yleisimmin käytettyjä sijaintilukuja ovat keskiarvo ja moodi. Silloin, kun halutaan tietää mitä eroavaisuuksia havaintoarvoissa on, käytetään hajontalukuja, kuten keskihajonta. (Vilka 2007, 119.)

Yksittäisen muuttujan kohdalla kannattaa aina selvittää useampia tunnuslukuja, jotka kuvaavat muuttujaa. Yhdellä tunnusluvulla saa harvoin tarpeeksi tarkkaa tietoa aineistosta. Esimerkiksi muuttujien havaintojen painottuminen ja sijoittuminen suhteessa keskilukuun on tärkeää tietoa. Keskiluvuista tunnetuin on aritmeettinen keskiarvo. Tunnuslukujen avulla voi helposti esittää numeraalista tietoa esimerkiksi jonkin organisaation asiakkaiden mielipiteistä, tyytyväisyydestä tai asenteista. Helpoin tapa tunnuslukujen laskemiseen on käyttää tilasto-ohjelmia. (Vilka 2007, 119-120; 122.)

Kyselylomakkeiden suljettujen kysymysten vastaukset analysoimme SPSS- ohjelmalla. Ohjelman avulla laskimme tulosten keskiarvot, jokaisen suljetun kysymyksen osalta. Saadaksemme tietoa siitä, kuinka vastaukset jakautuivat keskiarvon ympärille, laskimme kaikista kysymyksistä myös keskihajonnan. Kyselyiden avoimista kysymyksistä saadun aineiston analysoimme aineistolähtöisesti.

5.3 Havainnointi tiedonhankintamenetelmänä

Havainnointi tarkoittaa sitä, että tutkija tekee havaintoja eli tarkkailee, enemmän tai vähemmän objektiivisesti, tutkimuksensa kohdetta. Havainnoinnin aikana tutkija tekee muistiinpanoja. Sen kuinka objektiivista tai subjektiivista havainnointi on, määrää tutkimuskohde ja strategia. Tutkijan objektiivisuus ja subjektiivisuus voidaan nähdä myös jatkumona, jonka toisessa ääripäässä on täydellisen objektiivinen tarkkailija. Toisessa päässä taas on täydellinen mukanaolo tilanteessa. Tällöin raja tutkijan ja tutkittavien välillä on todella pieni, lähes olematon. (Metsämuuronen 2000, 43-44.)

Tutkimushavainnointi on kokonaisvaltaista ja tietoista erilaisten ilmiöiden, asioiden sekä tapahtumien aistimista. Tietoinen havainnointi tarkoittaa koko tutkimuskohteen huomioimista tutkimusta tehtäessä. (Vilka 2006, 8-9.) Tutkimusta varten tehtävä havainnointi eroaa arkipäiväisestä havainnoinnista siinä, että tutkimuksellinen havainnointi on suunnitelmallisempaa, järjestelmällisempää ja johdonmukaisempaa kuin arkipäivän havaintojen tekeminen. Lisäksi tutkimuksellisessa havainnoinnissa havainnot luokitellaan ja eritellään tarkemmin kuin arkipäivän havainnoinnissa. Havaintojen tekeminen tutkimuksessa on usein myös rajattua ja valikoitunutta. (Vilka 2006, 11.)

Osallistuva havainnointi tarkoittaa havainnoinnin tapaa, jossa tutkija osallistuu tutkimuskohteensa toimintaan heidän ehdoillaan sekä yhdessä heidän kanssaan ennalta sovittuna ajanjaksona. Tämä edellyttää, että tutkija pääsee sisälle tutkittavaan yhteisöön. Osallistuvassa havainnoinnissa tutkija on aina osallisena tutkimuskohteensa toiminnassa. Lisäksi havainnointi perustuu aina tutkijan ja tutkittavien väliseen vuorovaikutukseen, näin ollen tutkija on osa myös tutkittavien kokemusta. Osallistuvalla havainnoinnilla tehdyissä tutkimuksissa tutkijan rooli on tutkimuksessa keskeinen. (Vilka 2006, 44-45; 109.)

Valitsimme havainnoinnin aineistonkeruumenetelmäksi, jotta voisimme sen avulla täydentää muita käyttämiämme aineistonkeruumenetelmiä. Havainnoinnin avulla saamme lisää tietoa tutkimuskohteesta ja verkostoitumisen prosessista. Lisäksi pääsemme paremmin havainnoimaan

verkostoitumisen syntyä aidoissa tilanteissa sekä arvioimaan asetettujen tutkimuskysymysten toteutumista käytännössä. Havainnoinnin toteutimme kolmessa verkostotapaamisessa 20.1.–18.05.2009 välisenä aikana.

Valitsimme havainnoinnin muodoksi osallistuvan havainnoinnin, koska tulemme sitä tehdessämme osallistumaan verkostotapaamisiin ja näin ollen havainnoitavan joukon toimintaan. Lisäksi havainnointimme on ennalta sovittua ja suunniteltua. Osallistumme verkostotapaamisiin kuitenkin havainnoitsijan roolissa ja pyrimme siihen, että emme omalla toiminnallamme vaikuttaisi tapaamisten etenemiseen tai sisältöön.

5.3.1 Havainnoinnin suunnittelu ja toteuttaminen

Espoon Järjestöjen Yhteisö ry:n Yhteisötuvan tiloissa 2.12.2008 pidetyssä infotilaisuudessa esittelimme itsemme sekä opinnäytetyömme. Tähän esittelyyn kuului myös informaatio tutkimusmenetelmistä, joita tulemme käyttämään arviointijakson aikana. Tämä esittely on luettavissa Espoon vapaaehtoisverkoston Internet-sivuilta. Tilaisuuden jälkeen jäimme vielä paikan päälle, jotta halukkaat voisivat tulla tutustumaan meihin paremmin ja esittämään mahdollisia kysymyksiä opinnäytetyöstämme. Saimme jonkin verran positiivista palautetta ja koimme, että meidät otettiin vastaan hyvin. Esittely, jonka pidimme infotilaisuudessa, on myös luettavissa Espoon Järjestöjen Yhteisö ry:n Internet-sivuilta.

Esittelimme itsemme ja opinnäytetyömme myös ensimmäisessä verkostotapaamisessa 20.1.09. Paikalla oli tuolloin uusia jäseniä, jotka eivät olleet osallistuneet infotilaisuuteen. Esittelimme lyhyesti opinnäytetyömme ja kävimme läpi myös tutkimusmenetelmät joita tulemme käyttämään. Tällä tavoin saimme tiedotettua kaikkia verkostotapaamisiin osallistuvia jäseniä siitä, että tulemme tekemään havainnointia. Esittelimme itsemme myös kolmannessa verkostotapaamisessa, koska tällöin paikalla oli uusia jäseniä. Pyrimme kaikissa verkostotapaamisissa avoimuuteen ja siihen, että kaikki verkoston jäsenet olisivat tietoisia opinnäytetyöstämme, käyttämistämme tiedonkeruumenetelmistä ja roolistamme tapaamisissa. Uskomme, että avoimuus lisää tutkimukseen osallistuvien henkilöiden luottamusta.

Kyselylomake, jonka jaoimme ensimmäisessä verkostotapaamisessa sisältää opinnäytetyömme kannalta tärkeimmät kysymykset. Lisäksi teimme myös teemahaastattelurungon samojen kysymysten pohjalta. Tällä tavoin sekä kyselylomake, havainnoinnin runko että teemahaastattelun runko ovat yhtenäiset ja paremmin vertailtavissa keskenään. Kaikkia

kyselylomakkeen kohtia ei kuitenkaan ole mahdollista konkreettisesti havainnoida, siksi valikoimme vain ne kohdat, joita on mahdollista havainnoida.

Havainnoimme kaikissa kolmessa verkostotapaamisessa ja ennen verkostotapaamisia laadimme laaja-alaisen havainnointirungon (liite 3), jonka aihealueet olivat yhtenäiset kyselylomakkeen aiheiden kanssa. Havainnoinnin aihealueet olivat tutustuminen, tiedon jakaminen, yhteistyö, osallisuus, vertaistuki ja resurssien jakaminen. Näiden aiheiden pohjalta kirjasimme havainnointirunkoon tukikysymyksiä, joihin oli tarkoitus havainnoinnin avulla saada vastauksia. Jaoimme aiheet niin, että jokainen havainnoi omaa aihealuettaan.

Ensimmäisen verkostotapaamisen jälkeen totesimme kuitenkin, että havainnointirunko oli liian laaja, eikä toiminut käytännössä. Tästä johtuen laadimme seuraavaa tapaamista varten täysin uuden havainnointirungon (liite 4). Uudessa havainnointirungossa aihealueet olivat samat kuin ensimmäisessä, mutta jätimme pois tukikysymykset. Käytännössä siis yksinkertaistimme lomaketta, jotta se olisi toimivampi ja vapauttaisi havainnointiamme.

Toisessa ja kolmannessa verkostotapaamisessa käytimme korjattua havainnointilomaketta ja havainnoimme kaikki samoja aiheita. Tapaamisten aikana havainnoitava joukko jakautui välillä pienryhmiin. Tällöin me siirryimme jokainen eri ryhmään, jotta saisimme havainnoitua mahdollisimman monen ryhmän keskustelua ja toimintaa. Tapaamisten jälkeen kokoontuimme keskustelemaan havainnoistamme ja ajatuksistamme niiden pohjalta.

Kaikissa verkostotapaamisissa pyrimme havainnoimaan mahdollisimman objektiivisesti. Olimme läsnä tapaamisissa havainnoitsijoina ja pyrimme siihen, että emme muutoin osallistuisi tapaamisten ohjelmaan tai keskusteluun tapaamisten aikana. Havainnointimme pohjautui ennalta määriteltyihin aihepiireihin, mutta kuvailimme myös tarkasti tapaamisten etenemistä. Havainnoinnin avulla saimme konkreettista tietoa verkostoitumisen etenemisestä ensimmäisissä verkostotapaamisissa.

5.3.2 Havainnoinnin aineiston analyysi

Laadullisen tutkimusaineiston analyysi tapahtuu kahdessa vaiheessa. Aineiston pelkistämisen eli saatujen havaintojen yhdistämisen jälkeen tehdään tulosten tulkinta. Tutkimusaineisto ei ole vielä vastaus tutkimuskysymyksiin, vaan se on materiaalia, josta tutkimus tehdään. Tutkimusaineisto kertoo, mitä ihmiset tekevät, sanoivat, kuvasivat tai kirjoittivat. Havaintojen

suora kuvaaminen on tutkimusaineiston dokumentointia. Analysointi taas tarkoittaa havaintojen ryhmittelyä ja yhdistämistä, näiden avulla voidaan tehdä tulkinta. (Vilkkä 2006, 81.)

Sisällönanalyysi on laadullisessa tutkimuksessa yleisesti käytetty analyysimenetelmä. Sisällönanalyysi tehdään, jotta tutkimusaineisto saataisiin järjestettyä tiiviiseen ja selkeään muotoon. Analyysin avulla hajanaisesta aineistosta pyritään luomaan selkeää ja mielekästä tekstiä, jonka avulla voidaan tehdä luotettavia johtopäätöksiä tutkittavasta asiasta. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 93; 110.)

Laadullinen aineisto voidaan analysoida joko aineisto- tai teorialähtöisesti taikka teoriaohjaavasti (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110; 116). Aineistolähtöinen analyysi tarkoittaa puhtaimmillaan sitä, että tutkimuksen teoriaa ryhdytään muodostamaan empiirisen aineiston pohjalta. Tällöin on tärkeää pohtia aineiston rajaamista niin, että sen analysointi olisi mielekästä ja järkevää. Aineistolähtöinen analyysi on hyödyllistä silloin, kun halutaan saada perustietoa jonkin ilmiön olemuksesta. (Eskola & Suoranta 1999, 19.) Teoriaohjaava sisällönanalyysi etenee myös aineiston ehdoilla samalla tapaa kuin aineistolähtöinenkin sisällönanalyysi. Erona on se, että teoriaohjaavassa analyysissä teoreettiset käsitteet tuodaan esille valmiina, ilmiöstä jo etukäteen tiedettynä asiana. (Tuomi & Sarajärvi 2002, 110; 116.)

Analysoimme havainnot sisällönanalyysilla. Lähdimme havaintojen analyysissä liikkeelle ryhmittelemällä aineistoa. Ryhmittelimme saamamme havainnot laadullisesti samanlaisiin kokonaisuuksiin, joista muodostimme alaluokat. Seuraavaksi tiivistimme aineistoa lisää ja muodostimme alaluokista yläluokat. Yläluokkia nimesimme havainnoitavien teemojen mukaan, jotka olimme ottaneet teoriasta. Useita alkuperäisiä teemoja jäi kuitenkin havaintojen ulkopuolelle. Sisällönanalyysin tuloksena muodostui myös uusia teemoja. Havainnoinneista tuli selkeästi esille esimerkiksi ryhmäytymisen ilmiö, jota olemme käsitelleet päätelmien yhteydessä.

5.4 Haastattelu tiedonhankintamenetelmänä

Haastattelulla tähdätään informaation keräämiseen ja se on etukäteen suunniteltua sekä päämäärätietoista toimintaa. Haastattelu myös tapahtuu haastattelijan johdolla tai hänen ehdoillaan. Tavallisesta keskustelusta haastattelun erottaa keskustelijoiden erilaiset roolit. Haastattelija on kysyjä, tiedon kerääjä ja haastateltava on tiedon antaja. Haastattelutilanteen tekee institutionaaliseksi myös haastattelun tallennus. Tutkimushaastattelua ohjaa tutkimuksen tavoite. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 42; Ruusuvoori & Tiittula 2005, 23.)

Haastattelun etuna voidaan pitää sitä, että ihminen on haastattelutilanteen tekijä eli subjekti. Hän on tutkimuksessa merkityksiä luova ja aktiivinen osapuoli. Lisäksi haastattelua on hyvä käyttää silloin, kun tutkitaan vähän kartoitettua ja tuntematonta aluetta. Tällöin vastausten suuntia on vaikeata tietää etukäteen. Lisäksi haastattelua on hyvä käyttää silloin, kun halutaan selvittää vastauksia tai syventää saatuja tietoja, jolloin pyydetään perusteluja esitetyille mielipiteille. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 35.)

Teemahaastattelussa haastattelu kohdistetaan tiettyihin teemoihin eli aiheisiin, joista keskustellaan. Haastattelu lähtee oletuksesta, että kaikkia ihmisten kokemuksia, ajatuksia ja tunteita voidaan tutkia teemahaastattelulla. Teemahaastattelussa ei tehdä yksityiskohtaisia kysymyksiä, vaan haastattelu etenee tiettyjen keskeisten teemojen varassa. Haastattelutapa tuokin tutkittavien äänet kuuluviin ja huomioi ihmisten tulkinnat sekä asioille antamat merkitykset, jotka syntyvät vuorovaikutuksessa. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 47-48.)

Haastattelun aihepiirit eli teema-alueet ovat kuitenkin kaikille haastateltaville samat, mutta kysymysten muotoilu ja järjestys voivat vaihdella. Teemahaastattelun suunnitteluvaiheen tärkeimpiä tehtäviä onkin juuri haastatteluteemojen suunnittelu. (Hirsjärvi & Hurme 2000, 48; 66.)

Valitsimme opinnäytetyössämme tiedonkeruumenetelmäksemme haastattelun, koska opinnäytetyömme aihe on uusi eikä tämän tyyppisestä verkostoitumisesta ole vielä olemassa tutkittua aineistoa. Lisäksi haluamme syventää haastatteluilla kyselylomakkeiden avulla keräämäämme tietoa sekä saada tietoa verkostoitumisen prosessista. Valitsimme haastattelutyyppiksemme teemahaastattelun, jotta saisimme toimijoiden näkemykset asioihin mahdollisimman hyvin esille. Yksilöhaastattelujen avulla varmistamme, etteivät muut verkoston jäsenet pääsisi vaikuttamaan vastauksiin.

5.4.1 Haastatteluiden suunnittelu ja toteutus

Lähdimme suunnittelemaan teemahaastattelun runkoa kyselylomakkeen aiheiden pohjalta, jotta pystyisimme kokoamaan eri tiedonhankintamenetelmillä keräämämme aineistot yhteen. Yhtenäiset teemat kaikissa tiedonhankintamenetelmissä auttavat meitä vertailemaan eri menetelmillä saatua aineistoa keskenään sekä mahdollisesti löytämään eroavaisuuksia, yhtäläisyyksiä ja täydentävää tietoa eri aineistoista.

Haastattelun teemoiksi muotoutuivat verkostoidea, verkoston vahvistuminen, vapaaehtoisuus ja kehittäminen (liite 5). Teimme myös kaikkiin teemoihin lisäkysymyksiä. Kysymykset oli suunniteltu siten, että vapaaehtoiset ja työntekijät pystyivät vastaamaan samoihin kysymyksiin. Poikkeuksena oli kaksi vapaaehtoisuus-teemaan liittyvää kysymystä, joista toinen oli suunnattu vain vapaaehtoiselle ja toisessa samaa asiaa kysyttiin eri tavoin työntekijältä ja vapaaehtoiselta.

Opinnäytetyömme tiedonkeruumenetelmistä haastattelu toteutettiin viimeiseksi. Haastateltavien valitsemisessa käytimme harkinnanvaraista näytettä. Alkuperäisenä tavoitteenamme oli saada kuusi verkostotapaamisiin osallistunutta verkoston jäsentä haastateltaviksi, mutta tavoitteemme ylittyivät, sillä loppujen lopuksi saimme mukaan seitsemän haastateltavaa. Kaikki haastateltavat olivat naisia. Heistä viisi oli työntekijöitä, jotka ovat mukana verkostossa oman organisaationsa edustajina. Kaksi haastateltavaa olivat verkostoon kuuluvia vapaaehtoistyötä tekeviä henkilöitä.

Ensimmäiset neljä haastateltavaa saimme lähettämällä 6.5.2009 Santra-hankkeen työntekijöiden kautta sähköpostin kaikille verkoston jäsenille. Kolmanteen verkostotapaamiseen 18.5.2009 mennessä haastateltaviksi oli ilmoittautunut neljä henkilöä, joista kolme oli työntekijää ja yksi vapaaehtoinen. Haastateltavista nuorin oli syntynyt vuonna 1985 ja vanhin vuonna 1938.

Toivoimme kuitenkin mukaan enemmän haastateltavia, ja erityisesti vapaaehtoisia, jotta kuuden haastateltavan tavoitteemme täytyisi. Kysellessämme kevään viimeisessä verkostotapaamisessa verkoston jäseniltä, haluaisivatko jotkut heistä vielä osallistua haastatteluun, haastateltaviksi ilmoittautui vielä kolme jäsentä, kaksi työntekijää ja yksi vapaaehtoinen. Kaikki yhtä haastateltavaa lukuun ottamatta olivat osallistuneet ainakin yhteen verkostotapaamiseen. Yksi haastateltavista ei ollut osallistunut yhteenkään verkostotapaamiseen, mutta hän oli ollut mukana suunnittelemassa Espoon vapaaehtoisverkostoa ja sen toimintaa.

Haastattelut toteutimme toukokuun kahden viimeisen viikon aikana 18.5.2009-29.5.2009.

Ensimmäinen haastattelu tehtiin jo ennen kevään viimeistä verkostotapaamista, koska haastattelun ajankohta sopi sekä haastattelijaille että haastateltaville. Haastateltava oli myös osallistunut kahteen edelliseen verkostotapaamiseen ja verkoston suunnitteluun, joten hänellä oli jo mielestämme tarpeeksi kattava käsitys verkostosta ja verkostotapaamisista, jonka pohjalta hän saattoi osallistua haastatteluun.

Ensimmäiseen haastatteluun osallistuivat kaikki kolme opiskelijaa sekä haastateltava. Loput kuusi haastattelua toteutimme niin, että haastattelutilanteessa oli läsnä kaksi opiskelijaa ja haastateltava. Kaikille haastateltaville esitettiin kysymykset samassa järjestyksessä ja

muutamissa haastatteluissa teimme lisäksi haastateltaville joistakin aiheista tarkentavia kysymyksiä. Haastattelut kestivät noin 30 minuuttia ja haastateltava sai itse valita hänelle sopivan haastattelupaikan. Pyysimme kuitenkin haastateltavia varaamaan haastatteluille aikaa noin tunnin verran. Haastattelut suoritimme eri paikoissa, kuten haastateltavien työpaikoilla tai kotona sekä Laurea-ammattikorkeakoululla. Haastattelut litteroimme toukokuun loppupuolella. Litteroitua tekstiä oli yhteensä 46 sivua.

5.4.2 Teemahaastattelun aineiston analyysi

Teemahaastattelun aineiston analyysi voidaan tehdä teemoittelemalla aineisto. Teemoittelun avulla voidaan tehdä ensimmäinen tutustuminen aineistoon ja aineistosta voi etsiä tutkimusongelmaa vastaavia teemoja. Näin pystytään vertailemaan esiintykö aineistossa tiettyjä tarkasti määriteltyjä teemoja. Aineistosta etsitään sen sisältämät aiheet, jolloin aineisto voidaan esittää erilaisten kysymysasettelujen kokoelmana. (Eskola & Suoranta 1999, 175-176.)

Teemoittelun onnistumiseksi tarvitaan sitä, että teoria ja empiria ovat vuorovaikutuksessa tutkimustekstissä. Teorian ja empirian vuorovaikutuksella tarkoitetaan sitä, että teoria ja empiria lomittuvat toisiinsa tekstissä. Pelkät teemoittain järjestetyt sitaatit saattavat olla mielenkiintoisia, mutta ne eivät osoita pitkälle meneviä johtopäätöksiä tai syvällistä analyysiä. Tekstiosiota voidaan käyttää esimerkiksi perustelemaan tutkijan tulkintaa, kuvaavana esimerkkinä, elävöittämään tekstiä ja pelkistämään tiivistettyjä kertomuksia. Teemoittelua on suositeltavaa käyttää esimerkiksi silloin, kun ratkaistaan jotakin käytännöllistä ongelmaa. Jos teemoittelua jatkaa pitemmälle, pystytään tekstiaineistosta luomaan kokoelma erilaisia vastauksia tai tuloksia tehtyihin kysymyksiin. (Eskola & Suoranta 1999, 176; 179-180.)

Haastattelut analysoimme teoriaohjaavasti sisällönanalyysilla. Aloitimme analysoinnin luokittelemalla litteroitua aineistoa sen sisällön perusteella. Samantyyppisistä vastauksista muodostimme pelkistetyt ilmaukset. Seuraavaksi muodostimme pelkistetyistä ilmauksista alaluokat, jonka jälkeen alaluokat luokiteltiin yläluokiksi. Yläluokat nimesimme haastattelukysymyksiin mukaan. Pääluokat taas nimesimme haastatteluissa käytettyjen teemojen mukaan, jotka pohjautuvat teoriaan.

Verkostoideaan liittyvä aineiston analyysi tuotti 17 alaluokkaa, jotka edelleen luokittelimme 5 yläluokkaan. Verkostostrategiasta muodostui 20 alaluokkaa, jotka taas luokiteltiin 8 yläluokkaan. Verkoston vahvistumiseen tuli 12 alaluokkaa, jotka muodostivat 4 yläluokkaa. Vapaaehtoisuuteen

liittyvä aineisto tuotti 11 alaluokkaa, jotka edelleen jakautuivat 7 yläluokkaan. Kehittämisestä tuli 14 alaluokkaa, jotka luokittelimme 6 yläluokkaan.

6 Kyselyjen tulokset

Ensimmäiseen kyselyyn vastasi 20 henkilöä, joista 17 oli naisia ja 3 miestä. Vastaaajista palkattuja työntekijöitä oli 11, vapaaehtoisia 8 ja opiskelijoita 1. Vastaaajat olivat 24-79 -vuotiaita. Toiseen kyselyyn vastasi 15 henkilöä, joista 13 oli naisia ja 2 miestä. Vastaaajista palkattuja työntekijöitä oli 9, vapaaehtoisia 5 ja 1 vastaaja oli sijoittanut itsensä kohtaan muu. Kyselyyn vastanneet olivat iältään 24-78 -vuotiaita.

Ensimmäiseen kyselyyn vastanneista henkilöistä vain osa vastasi myös toiseen kyselyyn. Käytimme kyselyissä koodia, jonka avulla oli tarkoitus yhdistää saman vastaajan vastaukset. Arviointijakson jälkeen vertasimme ensimmäisen ja toisen kyselyn koodeja toisiinsa ja etsimme toisiinsa täsmäviä koodeja. Jäseniä, jotka olivat koodien perusteella vastanneet molempiin kyselyihin, oli vain 8. Kaikki toiseen kyselyyn vastanneet eivät siis olleet täyttäneet ensimmäistä kyselyä. Kyselyistä vain puolet olisi ollut vertailtavissa keskenään, eikä tämä ollut riittävä määrä kokonaiskuvan saamiseksi. Näin ollen päädyimme vertailemaan kaikkien vastaajien ensimmäisen ja toisen kyselyn vastauksia toisiinsa.

Analysoimme kyselyiden tulokset SPSS-ohjelmalla. Käytämme tulosten esittämisessä keskiarvoa ja keskihajontaa. Vilkka esittää, että keskihajonta kuvaa sitä, kuinka kaukana muuttujan arvot ovat keskiarvosta eli miten tulokset ovat hajaantuneet keskiarvon ympärille. Mitä pienempi keskihajonnan lukuarvo on, sitä lähempänä saadut tulokset ovat keskiarvoa ja vastaavasti, mitä suurempi lukuarvo on, sitä enemmän arvot ovat hajautuneet vaihteluvälille. (Vilka 2007, 124.)

6.1 Tavoitteita ja toiveita verkostoitumiselle

Kyselyjen tulokset on esitetty taulukoissa. Taulukoissa näkyy, kumpi kyselylomake on kyseessä, vastaajan mielipide, vastaajien määrä sekä vastausten keskiarvo ja -hajonta.

Tutustuminen sekä informaation saaminen ja jakaminen

Ensimmäisessä kyselyssä pyydettiin arvioimaan, kuinka tärkeitä alla olevassa taulukossa (Taulukko 1) esitetyt asiat ovat verkostoitumiselle. Toisessa kyselyssä pyydettiin arvioimaan, kuinka nämä asiat ovat toteutuneet. Ensimmäisessä kyselyssä on käytetty asteikkoa 1= ei lainkaan tärkeä, 2=

ei kovin tärkeä, 3= neutraali, 4= melko tärkeä, 5= erittäin tärkeä. Toisessa kyselyssä asteikko oli 1= huonosti, 2= melko huonosti, 3= keskinkertaisesti, 4= melko hyvin, 5= hyvin.

KYSELYLOMAKE	MIELIPIIDE	n	KESKIARVO	KESKIHAJONTA
I Kysely	Muihin toimijoihin tutustuminen	20	4,5	0,7
II Kysely	Olen tutustunut muihin toimijoihin	15	3,1	0,6
I Kysely	Vapaaehtoistoimintaan liittyvän informaation jakaminen toimijoiden kesken	20	4,5	0,6
II Kysely	Vapaaehtoistoimintaan liittyvää informaatiota on jaettu toimijoiden kesken	15	3,4	0,7
I Kysely	Verkostoon liittyvän informaation jakaminen toimijoiden kesken	20	4,3	0,7
II Kysely	Verkostoon liittyvää informaatiota on jaettu toimijoiden kesken	15	3,7	0,9
I Kysely	Muiden jäsenten toimintaan tutustuminen	20	4,1	0,8
II Kysely	Olen tutustunut muiden jäsenten toimintaan	15	2,8	0,8
I Kysely	Toiminnan avoimuuden lisääntyminen	20	4,5	0,6
II Kysely	Toiminnan avoimuus on lisääntynyt	15	3,7	0,7

Taulukko 1 Tutustuminen sekä informaation jakaminen ja saaminen

Ensimmäisessä kyselyssä keskiarvot vaihtelivat 4,1 ja 4,5 välillä ja toisessa kyselyssä keskiarvot vaihtelivat 2,8 ja 3,7 välillä (Taulukko 1). Ensimmäisessä kyselyssä vastausten keskiarvot sijoittuivat melko tärkeän ja erittäin tärkeän välille. Toisessa kyselyssä keskiarvot arvioitiin puolestaan melko huonon ja melko hyvän välille. Vaihtelu ensimmäisen kyselyn vastausten keskiarvoissa oli vähäistä, näin oli myös toisessa kyselyssä.

Kyselyitä vertailtaessa lähimpänä ensimmäisen kyselyn tuloksia olivat verkostoon liittyvän informaation jakaminen toimijoiden kesken sekä toiminnan avoimuuden lisääntyminen. Näin ollen edellä mainitut asiat olivat toteutuneet lähes tavoitteiden mukaisesti. Isoin ero ensimmäisen ja toisen kyselyn vastausten välillä oli muiden jäsenten ja toimijoiden toimintaan tutustumisessa, joten tavoitteet olivat näissä toteutuneet vähiten. Keskiarvojen perusteella ensimmäisessä

kyselyssä tavoitteet olivat korkeammalla kuin miten ne ovat toisen kyselyn keskiarvojen perusteella toteutuneet.

Vapaaehtoistoiminta

Ensimmäisessä kyselyssä pyydettiin arvioimaan, kuinka tärkeitä alla olevassa taulukossa (Taulukko 2) esitetyt asiat ovat oman toiminnan kannalta. Toisessa kyselyssä pyydettiin arvioimaan, kuinka nämä asiat ovat toteutuneet. Ensimmäisessä kyselyssä on käytetty asteikkoa 1= ei lainkaan tärkeä, 2= ei kovin tärkeä, 3= neutraali, 4= melko tärkeä, 5= erittäin tärkeä. Toisessa kyselyssä asteikko oli 1= huonosti, 2= melko huonosti, 3= keskinkertaisesti, 4= melko hyvin, 5= hyvin.

KYSELYLOMAKE	MIELIPIDE	n	KESKIARVO	KESKIHAJONTA
I Kysely	Yleinen tietoisuus vapaaehtoistoinnasta lisääntyy	20	4,5	0,5
II Kysely	Tietoisuus vapaaehtoistoinnasta on lisääntynyt	15	3,3	0,6
I Kysely	Vapaaehtoistoinnin arvostus nousee	20	4,7	0,5
II Kysely	Vapaaehtoistoinnin arvostus on noussut	15	3,2	0,7
I Kysely	Rekrytoitavat uusien vapaaehtoisten hankkimiseksi kehittyvät	20	4,7	0,6
II Kysely	Rekrytoitavat uusien vapaaehtoisten hankkimiseksi ovat kehittyneet	14	2,9	0,8
I Kysely	Mahdollisuus toimia vapaaehtoisena myös lyhyissä pätkissä paranee	20	4,0	0,9
II Kysely	Mahdollisuus toimia vapaaehtoisena myös lyhyissä pätkissä on parantunut	15	3,3	0,9
I Kysely	Vapaaehtoisten palkitseminen monimuotoistuu	20	3,8	0,9
II Kysely	Vapaaehtoisten palkitseminen on monimuotoistunut	15	2,6	0,8
I Kysely	Vapaaehtoisten määrä lisääntyy	20	4,7	0,6
II Kysely	Vapaaehtoisten määrä on lisääntynyt	15	2,6	1,1

Taulukko 2 Vapaaehtoistoiminta

Ensimmäisessä kyselyssä (Taulukko 2) tärkeimmiksi asioiksi koettiin vapaaehtoistoiminnan arvostuksen nouseminen, vapaaehtoisten määrän lisääntyminen ja rekrytointitapojen kehittyminen uusien vapaaehtoisten hankkimiseksi. Kaikissa näissä keskiarvo oli 4,7 eli ne arvioitiin hyvin lähelle erittäin tärkeää. Tavoitteet eivät kuitenkaan ole toteutuneet odotusten mukaisesti. Toisen kyselyn keskiarvojen perusteella nämä asiat olivat toteutuneet keskinertaisesti, keskiarvojen vaihdellussa 2,6 ja 3,2 välillä.

Tavoitteisiin nähden parhaiten oli toteutunut vapaaehtoisten mahdollisuus toimia lyhyissä pätkissä. Ensimmäisen kyselyn keskiarvon perusteella se oli arvioitu melko tärkeäksi ja toisessa kyselyssä annetun keskiarvon perusteella se oli toteutunut keskinertaisesti, keskiarvot olivat ensimmäisessä kyselyssä 4,0 ja toisessa kyselyssä 3,3.

Vapaaehtoisten määrän lisääntyminen ja rekrytointitapojen kehittyminen uusien vapaaehtoisten hankkimiseksi eivät olleet toteutuneet tavoitteiden mukaisesti. Vapaaehtoisen määrän lisääntyminen oli arvioitu ensimmäisessä kyselyssä hyvin lähelle erittäin tärkeää ja toisen kyselyn keskiarvon mukaan se oli toteutunut keskinertaisesti. Rekrytointitapojen kehittyminen uusien vapaaehtoisten hankkimiseksi oli arvioitu ensimmäisessä kyselyssä lähelle erittäin tärkeää ja toisen kyselyn keskiarvon perusteella se oli toteutunut keskinertaisesti. Keskihajonnan perusteella eniten vastaukset hajaantuivat toisessa kyselyssä, vapaaehtoisten määrän lisääntymistä koskevan väittämän kohdalla.

Vapaaehtoisten koulutus ja käytännön yhteistyö

Ensimmäisessä kyselyssä pyydettiin arvioimaan seuraavien asioiden tärkeyttä organisaation resurssien kannalta (Taulukko 3). Toisessa kyselyssä pyydettiin arvioimaan, kuinka nämä asiat ovat toteutuneet. Ensimmäisessä kyselyssä on käytetty asteikkoa 1= ei lainkaan tärkeä, 2= ei kovin tärkeä, 3= neutraali, 4= melko tärkeä, 5= erittäin tärkeä. Toisessa kyselyssä asteikko oli 1= huonosti, 2= melko huonosti, 3= keskinertaisesti, 4= melko hyvin, 5= hyvin.

KYSELYLOMAKE	MIELIPIDE	n	KESKIARVO	KESKIHAJONTA
I Kysely	Eri tilojen yhteiskäyttö lisääntyy	20	3,6	0,8
II Kysely	Eri tilojen yhteiskäyttö on lisääntynyt	15	2,1	0,7
I Kysely	Vapaaehtoisten kouluttaminen lisääntyy	20	4,2	1,0
II Kysely	Vapaaehtoisten kouluttaminen on lisääntynyt	15	3,1	1,0
I Kysely	Vapaaehtoisten koulutuksen laatu parantuu	20	4,2	0,9
II Kysely	Vapaaehtoisten koulutuksen laatu on parantunut	15	3,5	1,4
I Kysely	Toimintaan saadaan mukaan enemmän päteviä kouluttajia	20	4,0	0,8
II Kysely	Toimintaan on saatu mukaan enemmän päteviä kouluttajia	14	3,4	1,5

Taulukko 3 Vapaaehtoisten koulutus ja käytännön yhteistyö

Ensimmäisen kyselyn keskiarvoissa ei ollut paljon vaihtelua (Taulukko 3). Vastausten keskiarvot olivat 3,6 ja 4,2 välillä eli ne sijoittuivat lähelle melko tärkeää. Toisen kyselyn keskiarvoissa oli enemmän vaihtelua. Keskiarvot sijoittuivat melko huonon ja melko hyvän välille, niiden ollessa 2,1 ja 3,5 välillä.

Vastaukset hajaantuivat eniten toisessa kyselyssä vapaaehtoisten koulutuksen laadun parantamista ja pätevien kouluttajien toimintaan mukaan saamista koskevien väittämien kohdalla. Näissä vastauksissa oli siis eniten erimielisyyttä vastaajien välillä.

Osallisuus ja vuorovaikutus verkostossa

Ensimmäisessä kyselyssä haluttiin selvittää, mitä verkoston jäsenet haluavat saavuttaa osallistumalla verkostotapaamisiin. Toisessa kyselyssä pyydettiin arvioimaan, kuinka nämä asiat on saavutettu. Molemmissa kyselyissä on käytetty asteikkoa 1= täysin eri mieltä, 2= osittain eri mieltä, 3= ei samaa eikä eri mieltä, 4= osittain samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä.

KYSELYLOMAKE	MIELIPIDE	n	KESKIARVO	KESKIHAJONTA
I Kysely	Saada olla osa verkostoa	20	4,1	0,7
II Kysely	Koen olevani osa verkostoa	14	4,1	0,5
I Kysely	Saada vertaistukea omalle toiminnalle	20	4,0	0,8
II Kysely	Saan vertaistukea omalle toiminnalleni	15	3,5	0,9
I Kysely	Luoda uusia kontakteja	20	4,7	0,6
II Kysely	Olen luonut uusia kontakteja	15	4,2	0,6
I Kysely	Avuntarvitsijoiden ja vapaaehtoisten keskinäinen kohtaaminen helpottuu	20	4,3	0,7
II Kysely	Avuntarvitsijoiden ja vapaaehtoisten keskinäinen kohtaaminen on helpottunut	15	3,1	0,7
I Kysely	Kyetä neuvomaan vapaaehtoisia mukaan muiden organisaatioiden vapaaehtoistoimintaan	20	4,2	0,9
II Kysely	Kykenen neuvomaan vapaaehtoisia mukaan muiden organisaatioiden vapaaehtoistoimintaan	15	3,9	1,0
I Kysely	Lisätä yritysyhteistyötä	20	3,7	0,9
II Kysely	Yritysyhteistyö on lisääntynyt	14	3,1	1,2
I Kysely	Lisätä espoolaisten osallisuutta	20	4,6	0,7
II Kysely	Espoolaisten osallisuus on lisääntynyt	14	3,4	0,6

Taulukko 4 Osallisuus ja vuorovaikutus verkostossa

Ensimmäisen kyselyn 4. kohdassa (Taulukko 4) vastausten keskiarvot sijoittuivat osittain samaa mieltä ja täysin samaa mieltä välille, keskiarvojen ollessa 3,7 ja 4,7 välillä. Toisessa kyselyssä vastausten keskiarvot asettuivat, ei samaa eikä eri mieltä ja osittain samaa mieltä välille, keskiarvojen ollessa 3,1 ja 4,2 välillä. Keskiarvojen vertailun perusteella ensimmäisessä kyselyssä asetetut tavoitteet ovat toteutuneet hyvin.

Kyselyjen keskiarvojen perusteella heikoiten toteutuivat avuntarvitsijoiden ja vapaaehtoisten keskinäisen kohtaamisen helpottuminen sekä espoolaisten osallisuuden lisääntyminen.

Kummassakin kohdassa ensimmäisen ja toisen kyselyn keskiarvojen erotus oli 1,2, kun muissa kohdissa se oli huomattavasti pienempi.

Vapaaehtoisuuden kehittäminen

Ensimmäisessä kyselyssä pyydettiin arvioimaan, miten verkostoituminen edistää seuraavia tavoitteita. Toisessa kyselyssä pyydettiin arvioimaan, miten verkostoituminen on edistänyt näitä tavoitteita.

Molemmissa kyselyissä on käytetty asteikkoa 1= täysin eri mieltä, 2= osittain eri mieltä, 3= ei samaa eikä eri mieltä, 4= osittain samaa mieltä, 5= täysin samaa mieltä.

KYSELYLOMAKE	MIELIPIDE	n	KESKIARVO	KESKIHAJONTA
I Kysely	Vapaaehtoiset saavat enemmän positiivista palautetta	20	4,1	0,7
II Kysely	Vapaaehtoiset ovat saaneet enemmän positiivista palautetta toiminnastaan	14	3,7	0,8
I Kysely	Vapaaehtoistoiminnan arvostus lisääntyy	20	4,4	0,7
II Kysely	Vapaaehtoistoiminnan arvostus on lisääntynyt	15	3,8	0,8
I Kysely	Palaute vapaaehtoistoiminnasta lisääntyy	20	4,2	0,7
II Kysely	Palaute vapaaehtoistoiminnasta on lisääntynyt	15	3,5	0,6
I Kysely	Vapaaehtoisten mahdollisuus osallistua koulutukseen paranee	20	4,5	0,7
II Kysely	Vapaaehtoisten mahdollisuus osallistua koulutukseen on parantunut	14	4,0	0,8
I Kysely	Vapaaehtoiset saavat mahdollisuuden työohjaukseen	19	4,2	0,7
II Kysely	Vapaaehtoiset ovat saaneet mahdollisuuden työohjaukseen	15	3,3	0,9
I Kysely	Vapaaehtoiset saavat vertaistukea omalle toiminnalleen	20	4,5	0,7

II Kysely	Vapaaehtoiset ovat saaneet vertaistukea omalle toiminnalleen	15	3,3	0,6
I Kysely	Vapaaehtoisille järjestetään enemmän virkistystoimintaa	20	4,1	0,8
II Kysely	Vapaaehtoisille on järjestetty enemmän virkistystoimintaa	15	3,1	0,9

Taulukko 5 Vapaaehtoisuuden kehittäminen

Kuten taulukko 5 osoittaa, ensimmäisen kyselyn vastausten keskiarvot sijoittuivat osittain samaa mieltä ja täysin samaa mieltä välille. Keskiarvot sijoittuivat 4,1:n ja 4,5:n välille. Toisessa kyselyssä vastausten keskiarvot olivat 3,1 ja 4,0 välillä, vaihtoehtojen ei samaa eikä eri mieltä ja osittain samaa mieltä välillä.

Ensimmäisessä kyselyssä vastaajat olivat osittain tai täysin samaa mieltä siitä, että verkostoituminen edistää taulukossa mainittuja tavoitteita. Toisen kyselyn keskiarvojen perusteella vastaajat eivät olleet enää yhtä varmoja siitä, että verkostoituminen on edistänyt näiden tavoitteiden saavuttamista.

Vapaaehtoisten vertaistuen saamista omalle toiminnalle, vapaaehtoisen mahdollisuutta saada työnohjausta sekä virkistystoiminnan järjestämistä vapaaehtoisille koskevien väittämien keskiarvot toisessa kyselyssä ovat alhaisempia kuin ensimmäisellä kerralla. Verkostoituminen ei siis ole edistänyt näiden tavoitteiden saavuttamista yhtä hyvin kuin mitä se on ensimmäisessä kyselyssä arvioitu edistävän.

6.2 Syyt verkostoon liittymiselle

Kyselyyn sisältyi suljettujen kysymysten lisäksi avoimia kysymyksiä. Ensimmäisessä kyselyssä pyysimme vastaajia mainitsemaan kolme tärkeintä syytä, miksi he ovat liittyneet verkostoon. Vastaajia oli 20 ja heistä 17 vastasi tähän avoimeen kysymykseen. Jaoimme joidenkin vastaajien vastauksia pienempiin osiin, joten vastauksia on enemmän kuin vastaajia. Ryhmittelimme vastaukset aiheiden perusteella. Saimme yhdeksän luokkaa, jotka olivat yhteistyö, tiedon saaminen ja jakaminen, kehittäminen, rekrytointi, vapaaehtoisten koulutus ja palkitseminen, tutustuminen, näkyvyys, vapaaehtoistoiminnan arvostus sekä vertaistuki.

13 vastauksessa mainittiin *yhteistyö* syyksi verkostoon liittymiselle. Vastajien mielestä verkoston kautta voidaan parantaa vaikutusmahdollisuuksia, verkostoitua, luoda uusia kontakteja, järjestää yhteistä toimintaa, kartoittaa yhteistyömahdollisuuksia ja koota yhteen toimijoita. Eniten vastauksissa tuli esille se, että vastaajat haluavat verkostoitua.

11 vastauksessa todettiin verkostoon liittymisen syyksi se, että pystytään *saamaan ja jakamaan tietoa*. Vastaajat liittyivät verkostoon saadakseen tietoa oman toimintansa tueksi, jakaakseen tietoa omasta toiminnastaan sekä jakaakseen kokemuksia ja oppiakseen muilta.

Erialaisten asioiden *kehittäminen* tuli esille kahdeksassa vastauksessa. Näitä olivat toimintaedellytysten ja ammatillisuuden kehittyminen sekä toiminnan kehittäminen ja avartaminen. Toiveena oli myös, että verkostolle saadaan työntekijät koordinoimaan vapaaehtoistoimintaa Espoossa.

Kuudessa vastauksessa mainittiin *rekrytointi* yhtenä syynä sille, minkä takia vastaajat olivat liittyneet verkostoon. Vastauksien perusteella ilmeni, että organisaatioissa on tarvetta rekrytoida lisää vapaaehtoisia. Vapaaehtoisten määrän lisääminen koettiin tärkeäksi asiaksi, koska vapaaehtoisille on kasvavaa tarvetta.

Viidessä vastauksessa ilmoitettiin *vapaaehtoisten koulutuksen ja palkitsemisen* keskeiseksi syyksi verkostoon liittymiselle. He mainitsivat syiksi mahdollisuuden osallistua koulutukseen ja koulutuksen kehittämisen. Lisäksi mainittiin vapaaehtoisten palkitsemisen mahdollistuminen ja kehittäminen sekä vapaaehtoisten tukeminen.

Tutustuminen ja näkyvyys oli verkostoon liittymisen syynä kolmella vastaajalla. Tutustumista toivoneet vastaajat halusivat oppia tuntemaan muita vapaaehtoistoimijoita. Näkyvyyden maininneet vastaajat halusivat näkyvyyttä omalle toiminnalleen ja vapaaehtoisuudelle.

Kahdessa vastauksessa ilmoitettiin *vapaaehtoistoiminnan arvostuksen* lisäämisen syyksi verkostoon liittymiselle. Myös *vertaistuki* oli asia, joka myös mainittiin kahdessa vastauksessa.

6.3 Verkostoon liittymisen syiden toteutuminen

Toisessa kyselyssä kysimme, miten yhteistyö, tiedon saaminen ja jakaminen sekä toiminnan kehittäminen olivat vastaajien organisaatioiden kannalta toteutuneet. Vastaajia oli 15, joista kaikki vastasivat tähän kysymykseen.

Yhteistyöhön liittyvät vastaukset ryhmiteltiin vastausten sisällön perusteella kolmeen luokkaan. Nämä olivat yhteistyö on alkutekijöissään, yhteistyö on toteutunut osittain ja konkreettista yhteistyötä on syntynyt. *Yhteistyö on alkutekijöissään* -luokkaan tuli kahdeksan vastausta. Vastauksissa tuli esille, että yhteistyö on aluillaan ja konkreettista yhteistyötä ei ole juurikaan ollut, mutta toisiin jäseniin on tutustuttu.

Yhteistyö on toteutunut osittain -luokkaan tuli kolme vastausta, joissa todettiin, että yhteistyötä on tehty jossain määrin. *Konkreettista yhteistyötä on syntynyt* -luokkaan vastauksia tuli neljä. Hyvin toteutunutta yhteistyötä on tehty esimerkiksi koulutuksessa ja uusia yhteistyökuvioita verkoston toimijoiden välillä on syntynyt.

Tiedon saamiseen ja jakamiseen liittyvät vastaukset ryhmittelimme kahteen luokkaan: tietoa on saatu ja jaettu sekä tiedon saaminen ja jakaminen on edistymässä. Vastaajista 11 oli *saanut ja jakanut tietoa* verkostotapaamisissa. Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että he olivat saaneet hyvin tietoa tapaamisissa. Tietoa oli saatu yleisesti muiden toimijoiden toiminnasta, kuten tapahtumista ja toimijoiden työkentästä. Tiedon saaminen on verkoston kautta helpottunut ja parantunut. Osa vastaajista koki tiedon saamisen lisääntyneen ja osa sanoi, että tietoa oli tullut paljon. Tietoa on jaettu verkostotapaamisissa sekä myös oman organisaation sisällä. *Tiedon saaminen ja jakaminen on edistymässä* -luokassa vastauksia oli neljä. Näissä tuli esille, että tiedottamisessa on hieman edistytty ja se on lisääntymässä. Yhden vastaajan mielestä tiedon saaminen ja jakaminen ei ole vielä varsinaisesti toteutunut.

Toiminnan kehittämistä koskevat vastaukset ryhmittelimme kolmeen luokkaan: toiminta on kehittynyt, toiminnan kehittäminen on aluillaan ja toiminta ei ole kehittynyt. *Toiminta on kehittynyt* -luokassa vastauksia oli kolme. Näistä vastauksista ilmeni, että Kehitystä on tapahtunut koulutuksen järjestämisessä, oman organisaation toiminnassa, vapaaehtoistoiminnan koordinoinnissa ja vapaaehtoisten rekrytoinnissa.

Toiminnan kehittäminen on aluillaan -luokkaan tuli yhdeksän vastausta. Vastaajien mielestä verkoston alku on ollut lupaava ja he ovat saaneet uusia ideoita kehittämiseen verkostosta. Yhden vastaajan mielestä toiminnan kehittäminen ei ole varsinaisesti toteutunut, koska verkoston toiminta on vielä alkuvaiheessa. *Toiminta ei ole kehittynyt* -luokassa oli kaksi vastausta. Vastauksissa todettiin, ettei heidän organisaatioidensa toiminta ollut kehittynyt verkoston kautta.

Selkeästi eniten vastauksia tuli toiminnan kehittämisen on aluillaan -luokkaan, sillä yli puolella vastaajista vastaukset sijoittuivat tähän luokkaan. Toiminta on kehittynyt ja toiminta ei ole kehittynyt -luokkiin tuli vain vähän vastauksia.

6.4 Oman toiminnan kehittäminen

Ensimmäisen kyselyn toisena avoimena kysymyksenä kysyimme, miten toimijat haluavat kehittää toimintaansa verkostoitumisen myötä. Vastaajia oli 20, joista 16 vastasi tähän kysymykseen. Osa vastaajista antoi useita eri perusteluita, joten vastauksia on määrällisesti enemmän kuin vastaajia. Jaoimme vastaukset kolmeen luokkaan, jotka olivat vapaaehtoistoiminnan kehittäminen, yhteistyön lisääminen ja toiminnan kehittäminen.

Vapaaehtoistoiminnan kehittäminen -luokan jaoimme kahteen luokkaan: vapaaehtoistoiminnan arvostuksen lisääntyminen ja vapaaehtoistoiminnan lisääminen. *Vapaaehtoistoiminnan arvostuksen lisääntyminen* -luokkaan sisältyi kuusi vastausta. Vastauksissa toivottiin, että vapaaehtoistoiminnan arvostus ja näkyvyys lisääntyisi. Lisäksi vapaaehtoisten osaamista haluttiin kehittää esimerkiksi koulutuksen kautta. Heidän hyvinvointiaan tahdottiin parantaa mahdollistamalla vertaistuen saaminen sekä tarjoamalla strukturoidumpaa toimintaympäristöä ja työnohjausta.

Vapaaehtoistoiminnan lisääminen -luokkaan tuli kuusi vastausta. Luokassa oli erilaisia vastauksia. Vastaajat halusivat rekrytoida lisää vapaaehtoisia, kehittää rekrytointitapoja, mahdollistaa vapaaehtoisten ja avuntarvitsijoiden kohtaamisen sekä mahdollistaa sen, että vapaaehtoinen voi toimia myös lyhyissä pätkissä.

Yhteistyön lisääminen -luokan ryhmittelimme viiteen luokkaan, jotka muodostuivat sen perusteella, missä asioissa vastaajat halusivat lisää yhteistyötä. Näitä olivat, uusien ideoiden ja näkökulmien saaminen, resurssien lisääminen, toiminnan järjestäminen yhteistyössä, käytännön asioiden sujuminen ja yhteistyön helpottaminen.

Uusien ideoiden ja näkökulmien saaminen -luokka sisälsi kahdeksan vastausta. Vastauksissa tuli selville, että toimintaa halutaan kehittää uusien ideoiden ja näkökulmien, ajatusten vaihtamisen, virikkeiden sekä uusien kontaktien kautta.

Resurssien lisääminen -luokka sisälsi kolme vastausta. Vastauksissa pohdittiin mahdollisuuksia parantaa toimintaedellytyksiä resursseja lisäämällä. Lisäksi haluttiin tehostaa koulutusyhteistyötä.

Toiminnan järjestäminen yhteistyössä -luokkaan tuli kolme vastausta. Vastaajat halusivat yhteistyötä virkistyksen, teemapäivien, työnohjauksen ja rekrytoinnin järjestämisessä. Lisäksi haluttiin osallistua isompiin hankkeisiin.

Käytännön asioiden sujuminen -luokkaan tuli kaksi vastausta, joissa toivottiin hyviä käytäntöjä kaikkien toimijoiden yhteiseen käyttöön sekä sitä, että kysyntä ja tarjonta kohtaisivat. *Halutaan helpottaa yhteistyön tekemistä* -luokkaan tuli myös kaksi vastausta. Vastauksissa toivottiin, parempaa yhteydenpitoa, päällekkäisyyksien karsimista ja entistä joustavampaa toimintaa verkoston toimijoiden kesken.

Toiminnan kehittäminen -luokkaan tuli yhteensä kahdeksan vastausta. Jaoin ne kolmeen luokkaan, jotka olivat uuden tiedon avulla oman toiminnan kehittäminen, toimintamahdollisuuksien parantaminen verkoston avulla ja ei kehittämistoiveita. *Uuden tiedon avulla oman toiminnan kehittäminen* -luokkaan tuli kolme vastausta. Vastaajat halusivat kehittää toimintaansa lisääntyvän tiedon myötä.

Toimintamahdollisuuksien parantaminen verkoston avulla -luokkaan tuli neljä vastausta. Vastaajat toivoivat saavansa verkostosta lisää näkyvyyttä, jonka kautta voisi parantaa toimintamahdollisuuksia. He halusivat parantaa avuntarvitsijoiden ohjaamista toiseen organisaatioon tarvittaessa, toiminnan päällekkäisyyksien vähentämistä sekä toisen ja kolmannen sektorin yhteistyön lisäämistä. *Ei kehittämistoiveita* -luokkaan tuli vain yksi vastaus, jossa vastaaja totesi olevansa tyytyväinen organisaationsa nykyisiin toimintoihin.

6.5 Kehittämistoiveita

Toisen kyselyn lopuksi kysyimme, miten vastaajat haluavat vielä jatkossa kehittää toimintaansa verkostoitumisen avulla. Vastaajia oli 15, joista 12 vastasi tähän kysymykseen. Vastaukset ryhmittelimme viiteen luokkaan, niiden sisällön perusteella. Nämä olivat yhteistyön lisääminen, resurssien lisääminen, vertaistuki, jonkin oman toiminnan kehittäminen ja saada uusia ideoita. Yhteistyön lisääminen -luokan vastaukset jaoin vielä kolmeen alaluokkaan. Muissa luokissa vastauksia oli korkeintaan kaksi, joten emme jakaneet niitä alaluokkiin.

Yhteistyön lisääminen -luokan vastaukset jaoin kolmeen luokkaan, joita olivat lisää yhteistyötä samanlaista toimintaa tekevien toimijoiden kanssa, yhteisen toiminnan järjestäminen ja aktiivinen toimiminen verkostossa. Vastaukset jakautuivat tasaisesti ja jokaiseen alaluokkaan tuli kolme vastausta.

Lisää yhteistyötä samanlaista toimintaa tekevien toimijoiden kanssa -luokan vastauksista tuli esille, että vastaajat halusivat yhteistyötä samalla alueella toimivien ja samankaltaista toimintaa tekevien toimijoiden kanssa. Yhteistyötä haluttiin tehdä esimerkiksi tukihenkilötoiminnassa. Lisäksi toivottiin, että vapaaehtoiset voisivat toimia eri organisaatioissa samanaikaisesti.

Yhteistä toimintaa toivottiin järjestettävän yhteisten tapahtumien, kannanottojen, koulutusten ja virkistyspäivien muodossa. *Aktiivinen toimiminen verkostossa* -luokan vastauksista ilmeni, että vastaajat haluavat kehittää toimintaansa olemalla aktiivisia verkoston jäseniä. He halusivat toimia aktiivisesti osallistumalla yhteisiin tapaamisiin, ottamalla vastuuta tietyistä osa-alueista sekä tekemällä säännöllistä ja aktiivista yhteistyötä.

Resurssien lisääminen -luokassa haluttiin tietoa siitä, miten taloudellisia resursseja voitaisiin parantaa sekä saada rekrytointiapua. **Vertaistuki**- luokassa vastaaja halusi vaihtaa kokemuksia muiden jäsenten kanssa. **Jonkin oman toiminnan kehittäminen** -luokassa haluttiin peruskurssin käyneille jatkokoulutusta ja tietoa mahdollisista vierailijoista. **Saada uusia ideoita** -luokassa vastaaja halusi saada verkostosta uusia ideoita.

7 Havainnointien tulokset

Työmme tiedonkeruuvaiheessa osallistuimme kolmeen Espoon vapaaehtoisverkoston verkostotapaamiseen, jotka järjestettiin Espoon Järjestöjen Yhteisö ry:n Yhteisötuvalla kevään 2009 aikana. Havainnoimme kaikissa näissä verkostotapaamisissa. Havainnoitsijoita oli kolme ja havainnoitavien määrä vaihteli tapaamisesta riippuen. Havainnoinnin tukena meillä oli havainnointilomake, jossa oli havainnoitavat teemat.

Ensimmäisellä kerralla havainnointilomakkeessa oli runsaasti yksityiskohtaisia kysymyksiä. Jaoin havainnoinnin niin, että jokainen havainnoitsija havainnoi tiettyjä teemoja. Osaan teemoista saimme runsaasti havaintoja, mutta suurimpaan osaan emme saaneet havaintoja ollenkaan. Tämän takia muutimme lomaketta ensimmäisen havainnoinnin jälkeen, koska koimme alkuperäisen havainnointilomakkeen liian laajaksi.

Toisessa ja kolmannessa verkostotapaamisessa käytetyssä havainnointilomakkeessa oli vain havainnoitavia teemoja, mutta ei ollenkaan kysymyksiä. Jokainen meistä havainnoi kaikkia teemoja. Näin saimme monipuolisesti havaintoja kaikista teemoista.

7.1 Ensimmäisen verkostotapaamisen havainnointi

Ensimmäinen verkostotapaaminen järjestettiin tammikuussa 2009. Tapaaminen alkoi päivällä kello 15 ja aikaa oli varattu kolme tuntia. Osallistujia oli 14, joista suurin osa oli verkoston jäseniä ja muut osallistujat olivat tulleet tutustumaan verkostoon. Paikalla olivat myös Santra-hankkeen hankesuunnittelijat ja Espoon Järjestöjen Yhteisö ry:n toiminnanjohtaja.

Tapaamisen aluksi hankesuunnittelijat pitivät puheen ja me opiskelijat esittelimme itsemme sekä jaoimme kaikille ensimmäisen kyselylomakkeen. Lomakkeiden täyttämisen jälkeen oli vuorossa ”Yleisfiilis”- aloitusleikki, joka toimi tunnelman rentouttajana ja sai aikaan positiivisen reaktion useimmilta mukanaolijoilta. Tämän aikana tulikin jo keskustelua liittyen siihen millaisia ajatuksia toimijoilla on näin tapaamisen alussa. Leikissä suurin osa toimijoista valitsi ”iloisen puolen”, kun vastakohtana olisi ollut ”negatiivinen puoli”.

Tutustumisosuuden jälkeen vuorossa oli hankesuunnittelijoiden ohjeistamaa ryhmätyöskentelyä. Osallistujat jakautuivat kiinnostuksensa mukaan eri ryhmiin, joiden aiheet oli etukäteen päätetty. Aiemmin pidetyssä infotilaisuudessa oli jo kartoitettu verkostosta kiinnostuneiden toimijoiden toiveita ja näiden pohjalta hankesuunnittelijat valikoivat ryhmien aiheet. Ryhmiä muodostui kuusi, mutta vain neljään ryhmään riitti tarpeeksi osallistujia, koska jokainen sai itse valita ryhmän. Jokaisessa ryhmässä työskentely alkoi tutustumisella. Ryhmätyöskentelyn jälkeen oli vuorossa tiedon jakaminen ryhmien kesken. Hankesuunnittelijoiden aloitteesta jokaisesta ryhmästä yksi henkilö vaihtoi toiseen ryhmään ja kertoi siellä, mitä hänen ryhmässään oli keskusteltu. Osa paikallaolijoita joutui lähtemään ennen tilaisuuden loppua. Tästä johtuen verkostotapaaminen loppui kello 17 eli tuntia aikaisemmin, kuin oli sovittu.

Havainnoitavia teemoja olivat tutustuminen, tiedon jakaminen, yhteistyö, jäsenten osallisuus, vertaistuki ja resurssien jakaminen. Alla on esimerkki teeman tutustumisen sisällönanalyyseistä.

HAVAINTO	ALALUOKKA	YLÄLUOKKA
<p>Tiivistä ja vapaata keskustelua yleisesti toiminnasta sekä omien kokemusten humoristisia kertomuksia erilaisista tilanteista, joita he ovat kohdanneet vapaaehtoistoiminnan puitteissa.</p> <p>Rouva A ja herra B keskustelivat kuitenkin intensiivisesti ja olivat kiinnostuneita toistensa toiminnasta, koska heti keskustelun alussa kävi ilmi, että toimipisteet sijaitsivat samalla alueella lähekkäin.</p> <p>Keskustelu oli vaivatonta, mutta se ei aluksi ollut kovin rentoa.</p> <p>Aluksi rouva R ja rouva M puhuvat keskenään ja rouva R hallitsee keskustelua.</p> <p>Herra X vetää rouva S:n mukaan keskusteluun, kysymällä rouva S:n organisaation toiminnasta, josta rouva S kertoo mielellään.</p>	<p>Vaivatonta ja intensiivistä keskustelua</p>	<p>Tutustuminen toisiin verkoston jäseniin</p>
<p>Verkoston jäsenten varsinainen tutustuminen tuntemattomiin verkoston jäseniin käynnistyi vasta ryhmätoiminnan alkaessa.</p> <p>Rouva R aloittaa tutustumisen kysymällä muilta ryhmän jäseniltä, mitä he tekevät ja millaista toimintaa muiden ryhmäläisten organisaatioissa on.</p> <p>Sähköpostiosoitteita vaihdetaan.</p> <p>Rouva M vastaa ensimmäiseksi rouva R:n kysymykseen ja lisäksi rouva M kysyy, millaista</p>	<p>Tutustuminen pienryhmissä</p>	

<p>vapaaehtoistoimintaa Rouva R:n organisaatiossa on.</p> <p>Rouva S käynnistää ryhmän toimintaa kysymällä toisten ryhmäläisten yhteystietoja sekä kyselemällä ryhmän toimintaa -koskevan paperin tietoja muilta ryhmäläisiltä.</p> <p>Alussa ryhmän keskustelu oli hyvin vapaamuotoista keskustelua siitä, mikä on kullakin sen hetkinen tilanne muun muassa rekrytoinnin tarpeen suhteen ja mitä tarpeita heillä on liittyen rekrytointiin.</p> <p>Rouvat huomaavat olevansa samasta organisaatiosta, mutta eri toimipisteistä. Rouvat eivät ole aikaisemmin tunteneet toisiaan, vaikka he edustavatkin samaa organisaatiota ja molempien toimipiste on samassa kaupungissa, mutta eri kaupunginosissa.</p>		
---	--	--

Alaluokista vaivatonta ja intensiivistä keskustelua sekä tutustuminen pienryhmissä muodostui yläluokka **tutustuminen toisiin verkoston jäseniin**. Havaintojemme perusteella jäsenten välinen keskustelu oli vaivatonta ja jäsenet keskittyivät keskustelemaan keskenään. Tapaamisen loppua kohden ilmapiiri rentoutui. Tutustuminen jäsenten välillä käynnistyi kunnolla pienryhmissä työskentelyn kautta, kuten vaihtamalla sähköpostiosoitteita ja kertomalla oman organisaation toiminnasta.

Alaluokista omasta organisaatiosta tiedon jakaminen ja oman organisaation vapaaehtoistoiminnasta tiedon jakaminen muodostui yläluokka **tiedon jakaminen**. Jäsenet kertoivat oman organisaationsa toiminnasta, työstään tai tekemästään vapaaehtoistoiminnasta. Oman organisaation vapaaehtoistoiminnasta kerrottiin esimerkiksi toimintakäytännöistä ja toimintaan liittyvistä tarpeista.

Alaluokista *jäsenten osallistuminen ryhmätyöhön oman kiinnostuksen mukaan ja hankesuunnittelijat itseohjautuvuuden tukijoina* muodostui yläluokka **jäsenten osallistaminen**. Verkostotapaamisessa jäsenet saivat valita pienryhmän, jonka aihe kiinnosti heitä eniten. Tämä aktivoi heitä keskustelemaan oma-aloitteisesti, mutta kaikkiin ryhmiin ei riittänyt tarpeeksi halukkaita ja yhdessä ryhmässä oli vain yksi jäsen. Hankesuunnittelijat ohjasivat ja neuvoivat jäseniä ennen ryhmätyöskentelyä ja sen aikana.

Alaluokista *yhteisen virkistystoiminnan järjestämisen tarve, aineelliset resurssit ja osaamisen jakaminen* muodostui yläluokka **resurssien jakaminen**. Keskusteluissa tuli esille tarve yhteisille tapahtumille ja yhteistoiminnalle. Jäsenet toivoivat, että tietoa ja ideoita jaettaisiin. Lisäksi oli keskustelua toimitilan yhteisestä käytöstä. Jäsenet keskustelivat ja pohtivat mahdollisuuksiaan jakaa omaa osaamistaan. Keskusteluissa pohdittiin myös uusia mahdollisuuksia lisätä omaa osaamista verkostoitumisen kautta.

Alaluokista *pienryhmien välinen vuorovaikutus ja aktiivinen vuorovaikutus pienryhmässä* muodostui yläluokka **yhteisymmärryksen lisääntyminen**. Tapaamisessa ryhmät vaihtoivat keskenään tietoa, mitä omassa ryhmässä on tehty ja keskusteltu. Pääosin työskentely kaikissa ryhmissä oli tavoitteellista ja keskustelu oli vilkasta. Pienryhmätyöskentelyn alkuvaiheessa aikaa kului toisiin ryhmäläisiin tutustumiseen, joten varsinainen ryhmätyöskentely pääsi useassa ryhmässä vauhtiin vasta tapaamisen loppupuolella. Ryhmässä jaettiin ja otettiin erilaisia rooleja, joillakin oli aktiivisempi rooli kuin toisilla.

Alaluokista *esteitä vuorovaikutukseen ryhmässä, rauhallinen ilmapiiri ja jäsenten innostuneisuus keskusteluun* muodostui yläluokka **vuorovaikutuksen käynnistyminen**. Verkostotapaamisessa emme havainneet merkittäviä esteitä vuorovaikutukselle. Yleisesti ottaen keskustelu pienryhmissä eteni hyvässä hengessä ja muiden mielipiteitä kuunneltiin. Innostuneisuus vaihteli aktiivisesta osallistumisesta välinpitämättömyyteen.

Alaluokista *erilaisten kurssien tarve ja kehittämisajatuksia verkostoon liittyen* muodostui yläluokka **toiminnan kehittyminen verkostoitumisen avulla**. Verkoston jäsenillä ilmeni tarvetta kohdennetuille kurseille tietyistä aiheista. Keskusteluissa tuli esille hyvin erilaisia kehittämisideoita, jotka liittyivät resursseihin, toimijoiden tavoitteiden kartoittamiseen ja yhteistyöhön.

7.2 Toisen verkostotapaamisen havainnointi

Toinen verkostotapaaminen järjestettiin maaliskuussa vuonna 2009. Tapaamiseen oli varattu aikaa kolme tuntia. Jäseniä oli paikalla 15 henkilöä. Lisäksi paikalla olivat hankesuunnittelijat ja Espoon Järjestöjen Yhteisö ry:n toiminnanjohtaja.

Tapaaminen alkoi hankesuunnittelijoiden ohjeistamalla tutustumisleikeillä. Ensimmäisessä ”Lampaanheitto”-leikissä verkoston jäsenet seisoivat ringissä ja heittivät vuorotellen lammaspemolelua sellaiselle henkilölle, jota eivät vielä tunne. Toisessa tutustumisleikissä jäsenen piti aluksi muodostaa jana pituusjärjestykseen mukaan ja tämän jälkeen syntymäpaikan mukaan. Jokainen myös kertoi muille, missä paikassa on syntynyt. Lopuksi ryhmän jäseniä ohjeistettiin vielä tekemään jana syntymäkuukauden mukaan.

Seuraavaksi siirryttiin ”Ehdotus”-leikkiin, jossa ryhmän jäsenet kävelivät hetken vapaasti avoimessa tilassa toistensa vieritse, jonka jälkeen hankesuunnittelija kehotti valitsemaan lähellä olevan henkilön pariksi. Leikissä toinen parista ehdotti eri asioita ja toinen jatkuvasti kieltäytyi. Tämän jälkeen hanketyöntekijä kyseli pareilta kokemuksia leikistä. Leikkiä jatkettiin vielä valitsemalla uudet parit kahdesti. Vähän aiemmin paikalle oli tullut vielä kaksi verkoston jäsentä lisää, jotka ennen taukoa esittelevät itsensä kaikille.

Kahvitaun aikana hankesuunnittelijat kertovat jäsenille ajankohtaisista verkoston asioista. Lisäksi he kertoivat ryhmien aiheet. Espoon Järjestöjen Yhteisö ry:n toiminnanjohtaja piti puheen, jonka aiheina olivat muun muassa kuinka verkosto lähtee toimimaan, verkoston ja toiminnan kehittäminen sekä kartoituksen kautta esille tulleita eri teemoja: aikaresurssit ja halu olla osa verkostoa, sitoutuminen ja avoimuus sekä mahdolliset kompastuskivet.

Tauon jälkeen verkoston jäsenet olivat jo oman ryhmänsä kanssa samassa pöydässä. Ryhmiä oli yhteensä neljä. Kaikille jaettiin kysymyspaperit, joita heidän piti pohtia ensin yksin ja sitten ryhmänä. Seuraavaksi vuorossa oli ryhmien mietintöjen purku. Jokaisen ryhmän yhteiset vastaukset kysymyksiin ja mietinnät aiheista kirjoitettiin taululle ja niistä keskusteltiin. Verkostotapaamisen loppuvaiheessa eräs jäsen antoi kritiikkiä siitä, että verkostotapaamisista puuttuu runko ja työskentelyn eteneminen on hidasta. Aikaa verkostotapaamiselle oli varattu kolme tuntia, mutta tapaaminen venyi 20 minuuttia yli varatun ajan.

Toisen verkostotapaamisen havainnoitavia teemoja olivat tutustuminen, tiedon jakaminen, yhteistyö, jäsenten osallisuus, vertaistuki ja resurssien jakaminen. Sisällönanalyysistä muodostui

11 pääluokkaa. Osa yläluokista nimettiin havainnoitavien teemojen mukaan. Joitakin alkuperäisistä teemoista jäi havainnoinnin ulkopuolelle.

Alaluokista *huolenpito avuntarvitsijoista, oma toiminta verkostossa, jäsenten toiveita millainen verkoston tulisi olla, verkoston edut ja verkoston haasteet* muodostui yläluokka **verkostossa toimiminen**. Verkostotapaamisen keskusteluissa tuli ilmi jäsenten huoli avuntarvitsijoista. Jäsenet pohtivat myös sitä, millainen heidän oma roolinsa verkostossa on. Heillä on myös runsaasti mielipiteitä siitä, millainen verkoston tulisi olla. Jäsenet toivovat selkeitä rajoja, sitoutumista, avoimuutta, luottamusta ja kykyä löytää kompromisseja. Verkoston etuina nähtiin muun muassa se, että yhdessä saavutetaan enemmän sekä tunnettavuus. Haasteina nähtiin, miten verkoston toiminta jatkuu hankkeen loppumisen jälkeen ja mikä on kaupungin rooli verkoston toiminnassa. Lisäksi yksi jäsen pohti, ovatko jäsenten odotukset korkeammalla kuin he antavat ymmärtää.

Alaluokista *jäsenten välinen keskustelu, jäsenten monipuolinen esittely ja tutustuminen positiivisessa ilmapiirissä, tarve tutustua muihin jäseniin sekä keskustelua ammatillisesta taustasta* muodostui yläluokka **verkostotapaamisissa tapahtuva tutustuminen**. Ryhmässä toimiminen ja tutustumisleikit saivat aikaan vilkkaampaa keskustelua. Kaikki jäsenet esittelevät itsensä ja oman organisaationsa. Ilmapiiri on rento ja avoin. Havaintojemme perusteella tutustuminen lähti hyvin käyntiin. Jäsenet selkeästi haluavat tutustua toisiinsa, tämä ilmenee muun muassa tarkentavina kysymyksinä. Jäsenet keskustelevat ammatillisesta taustasta, esimerkiksi opinnoista ja huomaavat, että erällä jäsenillä on sama koulutus.

Alaluokista *ryhmäläisten roolit ja ryhmässä työskentelyn vire vaihtelee* muodostui yläluokka **ryhmytyminen**. Ryhmytyöskentelyn aikana jäsenillä on erilaisia rooleja, kuten kuuntelijan, johtajan, kirjoittajan ja myötäilijän rooli. Yleinen vire ryhmissä vaihtelee hiljaisesta hetkistä aktiiviseen keskusteluun.

Alaluokista *jäsenten toiveet tiedon saamisesta, yleinen tiedottaminen koetaan tärkeäksi ja tietoa jaetaan omasta toiminnasta* muodostui yläluokka **tiedon saaminen ja jakaminen**. Tapaamisessa havainnoimme, että tiedon saaminen muista toimijoista on jäsenille tärkeää. Jäsenet pohtivat sitä, kuinka tiedottamista kannattaisi toteuttaa. Eräs jäsen muun muassa ehdotti, että järjestettävistä kursseista voisi tiedottaa yleisissä tiloissa. Tietoa omasta organisaatiosta jaetaan laajasti, kuten kursseista ja rekrytoinnista.

Alaluokista *esteet vapaaehtoistoimintaan lähtemiselle ja tarve uusille vapaaehtoisille* muodostui yläluokka **vapaaehtoisten määrän lisääminen**. Teemoissa kävi ilmi, että esteenä vapaaehtoistoimintaan lähtemiselle voi olla se, että ihmiset eivät uskalla lähteä mukaan vapaaehtoistoimintaan. Lisäksi todettiin, että organisaatioissa tarvitaan uusia vapaaehtoisia mukaan toimintaan.

Alaluokasta *yhteisen toiminnan järjestäminen* muodostui yläluokka **yhteinen toiminta**. Tapaamisessa keskusteltiin yhteisestä toiminnasta kurssien osalta. Jäsenillä on yhtenäisiä mielipiteitä, miten kurssit tulisi järjestää, kuten kurssien priorisointi.

Alaluokista *yhteistyön mahdollistavat tekijät ja yhteistyön syntymiseen vaikuttavia taustatekijöitä* muodostui yläluokka **yhteistyön taustatekijät**. Tapaamisessa tuli esille, että keskustelu ja tutustuminen nähtiin yhteistyötä mahdollistavina tekijöinä. Yhteistyön taustalla vaikuttavia tekijöitä taas oli se, että eri organisaatioiden välillä saattaa olla vastakkainasettelua. Myös oman organisaation toimintatavat ja jäsenen mahdollisuudet vaikuttaa omassa organisaatiossaan vaikuttavat yhteistyön syntymisessä.

Alaluokista *perusteluja yhteistyön hyödyllisyydestä ja yhteistyötä hidastavat tekijät* muodostui yläluokka **näkökulmia yhteistyöhön**. Perusteluina yhteistyön hyödyllisyydestä esitettiin muun muassa joidenkin organisaatioiden kohdalla toiminnan samankaltaisuus, tiedon kokoaminen ja tarve kurssien järjestämiselle. Hidastavina tekijöinä pidettiin toimijoiden eroavaisuuksia periaatteiden osalta, kaikki jäsenet eivät saa tarpeeksi tukea omasta organisaatiosta.

Alaluokista *huoli resurssien riittävydestä ja kaupungin tarjoaman tuen tärkeys* muodostui yläluokka **resurssien jakaminen**. Verkostotapaamisessa tuli ilmi, että resursseja pidetään tärkeinä, mutta monista resursseista on pulaa. Kaupungin tarjoama tuki koetaan ensisijaiseksi ja uskotaan, että hyöty on molemminpuolista. Jäsenet pohtivat myös laman vaikutusta kaupungilta saatavaan tukeen.

Alaluokista *keskustelujen ja ajatusten vaihtamisen kautta tukea omalle toimimiselle, jäsenten huoli omasta jaksamisesta sekä epävarmuuden jakaminen ja tuen puute* muodostui kymmenes yläluokka **vertaistuen saaminen ja vastaanottaminen**. Tapaamisessa jäsenten kesken jaettiin kokemuksia, tietoa, toiveita ja odotuksia sekä huolenaiheita, jotka liittyivät omaan toimintaan ja verkostoon. Havainnoista välittyy, että jäsenillä oli huoli omasta jaksamisestaan. He keskustelivat muun muassa ajan käytöstä ja sen riittämättömyydestä. Epävarmuutta osalle jäsenistä aiheutti esimerkiksi etteivät he koe saavansa riittävästi tukea omalta organisaatioltaan. Kahdelle

jäsenelle epävarmuutta aiheutti myös se, että verkoston toiminta oli vielä jäsentymätöntä ja oma rooli oli hakusessa.

Alaluokista konkreettisia parannusehdotuksia, jäsenten esittämät toiveet ja jäsenten esittämä kritiikki muodostui yläluokka **jäsenten mielipiteitä verkostotapaamisen sisällöstä**. Verkoston jäsenillä oli runsaasti ehdotuksia, jotka liittyivät verkostoon. Tapaamisessa ehdotettiin, että asialista otettaisiin käyttöön, tapaamisessa olisi vain yksi käsiteltävä aihe, yhteisten periaatteiden käyttöönottoa, vapaata keskustelua ryhmissä, samasta organisaatiosta tulevat jäsenet menisivät eri ryhmiin ja jokaisella toimijalla tulisi olla yhteyshenkilö. Jäsenillä oli useita toiveita. He toivoivat esimerkiksi, että tapaamisen ohjelma olisi etukäteen tiedossa, vinkkejä omaan työhön sekä koulutuksia ja tempauksia. Verkostotapaamisessa annettiin kritiikkiä suoraan hankesuunnittelijoille ja pienryhmissä. Kritiikki käsitteli sitä, että tapaamisista puuttuu runko ja työskentelyssä ei edistytäkään. Lisäksi eräs jäsen antoi palautetta, että jäsenet voisivat pohtia käsiteltäviä asioita etukäteen.

7.3 Kolmannen verkostotapaamisen havainnointi

Kolmas verkostotapaaminen järjestettiin toukokuussa vuonna 2009. Paikalla oli 16 verkoston jäsentä, hankesuunnittelijat ja kaksi jäsenten mukana tullutta opiskelijaa.

Tapaamisen aluksi kaikki osallistujat istuivat ringissä. Kaikille tapaamiseen osallistujille oli etukäteen lähetetty kyselylomake, johon verkoston jäsenet olivat vastanneet ja työntekijät jakoivat lomakkeisiin annetut vastaukset kaikille. Tämän jälkeen on esittelykierron, jossa sekä osallistujat että työntekijät heittävät tai vierittävät pallon sille osallistujalle, josta hän haluaa tietää enemmän. Pallon saatuaan jokainen osallistuja kertoo vuorollaan, mitä hän tekee omassa organisaatiossaan, mitä organisaatiota hän tapaamisessa edustaa, mitä vapaaehtoistoimintaa ja muuta toimintaa organisaatiossa on, mitä hän haluaa verkostoitumiselta sekä millaista yhteistyötä hän toivoo verkostolta.

Esittelyjen jälkeen hankesuunnittelija kertoi toisen verkostotapaamisen jälkeen yleiset kuulumiset, muun muassa verkostotapaamisen virkistyskerrasta, verkoston logosta, verkkosivuilla kävijöiden määrästä, tulevista koulutuksista ja missä tapahtumissa verkosto on ollut mukana. Seuraavaksi pidettiin tauko, jonka aikana me opiskelijat esittelimme sovitusti itsemme ja pohjustimme tekemämme kyselylomakkeen. Kerroimme myös tulevista haastatteluista ja tiedustelimme halukkaita haastateltaviksi. Tämän jälkeen jaoimme kyselylomakkeet, joiden vastaanamiseen varattiin aikaa noin 20 minuuttia.

Kyselylomakkeisiin vastaamisen jälkeen toinen hankesuunnittelija esitteli erilaisia malleja vapaaehtoistoiminnan koulutuksesta, muun muassa koulutusten pituudesta ja yleisesti koulutusmahdollisuuksista.

Tämän jälkeen suoritettiin jako kahteen ja osallistujat menivät sanomansa numeron mukaiseen ryhmään. Ryhmissä keskusteltiin hankesuunnittelijoiden ohjauksessa. Tapaamisen lopuksi ryhmässä olleet hankesuunnittelijat selostivat kaikille, mitä ryhmässä oli keskusteltu.

Kolmannen verkostotapaamisen havainnoitavia teemoja olivat tutustuminen, tiedon jakaminen, yhteistyö, jäsenten osallisuus, vertaistuki ja resurssien jakaminen. Sisällönanalyysistä muodostui neljä pääteemaa. Osa näistä teemoista on alkuperäisiä teemoja, osa taas uusia teemoja, jotka muodostuivat sisällönanalyysin tuloksena. Joitakin alkuperäisistä teemoista jäi havainnoinnin ulkopuolelle.

Koulutus ja kurssit -yläluokka muodostui seitsemästä eri alaluokasta. Ensimmäinen alaluokka oli *koulutusten järjestäminen herättää monipuolista keskustelua*. Jäsenet keskustelivat koulutuksen järjestämisestä, työhön perehdyttämisestä ja organisaatioiden omista toimintatavoista. Keskustelua syntyi myös joidenkin vapaaehtoisten riittävästä ammattitaidosta, miten koulutus organisoidaan ja yhteisten koulutusten järjestämisestä.

Toisena alaluokkana oli, *koulutuksen merkitystä pohditaan eri näkökulmista*. Tapaamisessa vaihdettiin kokemuksia koulutuksesta ja pohdittiin sitä houkutteleeko koulutus vapaaehtoisia vai muodostaako vaadittava koulutus esteen sille, että ihmiset eivät ryhdy vapaaehtoiseksi. Lisäksi pohdittiin myös sitä kuka sopii vapaaehtoiseksi. Eräs jäsen näki koulutuksen myös siivilänä, joka erottelee vapaaehtoiseksi sopivat henkilöt niistä, jotka eivät sovellu vapaaehtoiseksi.

Kolmantena alaluokkana oli *koulutuksen tarve*. Jäsenillä oli erilaisia koulutukseen liittyviä tarpeita, kuten kohdennettua koulutusta ja syventäviä koulutuksia. Lisäksi keskusteltiin, miten huomioidaan vapaaehtoisten erilaiset tarpeet ja mihin tarpeisiin koulutusta tarvitaan. Koulutusta tarvitaan esimerkiksi siihen, että vapaaehtoinen uskaltaisi kohdata avuntarvitsijan.

Neljäntenä alaluokkana oli, *verkostotapaamisessa ilmenee tarve erilaisten kurssien järjestämiseen*. Verkoston jäsenillä oli tarvetta järjestää vapaaehtoisille erilaisia kursseja, kuten maksuttomia kursseja, kursseja kuoleman kohtaamiseen sekä kursseja, jossa koulutetaan tietyille laitoksille vapaaehtoisia eri kaupunginosissa.

Viidentenä alaluokkana oli *kokemusten vaihtoa aiemmin järjestetyistä kursseista*. Tässä alateemassa jaettiin kokemuksia ja näkemyksiä erilaisista tavoista järjestää kursseja vapaaehtoisille. Kuudentena alaluokkana oli *pohdintaa eri tavoista rekrytoida vapaaehtoisia kursseille*. Tässä alaluokassa puhuttiin tiedottamisen tärkeydestä, kun rekrytoidaan vapaaehtoisia kursseille. Lisäksi jotkut jäsenet ehdottivat, että kurssi-ilmoituksen voisi laittaa lehteen ja vapaaehtoiset voisivat jakaa kursseista ilmoituksia. Seitsemäntenä alaluokkana oli *erilaisia tapoja markkinoida kursseja*. Verkostotapaamisessa keskusteltiin eri markkinointitavoista, joita olivat esimerkiksi lehtijuttu vapaaehtoisesta, organisaatioiden välinen markkinointi sekä laitosten omia tiedotteita vapaaehtoisten tarpeesta.

Alaluokista *jäsenet esittelevät itsensä, halu saada uutta tietoa muiden toiminnasta ja jäsenet saavat lisää tietoa toisistaan* muodostui yläluokka **verkostotapaamisessa tapahtuva tutustuminen**. Kolmannessa verkostotapaamisessa tapahtui vielä paljon jäsenten välistä tutustumista. He esittelivät itsensä ja organisaationsa muille verkoston jäsenille. Tapaamisessa jäsenet olivat kiinnostuneita toisistaan ja esittivät tarkentavia kysymyksiä toisilleen. Tietoa haluttiin muun muassa siitä, miten toiset organisaatiot huolehtivat vapaaehtoisistaan. Lisäksi yksi jäsen ehdotti, että samantapaista toimintaa tekevät organisaatiot pitäisivät yhteistyöpalaverin. Jäsenet löysivät yhteisiä asioita ja yhteistyömahdollisuudet selkenivät. Esittelyiden aikana jäsenille selkeytyi muiden organisaatioiden toiminta, työn sisältö sekä se, mitä yhteistä ja erilaista jäsenillä on.

Alaluokista *aktiivinen ryhmätoiminta, työntekijöiden rooli korostuu tietyissä tilanteissa ja osallistumistavat vaihtelevat* muodostui yläluokka **ryhmäytyminen**. Jäsenet toimivat ryhmissä aktiivisesti. He pohtivat ja ideoivat oma-aloitteisesti, mutta emme havainneet, että konkreettisia päätöksiä olisi saatu aikaan. Hankesuunnittelijat ohjasivat verkostotapaamisen kulkua ja ryhmätoimintaa siirtymätilanteissa. Jäsenten osallistuminen on erilaista. Osa osallistuu aktiivisesti keskusteluun ja toimintaan. Osa jäsenistä ottaa kuitenkin passiivisemmän roolin esimerkiksi jättäytymällä sivummalle.

Alaluokista *jaetaan tietoa ja keskustellaan verkostoon liittyvistä ajankohtaisista asioista, jaetaan tietoa tulevista asioista verkostoon liittyen ja tietoa jaetaan koulutuksista* muodostui yläluokka **tiedon jakaminen**. Tapaamisessa keskusteltiin ajankohtaisista asioista, jotka liittyivät verkostoon esimerkiksi Santra-hankkeen kuulumiset, verkostosta tehtävä lehtijuttu ja edellisen verkostotapaamisen jälkeen tapahtuneet asiat. Lisäksi jäsenet keskustelivat oman organisaationsa ajankohtaisista asioista. Tulevista asioista, kuten virkistyspäivästä, koulutuksista ja verkoston

logosta, tiedotettiin. Tapaamisen alkuvaiheessa hankesuunnittelijat kertoivat erilaisista koulutusmalleista, vapaaehtoisten koulutuksista ja kursseista.

8 Haastattelujen tulokset

Opinnäytetyön haastattelut toteutimme vuoden 2009 toukokuun lopussa. Yksi haastattelu tehtiin jo ennen kolmatta verkostotapaamista ja loput kolmannen tapaamisen jälkeen. Saimme verkoston jäseniä haastateltaviksi yhteensä seitsemän.

Kysyimme haastateltavilta, kuinka moneen verkostotapaamiseen he olivat osallistuneet. Neljä haastateltavaa kertoi osallistuneensa kahteen verkostotapaamiseen, kaksi osallistui yhteen tapaamiseen ja yksi ei ollut osallistunut lainkaan tapaamisiin.

Haastattelun teemoina olivat verkostoidea, verkoston vahvistuminen, vapaaehtoisuus ja kehittäminen. Teemat olemme laittaneet tekstiin alaotsikoiksi. Yläluokat ovat tummennettuina ja alaluokat taas ovat kursivilla. Tulokset olemme kuvanneet niin, että tekstissä eniten vastauksia saaneet alaluokat on kerrottu ensimmäisinä ja vähiten vastauksia saaneet alaluokat viimeisimpinä.

8.1 Verkostoidea

Verkoston tarkoitus

Eniten haastateltavien vastauksissa painottui *yhteistyön lisääminen toimijoiden kesken*. Heidän mielestään verkoston tarkoituksena on lisätä yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Lisäksi nähtiin, että verkostossa kootaan yhteen vapaaehtoistoimintaa tekevät toimijat ja luodaan yhtenäisiä käytäntöjä.

Seuraavaksi eniten haastateltavat halusivat *parantaa vapaaehtoistoimintaa*. Vastauksissa ilmeni, että vastaajien mielestä verkoston tarkoitus on kehittää vapaaehtoistoimintaa. Yksittäisten haastateltavien mielestä verkoston tarkoituksena on löytää uusia vapaaehtoisia ja espoolaisen vapaaehtoistoiminnan toteuttaminen.

Kolmanneksi eniten haastateltavat totesivat, että verkoston tarkoituksena on *lisätä vapaaehtoisuuden arvostusta* eli parantaa vapaaehtoisen asemaa, tehdä vapaaehtoistoimintaa näkyvämmäksi ja nostaa vapaaehtoistoiminnan arvostusta.

Verkoston tarve

Useimmat haastateltavat olivat sitä mieltä, että he tarvitsevat *tukea oman organisaation toimintaan*. Heidän mielestään verkostoa tarvitaan, koska yhdessä saadaan enemmän aikaan ja verkoston kautta on mahdollisuus vertaistukeen. Verkostoa tarvitaan myös yhteistyökumppaneiden saamiseksi ja yhteisen koulutuksen järjestämiseen.

Osa haastateltavista totesi, että verkostoa tarvitaan *kehittämään vapaaehtoistoimintaa*. Kaksi heistä oli sitä mieltä, että verkostoa tarvitaan ideoiden saamiseksi vapaaehtoistoimintaan. Muita asioita olivat vapaaehtoisten yhteen saaminen ja koordinointi sekä vapaaehtoistoiminnan kehittäminen Espoossa.

Haastateltavat olivat sitä mieltä, että verkostoa tarvitaan myös *yhteisten toimintatapojen muotoutumiseen*. He kertoivat, että verkostoa tarvitaan, jotta voidaan löytää uusia toimintakäytäntöjä. Muita syitä olivat yhteisten pelisääntöjen luomien ja rakenteen saaminen yhteiselle toiminnalle. Lisäksi yksi haastateltava näki verkostoa tarvittavan kaikkien espoolaisten hyödyksi.

Verkoston hyöty

Saadut vastaukset olivat hyvin erilaisia. Eniten haastateltavat olivat sitä mieltä, että *yhteistyöstä hyödytään*. Haastateltavat pitivät verkoston hyötyinä yhteisvoimaa, yhteyksien luomista ja yhtenäisiä käytäntöjä. Hyödyiksi koettiin myös *yhteisen toiminnan järjestäminen*. Tärkeimpänä yhteisen toiminnan muotona nähtiin yhteisen koulutuksen järjestäminen sekä lisäksi verkoston tuomat projektit ja yhteisten tapahtumien järjestäminen. Haastateltavat halusivat myös *saada tietoa muista*. Useat vastaajat näkivät verkoston etuna tietojen kokoamisen ja jakamisen. Lisäksi verkosto mahdollistaa koko kentän paremman hahmottamisen. *Yksilön hyödyiksi* koettiin vertaistuen saaminen ja vapaaehtoisten verkostosta saama hyöty. Lisäksi verkoston eduksi kuvattiin *toiminnan jatkuvuus*.

Verkostoitumisen pyrkimys

Haastateltavat olivat eniten sitä mieltä, että verkostoitumisella pyritään *toimijoiden yhteistyön mahdollistamiseen*. Vastauksissa korostui yhteistyön tekeminen toimijoiden kesken. Lisäksi

pyrkimyksenä oli tiedon saaminen, toimijoiden kokoaminen yhteen, yhteenkuuluvuuden tunne, vertaistuen saaminen sekä toimijoiden sitouttaminen.

Haastateltavat olivat lisäksi sitä mieltä, että verkostoitumisella *pyritään parantamaan edellytyksiä vapaaehtoisena toimimiselle*. Haastateltavat näkivät, että verkoston kautta voidaan saada koulutettua lisää vapaaehtoisia, nostaa vapaaehtoistoiminnan arvostusta, saada vapaaehtoisille sopivia tehtäviä ja lisätä vapaaehtoisten hyvinvointia. Yhtä moni haastateltava oli myös sitä mieltä, että *vapaaehtoistoiminnan organisoimisen kehittäminen* on myös verkoston pyrkimyksenä. He näkivät, että verkostossa pyritään luomaan espoolainen vapaaehtoistoiminnan malli, kehitetään vapaaehtoistoimintaa, tarkastellaan oman organisaation vapaaehtoistoimintaa ja perustetaan Valikkoryhmä Espooseen. Tällä hetkellä Suomessa on 16 Valikko-ryhmää ja näiden tarkoituksena on vertaistuen mahdollistaminen vapaaehtoistoimintaa koordinoivien kesken (Kansalaisareena ry 2009, 2).

Santra-hankkeen luotettavuus

Vastaukset jakautuivat lähes puoliksi haastateltavien kesken. Haastateltavat pitivät hanketta joko hyvin luotettavana tai aika luotettavana.

8.2 Verkostostrategia

Mielipiteiden huomioon ottaminen

Haastateltavat totesivat, että pääasiassa heidän mielipiteensä on huomioitu hyvin.

Yhteiset päämäärät

Suurin osa haastateltavien vastauksista painottui *tiedon saamiseen ja jakamiseen*. Näissä vastauksissa tuli eniten esille näkyvyyden, vahvuuden ja toimivuuden lisääminen viestinnässä sekä vapaaehtoisten löytäminen. Lisäksi yhteisinä päämäärinä nähtiin tiedon jakaminen, tiedon saaminen muiden toimijoiden tehtävistä sekä vapaaehtoisten ohjaaminen toimijoiden tarpeiden mukaisesti. Seuraavana asiana esille tuli *voimavarojen yhdistäminen*. Yhteisiksi päämääriksi koettiin ensisijaisesti voimavarojen yhdistäminen ja yhteisten kanavien löytäminen. Lisäksi päämääräksi mainittiin vapaaehtoistoiminnan kehittäminen, yhteiset käytännöt ja halu yhdistää voimat. Yhdelle haastateltavista ei ollut vielä selvinnyt, mitä yhteisiä päämääriä verkoston jäsenillä on.

Erilaiset päämäärät

Jäsenet luettelivat erilaisia päämääriä. Muutamien haastateltavien mielestä *päämäärät vaihtelevat eri toimijoiden lähtökohdista riippuen* ja pienien toimijoiden tärkeimpänä päämääränä on verkostoituminen. Lisäksi todettiin päämäärien riippuvan siitä, millaista toimijoiden vapaaehtoistoiminta on. Kaksi haastateltavaa ei osannut mainita, mitä erilaisia päämääriä verkoston jäsenillä on. Yksi haastateltava totesi *koulutuksen tarpeen olevan erilainen*, hän sanoi toimijoiden päämäärien eroavan koulutuksen järjestämisessä.

Yhteisten päämäärien saavuttaminen

Yli puolet haastateltavista totesi, että *päämäärien saavuttamisessa ollaan alkuvaiheessa*. Lisäksi todettiin, että tulevaisuudessa pystytään saavuttamaan enemmän päämääriä, saavutukset eivät synny suoraviivaisesti ja erilaisia toimijoita on paljon. Haastateltavat olivat myös sitä mieltä, että *päämäärät saavutetaan, kun tieto lisääntyy*. Heidän mielestään päämäärät saavutetaan tutustumalla muihin toimijoihin, saamalla näkyvyyttä mediassa ja jakamalla tietoa. Lisäksi päämäärät voidaan saavuttaa kuulemalla tarpeita sekä lisääntyneellä tietoisuudella vapaaehtoistyöstä. Yksi haastateltava totesi, että päämäärät voidaan saavuttaa *yhteistyöllä*, yhdessä tekemisen kautta.

Innostuneisuus verkostotyöskentelyyn

Tämän kohdan vastausten perusteella *kaikki ovat innostuneita verkostotyöskentelystä*. Neljä haastateltavista oli hyvin innostuneita ja kolme innostuneita verkostotyöskentelystä

Verkostotyöskentelyssä innostaa

Eniten haastateltavia innostivat *yhteistyön mahdollisuudet*. He kertoivat, että verkostotyössä innostaa uusien ihmisten tapaaminen, suuremman toimija määrän tuoma innovatiivisuus ja verkostotyöskentelyn tuomat mahdollisuudet. Lisäksi yhdessä tekeminen ja resurssien saaminen innostavat. Lähes yhtä paljon kuin yhteistyön mahdollisuudet innosti myös se, että *uutta tietoa saadaan ja jaetaan* verkostossa. Tässä kohdassa haastateltavat kertoivat, että heitä innosti ideoiminen ja tiedon jakaminen. Muita vastauksia olivat Espoon vapaaehtoisverkoston- sivusto ja se, että yksittäinen vapaaehtoinen saa tietoa. Yksittäiset haastateltavat kokivat innostavana sen, että *verkostotyöskentely etenee*, työ toteutetaan ja asioiden käsittelyssä edetään.

Verkostotyöskentelyssä ei innosta

Suurin osa haastateltavista oli sitä mieltä, että *jäsenillä on eri intressejä*. Yksittäisiltä haastateltavilta tuli erilaisia vastauksia. Esille tuli, että verkostotapaamisissa jäsenten esittelyyn menee aikaa ja käsitellään pitkään samaa asiaa. Eri toimijoilla on erilaisia intressejä ja odotuksia sekä se, että vapaaehtoistyö on liian pieni osa omaa työnkuvaa. Puolet haastateltavista oli myös sitä mieltä, että verkostotyöskentely *vaikuttaa negatiivisesti muihin tehtäviin*. Tässä haastateltavat kertoivat huolehtivansa, etteivät he sorru ottamaan liikaa tehtäviä, ettei verkosto vie liikaa aikaa ja ettei verkoston mukana tule valtavaa määrää tiiviitä ihmissuhteita.

Vuorovaikutus verkostotapaamisissa

Haastateltavat kertoivat, että *verkostotapaamisissa on miellyttävää olla*. Suurin osa haastateltavista oli sitä mieltä, että tapaamisissa oli hyvä ilmapiiri. Lisäksi muut vastasivat tykkäävänsä tapaamisista ja, että oleminen siellä on vapaata. Haastateltavat kokivat, että *vuorovaikutus on toimivaa*. Tässä kohdassa suurin osa haastateltavista oli sitä mieltä, että vuorovaikutus tapaamisissa on hyvää. Lisäksi yksi haastateltava kertoi, että vetäjät olivat mukavia. Verkostotapaamisissa *otetaan muut huomioon*. Kaksi haastateltavaa koki, että jäsenet suhtautuivat toisiinsa arvostavasti ja rohkaisevasti sekä jokainen saa puheenvuoron. Eriäviäkin mielipiteitä tuli. Kahden haastateltavan mielestä *vuorovaikutus ei ole toimivaa*. Toisen mukaan isossa ryhmässä ei ole päästy parhaaseen mahdolliseen vuorovaikutukseen. Toinen ei osaa sanoa, onko hän tähän mennessä saanut verkostotapaamista irti paljoakaan.

8.3 Verkoston vahvistuminen

Tietoa muiden organisaatioiden toiminnasta

Haastateltavat sanoivat saaneensa *jonkin verran tietoa muiden organisaatioiden toiminnasta*. Suurin osa haastateltavista kertoi tietävänsä joidenkin tai jonkun organisaation toiminnasta. Kaksi haastateltavaa sanoi tietävänsä enemmän muiden organisaatioiden toiminnasta käytyään verkostotapaamisissa. Jotkut olivat myös sitä mieltä, että he olivat saaneet *hyvin paljon tietoa muiden organisaatioiden toiminnasta*. Näin vastasi kaksi haastateltavaa, jotka sanoivat tietävänsä muiden organisaatioiden toiminnasta hyvin laajasti. Yksi haastateltava totesi, että oli saanut *hyvin vähän tietoa muiden organisaatioiden toiminnasta*.

Lisää tietoa muiden organisaatioiden toiminnasta

Lähes kaikki haastateltavat halusivat *saada monipuolisesti lisää tietoa muiden organisaatioiden toiminnasta*. Lisäksi he halusivat *lisää tietoa muiden organisaatioiden toimintaa ohjaavista seikoista*. Haastateltavat halusivat tietoa verkoston toimijoiden yhteisistä intresseistä eli missä asioissa voidaan tehdä yhteistyötä, toimintakäytännöistä ja toimintaperiaatteista sekä muiden organisaatioiden toiveista ja odotuksista. Haastateltavat halusivat *lisää tietoa muiden organisaatioiden käytännön toiminnasta*. He tahtoivat tietoa siitä, miten muut toimijat ovat saaneet vapaaehtoisia mukaan toimintaansa ja tietoa siitä, minkälaisia tapahtumia muilla on.

Tutustumista verkostotapaamisten ulkopuolella

Haastateltavat kertoivat, että *tutustumista verkostotapaamisten ulkopuolella on tapahtunut*. Tähän tuli eniten vastauksia. Haastateltavat kertoivat, että yhteistä toimintaa on ollut tapaamisten ulkopuolella ja verkoston jäseniä on tavattu muissa yhteyksissä. Osa oli myös sitä mieltä, että *tutustumista verkostotapaamisten ulkopuolella ei ole vielä tapahtunut*. Kolme haastateltavaa eivät olleet ainakaan toistaiseksi olleet tekemisissä muiden verkoston jäsenten kanssa tapaamisten ulkopuolella. Haastateltavat uskoivat kuitenkin, että tulevaisuudessa he tulevat olemaan yhteydessä muiden verkoston toimijoiden kanssa tapaamisten ulkopuolella. Yksi haastateltava sanoi, että *tutustumista verkostotapaamisten ulkopuolella on tapahtunut jo ennen verkostoa*. Hän kertoi tunteneensa verkoston jäseniä jo ennen verkostotapaamisia.

Toiveita lisäinformaatiosta

Suurin osa haastateltavista olisi toivonut *enemmän tietoa verkostossa mukana olevista toimijoista*. Yksittäisissä vastauksissa toivottiin tietoa siitä, minkälaista vapaaehtoistoimintaa on tarjoilla, ketkä ovat vastuuhenkilöt ja keihin voi ottaa yhteyttä. Lisäksi toivottiin tiivistelmää mukana olevista toimijoista sekä tietoa, kuinka muut toimijat aktivoivat jäseniään ja minkälaisia tapahtumia heillä järjestetään. Yksittäiset haastateltavat halusivat myös *enemmän informaatiota verkostosta*. Toinen halusi tietoa kaikesta, mitä verkostossa tapahtuu ja toinen halusi tietää verkoston kokonaistavoitteet. Oli myös yksittäisiä haastateltavia, joilla *ei ollut tarvetta lisäinformaatiolle*.

8.4 Vapaaehtoisuus

Tietoa muiden organisaatioiden vapaaehtoistoiminnasta

Suurin osa haastatelluista oli sitä mieltä, että he *ovat saaneet tietoa*. Osa haastateltavista kertoi saaneensa uutta tietoa muiden organisaatioiden vapaaehtoistoiminnasta. Lisäksi yksittäiset vastaajat kertoivat saaneensa tietoa vertaistuesta sekä kaikesta, mitä on itse kysynyt muilta. Osa taas oli sitä mieltä, että he *eivät ole saaneet tietoa muiden organisaatioiden vapaaehtoistoiminnasta*. Kaksi haastateltavaa kertoi saaneensa kyseistä tietoa muualta kuin verkostosta. Eräs haastateltava totesi, ettei hän ole saanut mitään tietoa.

Uusien vapaaehtoisten rekrytointi

Suurin osa kertoi, että verkostotapaamiset *eivät ole vielä edistäneet vapaaehtoisten rekrytointia*. Kaksi haastateltavaa kertoi, että *verkosto on edistänyt vapaaehtoisten rekrytointia*, nettiportaalin kautta ja verkostotapaamisessa.

Tietoa oman työn tueksi

Kaikki työntekijät kertoivat saaneensa tietoa työnsä tueksi. He kertoivat saaneensa uusia ideoita, paremman kokonaiskuvan Espoon eri toimijoista, tietoa nettiportaalista, tietoa Vapaaehtoisten koulutuskansiossa ja muiden toimintatavoista sekä lisää motivaatiota ja yhteistyökumppaneita.

Tietoa oman toiminnan tueksi

Kumpikaan haastateltavina olleista vapaaehtoisista *ei ollut saanut verkostolta tietoa oman toimintansa tueksi*. Toisella heistä kuitenkin oli positiiviset odotukset. Haastateltavina olleita vapaaehtoisilta kysyimme myös, miten heidän motivaationsa toimia vapaaehtoisena on muuttunut. Molemmat olivat sitä mieltä, että *motivaatio toimia vapaaehtoisena on vahva*.

Taitojen saavuttaminen verkoston kautta

Noin puolet haastateltavista *koki saavuttaneensa uusia taitoja*. Omien yhteistyötaitojen koettiin parantuneen ja eräs haastateltava koki kehittyneensä omassa työssään verkoston ansiosta. Loput haastateltavista kokivat, että he *eivät olleet saavuttaneet uusia taitoja verkoston kautta*.

Yksittäinen haastateltava koki antaneensa omaa osaamistaan verkostolle saamatta vielä mitään itse takaisin. Toinen taas sanoi, ettei ole saanut taitoja, mutta on saanut tietoa.

Tukea oman organisaation vapaaehtoistoimintaan

Suurin osa kertoi *saaneensa verkostosta tukea*, kuten vertaistukea, vähän tukea oman organisaation vapaaehtoistoimintaan, verkoston järjestämää virkistystä vapaaehtoisille sekä työntekijälle motivaatiota työskennellä vapaaehtoistoiminnan parissa. Kaksi haastateltavaa koki, että *he eivät ole vielä saaneet tukea* verkostolta oman organisaationsa vapaaehtoistoimintaan.

8.5 Kehittäminen

Verkostotapaamisten onnistuminen

Suurin osa haastateltavista sanoi, että heidän mielestään *verkostotapaamiset ovat kehittyneet positiivisesti*. Kommentteja tuli myös siitä, että tapaamisten sisältö oli suunniteltu hyvin. Eräs haastateltava sanoi, että pääasiassa verkostotapaamiset ovat onnistuneet hyvin, vaikka alussa onkin ollut hapuilua. Kahden haastateltavan mielestä tapaamisissa ei ole onnistuttu, vaan he *ovat pettyneet tapaamisiin*. Toisen haastateltavan mielestä tapaamisissa on ollut mukana liian vähän jäseniä ja toinen kertoi pettyneensä toisen verkostotapaamisen toimintatapaan.

Odotusten täytyminen verkostotapaamisista

Kaikki haastateltavat kertoivat, että *odotukset ovat täyttyneet ainakin osittain*. Puolet haastatelluista sanoi odotusten täyttyneen ja muiden odotukset olivat täyttyneet jossain määrin.

Muutosehdotuksia verkostotapaamisten sisältöön

Noin puolet oli *tyytyväisiä tapaamisten sisältöön* ja he eivät toivo siihen mitään muutoksia. *Konkreettisia muutosehdotuksia* oli, että tapaamisissa edettäisiin nopeammin ja tapaamisissa olisi enemmän jäseniä.

Verkoston tulevaisuus

Kysyimme haastateltavilta, minkälaisena he näkevät verkoston vuoden päästä. Osa haastateltavista piti vuotta liian lyhyenä aikavälinä, koska vuoden aikana ei heidän mielestään

saada aikaan konkreettisia tuloksia. Tämän takia kysyimme heiltä, minkälaisena he näkevät verkoston viiden vuoden päästä. Suurin osa jäsenistä oli sitä mieltä, että *verkoston toiminta on tulevaisuudessa avointa ja yhteistyö on kehittyneempää*. He arvioivat, että verkoston toiminta kehittyy ja eri toimijat tekevät enemmän yhteistyötä. Lisäksi jäsenet tuntevat toisensa paremmin ja verkosto on avoin sekä siellä on erilaisia toimijoita. Monet haastateltavat olivat myös sitä mieltä, että *toiminta verkostossa on organisoitunutta*. Verkoston toiminnan uskotaan olevan jäsenyntyneempää, toimintaa ohjaa palkattu työntekijä ja verkoston sisällä työskennellään erilaisissa tiettyjen teemojen mukaisissa ryhmissä.

Muutoksia verkostoon

Suurimmalla osalla haastateltavista *ei ollut muutosehdotuksia*. Käytännön toimintaan liittyviä *muutosehdotuksia* oli kuitenkin jonkin verran. Haastateltavat toivoivat lisää tehokkuutta toimintaan, vapaaehtoistoiminnan koordinoiminnin EJY ry:lle ja samantyyppistä toimintaa tekeville jäsenille yhteisiä tapaamisia. Lisäksi toivottiin lisää julkisuutta ja *tunnettavuutta verkostolle*.

Toivotaan pysyvän ennallaan verkostossa

Lähes kaikki haastateltavat halusivat säilyttää *verkostotapaamisten ilmapiirin*. Heidän mielestään verkostossa on hyvä ja innostava ilmapiiri, mukavat hankesuunnittelijat ja innostus toiminnan kehittämiseen. Monet myös toivoivat, että tietyt nykyiset käytännöt pysyisivät ennallaan, kuten yhteistyö, tiedottaminen, tapaamisten tiheys ja tapaamiset jatkuisivat tulevaisuudessakin.

9 Tulosten tarkastelu ja päätelmät

Tässä luvussa käymme läpi tutkielmamme keskeisimmät tulokset. Tulosten käsittely pohjautuu kolmeen tutkimuskysymykseemme. Ensimmäiseksi kuvaamme tavoitteisiin liittyvät tulokset ja tämän jälkeen verkostoprosessin alkuvaihetta.

Tutkimuskysymyksemme ovat:

1. Millaisia verkostoitumiseen liittyviä tavoitteita verkostotapaamisiin osallistuvilla toimijoilla on arviointijakson aikana 20.1.–29.5.2009?
2. Miten verkostoitumiseen liittyvät tavoitteet ovat toteutuneet arviointijakson lopussa 29.5.2009?

3. Millainen on verkostoprosessi arviointijakson aikana?

9.1 Toimijoiden tavoitteet ja niiden toteutuminen

Tarkastelemme ensin verkostolle asetettuja tavoitteita ja sen jälkeen niiden toteutumista. Kyselyiden tulosten kohdalla tarkastelemme vain niiden tavoitteiden toteutumista, joiden keskiarvo oli ensimmäisessä kyselyssä 4,5 tai korkeampi. Teimme tämän rajauksen, jotta saisimme selville toimijoiden tärkeimmät tavoitteet.

Kyselyiden tulosten perusteella verkoston jäsenten mielestä verkostoitumisen kannalta tärkeimpiä asioita olivat muihin toimijoihin tutustuminen, vapaaehtoistoiminnasta informaation jakaminen ja toiminnan avoimuuden lisääntyminen. Toisen kyselyn mukaan nämä tavoitteet eivät kuitenkaan toteutuneet odotusten mukaisesti, sillä vastausten keskiarvot sijoituivat keskinkertaisen ja melko hyvän välille.

Oman toiminnan kannalta tärkeimmiksi asioiksi ilmoitettiin rekrytointitapojen kehittyminen, vapaaehtoisten määrän lisääminen, vapaaehtoistoiminnan arvostuksen nouseminen ja tietoisuuden lisääntyminen vapaaehtoistoiminnasta. Tavoitteet eivät toteutuneet, koska toisen kyselyn keskiarvojen mukaan ne olivat toteutuneet lähes keskinkertaisesti.

Osallistumalla verkostotapaamisiin jäsenet halusivat ensisijaisesti luoda uusia kontakteja ja lisätä espoolaisten osallisuutta. Toisen kyselyn keskiarvon perusteella uusien kontaktien luominen onnistui lähes tavoitteiden mukaisesti. Espoolaisten osallisuuden lisääntyminen toteutui keskinkertaisesti, joten tavoite ei täyttynyt.

Vastaajat arvioivat, että verkostoituminen edistää eniten vapaaehtoisten parempaa mahdollisuutta osallistua koulutukseen ja saada vertaistukea. Toisen kyselyn perusteella he olivat osittain samaa mieltä siitä, että verkostoituminen on edistänyt vapaaehtoisten mahdollisuutta osallistua koulutukseen. Kysyttäessä, ovatko vapaaehtoiset saaneet vertaistukea omalle toiminnalleen, vastaajat eivät tässä kohtaa olleet samaa eivätkä eri mieltä tästä väitteestä.

Ensimmäisen kyselyn avoimessa kysymyksessä tärkeimmiksi syiksi verkostoon liittymiselle toimijat ilmoittivat ensisijaisesti yhteistyön, tiedon saamisen ja jakamisen sekä kehittämisen. Toisen kyselyn vastausten perusteella yhteistyö on vasta alussa eikä konkreettista yhteistyötä ole juurikaan tehty, mutta tutustumista on tapahtunut. Suurin osa vastaajista oli sitä mieltä, että tiedon saamisessa ja jakamisessa oli onnistuttu. Yli puolet vastaajista totesi, että toiminnan

kehittäminen on aluillaan, mutta verkoston alku on lupaava ja he ovat saaneet uusia kehittämisideoita.

Kysyimme toimijoilta, miten he haluavat kehittää toimintaansa verkostoitumisen avulla. Toimijat halusivat kehittää vapaaehtoistoimintaansa niin, että toiminnan arvostus ja näkyvyys lisääntyisivät. He halusivat myös lisätä vapaaehtoistoimintaa omissa organisaatioissaan. Toimijat halusivat tehdä yhteistyötä muiden verkoston toimijoiden kanssa ja saada tätä kautta uusia ideoita ja näkökulmia. Toimijat halusivat kehittää omaa toimintaansa parantamalla toimintamahdollisuuksiaan verkoston kautta sekä he halusivat kehittää toimintaansa lisääntyvän tiedon myötä. Vastajat kertoivat, että he haluavat jatkossa kehittää toimintaansa tekemällä lisää yhteistyötä samalla alueella ja samankaltaista toimintaa tekevien toimijoiden kanssa.

Ensimmäisen verkostotapaamisessa saimme havainnointiemme pohjalta selville jäsenten tavoitteita, mutta emme saaneet tietoa niiden toteutumisesta. Keskusteluissa tuli esille, että osa jäsenistä toivoo yhteisiä tapahtumia ja yhteistoimintaa. Lisäksi he toivoivat, että tietoa ja ideoita jaettaisiin. Puhetta oli myös toimitilojen yhteiskäytöstä. Jäsenien mielestä heillä oli tarvetta kohdennetuille kursseille. Myös yhteistyö, resurssit ja mukana olevien toimijoiden tavoitteiden kartoittaminen olivat asioita, joihin jäsenillä oli kehittämisideoita.

Toisessa verkostotapaamisessa jäsenet uskoivat, että yhdessä saavutetaan enemmän sekä saadaan tunnettavuutta. Havainnoimme myös, että tiedon saaminen muista toimijoista on jäsenille tärkeää. Yhteistyö katsottiin hyödylliseksi organisaatioiden toiminnan samankaltaisuuden, tiedon kokoamisen ja kurssi tarpeen takia. Jäsenillä oli toiveita, kuten se, että tapaamisten ohjelma olisi etukäteen tiedossa. He toivoivat vinkkejä omaan työhönsä sekä koulutuksia ja tempauksia.

Kolmannessa verkostotapaamisessa tuli myös tavoitteita. Havaitimme, että jäsenillä oli tarve erilaisten koulutusten järjestämiseen. Tiedottaminen koettiin ensisijaiseksi rekrytoinnin kannalta.

Haastatteluissa ilmeni, että verkostoitumisen keskeisimpänä pyrkimyksenä nähtiin toimijoiden yhteistyön mahdollistaminen. Haastateltavien mielestä verkostoitumisen kautta tavoitellaan vapaaehtoisena toimimisen edellytysten parantamista sekä vapaaehtoistoiminnan organisoinnin kehittämistä. Yhteisiksi päämääräksi nähtiin tiedon saaminen ja jakaminen sekä voimavarojen yhdistäminen. Haastatteluissakin tuli esille se, että haastateltavat halusivat saada monipuolisesti lisää tietoa muiden organisaatioiden toiminnasta.

Arviointijakson lopussa suurin osa haastateltavista totesi, että he olivat saaneet jonkin verran tietoa muiden organisaatioiden toiminnasta ja vapaaehtoistoiminnasta. Kuitenkin useat haastateltavat toivoivat saavansa jatkossa enemmän tietoa verkostossa mukana olevista toimijoista. Suurin osa haastateltavista kertoi, että verkostotapaamisten ulkopuolella on tapahtunut tutustumista, kuten muun yhteisen toiminnan kautta. Lähes kaikki haastateltavat totesivat, että verkostotapaamiset eivät ole vielä edistäneet vapaaehtoisten rekrytointia.

Kaikki työntekijät, jotka osallistuivat haastatteluun, kertoivat saaneensa tietoa työnsä tueksi. Vapaaehtoiset, joita haastattelimme, taas eivät olleet saaneet tietoa oman toimintansa tueksi. Puolet haastatteluun osallistuneista koki saavuttaneensa uusia taitoja verkoston kautta, muun muassa omat yhteistyötaidot olivat parantuneet. Suurin osa kaikista haastatelluista kertoi saaneensa verkostosta tukea oman organisaationsa vapaaehtoistoimintaan, kuten vertaistukea.

9.2 Verkostoprosessi

Havainnoimme verkostoitumisen prosessia verkostotapaamisissa. Jokaisen tapaamisen sisältö oli erilainen. Käymme läpi myös ryhmäytymisen vaiheita, koska ne liittyvät verkostoitumisen prosessiin.

Ryhmän synnyn perusehtona on se, että ryhmän jäsen joutuu toisten jäsenten kanssa vuorovaikutukseen eli tapahtuu tilakontakti (Himberg & Jauhiainen 1998, 90). Ryhmän aloitusvaihe on yleensä hyvin ohjaajakeskeinen. Ryhmän jäsenet saattavat odottaa, että ohjaaja hoitaa tilanteet oman auktoriteettinsa avulla. Kun näin ei tapahdukaan, jäsenet voivat pettyä. (Jauhiainen & Eskola 1994, 94.)

Ensimmäisessä verkostotapaamisessa huomasimme, että jäsenten välinen tutustuminen oli vaivatonta ja keskustelu oli intensiivistä. Erityisesti pienryhmissä ilmapiiri rentoutui ja tutustuminen käynnistyi kunnolla. Ryhmissä työskentely oli tavoitteellista ja niissä keskityttiin tutustumiseen. Havainnoimme myös, että jo tässä vaiheessa ryhmän jäsenillä ilmeni erilaisia rooleja. Lisäksi jotkut jäsenet osallistuivat aktiivisemmin kuin toiset.

Aloittavan ryhmän ensimmäinen kehitysvaihe on muotoutumisvaihe. Tässä vaiheessa ryhmän jäsenet tarkkailevat toisiaan ja tutkivat tilannetta (Kauppila 2005, 97). He etsivät omaa paikkaansa ryhmässä ja ovat hyvin varovaisia ja sovinnaisia. Ryhmässä koetetaan tunnistaa

ryhmän tehtävät ja etsiä siihen tarvittavaa tietoa. Vähitellen ryhmä koetaan turvalliseksi ja hyväksi. (Niemistö 1998, 160.)

Ensimmäisellä tapaamiskerralla jäsenten välillä jaettiin jo paljon tietoa oman organisaation toiminnasta. Keskusteluissa tuli esille se, että jäsenet pohtivat, mitä yhteisiä tavoitteita heillä on sekä omia mahdollisuuksiaan toimia verkostossa. Esille tuli myös erilaisia verkostoon liittyviä kehittämissideoita. Hankesuunnittelijoiden rooli oli merkittävä, sillä he ohjasivat ja neuvoivat jäseniä melkein koko tapaamisen ajan.

Ryhmän jäsenet ottavat itselleen ryhmässä erilaisia rooleja. Rooli alkaa yleensä ohjata jäsenen toimintaa itseään ennustavasti eli ihminen alkaa toimia roolinsa mukaisesti. Roolien jakautuminen riippuu jäsenen henkilökohtaisista ominaisuuksista, kuten tuen tarpeesta. Lisäksi roolin ottamiseen liittyy se, kuinka motivoitunut jäsen on ryhmätyöskentelyyn ja kuinka sitoutunut hän on ryhmän toimintaan sekä jäsenen tilannetajusta. (Jauhiainen & Eskola 1994, 118-119.)

Toisessa verkostotapaamisessa jäsenet pohtivat verkoston toimintaa eri näkökulmista, kuten omaa rooliaan ja verkoston tulevaisuutta. Mielestämme tässä tapaamisessa ilmeni jo jonkin asteista sitoutumista verkoston toimintaan sekä tavoitteellisuutta. Toisiin jäseniin tutustumista oli myös paljon, kuten edellisessäkin tapaamisessa ja jäsenet olivat innokkaita tutustumaan toisiinsa. Hankesuunnittelijoiden rooli oli keskeinen erityisesti tutustumisen osalta, koska he ohjasivat tutustumisleikkejä.

Havainnoimme, että työskentelyvire pienryhmissä vaihteli ja ryhmässä jäsenille muodostui selkeästi erilaisia rooleja. Jäsenet pohtivat, miten tiedottaminen esimerkiksi tulossa olevista kursseista ja rekrytoinnista voitaisiin parhaiten toteuttaa. Lisäksi he miettivät vapaaehtoisten määrän lisäämiseen liittyviä asioita sekä yhteisten kurssien järjestämistä. Jäsenet keskustelivat yhteistyön mahdollistavista tekijöistä sekä yhteistyön esteistä. Yhteistyötä hidastavina tekijöinä nähtiin se, että eri toimijoiden periaatteet eroavat toisistaan.

Ryhmäytymisen toinen vaihe on kuohuntavaihe. Siinä pyritään ilmaisemaan omia mielipiteitä ja saatetaan vastustaa voimakkaastikin sisäistä ryhmän rakenteen muodostumista. Jäsenet saattavat korostaa omia mielipiteitään sekä uskaltavat olla erimieltä muiden ryhmäläisten kanssa. He saattavat myös tuoda esiin omaa tyytymättömyyttään ja pettymystään ryhmän sisällä (Himberg & Jauhiainen 160.) Ryhmäprosessin kannalta ratkaiseva vaihe onkin juuri kuohuminen, koska se johtaa vähitellen siihen, että jäsenet pystyvät toimimaan ryhmässä vastuullisesti. Vastuulliseen

toimintaan pääseminen edellyttää kuitenkin sen, että ohjaaja kykenee käsittelemään asian. (Jauhiainen & Eskola 1994, 94.)

Toisessa verkostotapaamisessa huomasimme, että resursseja pidetään tärkeinä, mutta huoli niiden riittävydestä tuli esille keskusteluissa. Havainnoinneissa välittyi myös, että jäsenillä on huoli omasta jaksamisestaan. Epävarmuutta aiheutti muun muassa se, ettei omalta organisaatiolta saada riittävästi tukea verkostossa toimimiseen sekä ajan puute. Tässä tapaamisessa esitettiin runsaasti verkostotapaamisten sisältöön liittyviä toiveita, mutta myös kritiikkiä annettiin.

Kolmannen verkostotapaamisen teemana oli koulutus ja kurssit. Aihe herätti paljon keskustelua ja jäsenet pohtivat aktiivisesti erilaisia koulutukseen liittyviä asioita. Työskentely tapaamisessa jäi keskustelun tasolle eikä konkreettisia toimia vielä tehty. Toiminta kuitenkin pääsi hyvin alkuun. Tässäkin tapaamisessa oli paljon tutustumista. Hankesuunnittelijoiden rooli korostui erityisesti, kun he ohjasivat tapaamisen kulkua tilanteesta toiseen. Jäsenten osallistuminen toimintaan vaihteli aktiivisesta passiiviseen.

Haastatteluiden kautta selvisi, että haastateltavat pitävät verkoston tarkoituksena ensisijaisesti yhteistyön lisäämistä eri toimijoiden välillä. He olivat sitä mieltä, että verkostoa tarvitaan antamaan tukea oman organisaation toimintaan sekä kehittämään vapaaehtoistoimintaa. Haastatteluissa tuli esille, että jäsenet kokevat hyötyvänsä verkostosta. Hyödyiksi koettuja asioita oli paljon ja ne olivat erilaisia. Kaikki haastateltavat pitivät Santra-hanketta luotettavana.

Haastatteluista saadun tiedon pohjalta jäsenten näkemys verkostoideasta on se, että verkoston kautta lisätään yhteistyötä eri toimijoiden välillä, saadaan tukea oman organisaation toimintaan ja kehitetään vapaaehtoistoimintaa.

Haastateltavat totesivat, että heidän mielipiteensä on verkostotapaamisissa otettu hyvin huomioon. Jäsenillä on haastateltavien mielestä sekä samanlaisia että erilaisia päämääriä, jotka vaihtelevat toimijoiden lähtökohdista riippuen. Suurin osa haastateltavista oli sitä mieltä, että päämäärien saavuttamisessa ollaan alkuvaiheessa ja niiden saavuttaminen vie aikaa. He uskovat, että päämäärät saavutetaan tiedon lisääntyessä.

Kaikki haastateltavat olivat innostuneita verkostotyöskentelystä ja eniten innosti yhteistyön tuomat mahdollisuudet sekä se, että verkostossa on mahdollisuus saada ja jakaa tietoa. Verkostotyöskentelyssä ei innostanut se, että jäsenillä on erilaisia intressejä. Ilmeni myös huoli

siitä, miten verkostotyöskentely vaikuttaa muihin tehtäviin. Pääasiassa haastateltavat ovat kokeneet vuorovaikutuksen verkostotapaamisissa hyväksi. Ilmapiiri tapaamisissa on miellyttävä ja jäsenet ottavat toisensa hyvin huomioon.

Verkostotapaamisten onnistumisesta haastateltavat esittivät sekä positiivisia että negatiivisia kommentteja. Pari haastateltavaa oli pettynyt tapaamisiin, toinen liian vähäiseen osallistujamäärään ja toinen toisen verkostotapaamisen toimintatapaan. Positiivisia kommentteja on tullut siitä, että tapaamisten sisältö on suunniteltu hyvin. Suurin osa oli myös sitä mieltä, että verkostotapaamiset ovat kehittyneet positiivisesti.

Kaikki haastateltavat kokivat, että heidän odotuksensa verkostotapaamisten sisällöstä olivat toteutuneet ainakin osittain. Lähes puolet haastatelluista ei toivonut muutoksia tapaamisten sisältöön. Osalta kuitenkin tuli ehdotuksia, joiden mukaan tapaamisissa pitäisi edetä nopeammin ja osallistujia tulisi olla enemmän. Verkostotapaamisten ilmapiiri koettiin hyväksi ja sen toivottiin pysyvän ennallaan.

Suurimalla osalla haastatelluista ei ollut verkostoon liittyviä muutosehdotuksia. Käytännön toimintaan liittyviä muutosehdotuksia kuitenkin esitettiin, kuten lisää tehokkuutta toimintaan, EJY ry koordinoimaan vapaaehtoistoimintaa tulevaisuudessa ja yhteisiä tapaamisia samantyyppistä toimintaa tekeville. Lisäksi verkostolle toivottiin lisää julkisuutta ja tunnettavuutta.

Haastateltavat olivat sitä mieltä, että tulevaisuudessa verkoston toiminta on avointa ja yhteistyö kehittyneempää. He arvioivat myös, että toiminta verkostossa on organisoitunutta. Toisessa tapaamisessa tuli esille jäsenten toiveita verkostosta, jotka liittyivät verkoston visioon. Jäsenet toivoivat selkeitä rajoja, sitoutumista, avoimuutta, luottamusta ja kykyä löytää kompromisseja.

Verkoston strategia ja visio ovat vielä muotoutumassa. Jäsenten keskuudessa on näistä olemassa samanlaisia sekä erilaisia näkemyksiä. Yhtenäisen näkemyksen saavuttaminen vie kuitenkin vielä aikaa ja edellyttää toisten verkostoon kuuluvien tuntemista.

Ensimmäisessä kolmessa verkostotapaamisessa jäsenet ovat tutustuneet toisiinsa. Tätä kautta ryhmäytyminen on lähtenyt hyvin käyntiin. Mielestämme verkoston jäsenet olivat arviointijakson loppuvaiheessa ryhmäytymisen toisessa vaiheen eli kuohuntavaiheen alussa. Tämä tuli esille siinä, että jäsenet ilmaisivat avoimesti omia mielipiteitään ja uskalsivat ilmaista myös eriäviä mielipiteitä ryhmän sisällä.

9.3 Päätelmät

Tutkielmamme perusteella kolmessa ensimmäisessä verkostotapaamisessa verkostoituminen on päässyt alkuun. Verkostoitumisen alku on herättänyt sekä positiivisia että negatiivisia ajatuksia, mikä mielestämme onkin olennainen osa verkostoitumisen prosessia. Verkostotapaamisten sisältöön on tullut erilaisia toiveita ja kehittämisehdotuksia. Verkoston olemassaolo koettiin tärkeäksi ja sitä tarvitaan, joka tuli esille tutkielmassamme.

Verkostosuhteen seurantaan sisältyy muun muassa henkisen pääoman näkökulma, joka käsittelee organisaatioiden välisiin suhteisiin liittyviä kysymyksiä. Seurannan tarkoituksena on mitata suhteiden kehittymistä ja sitä, miten suhteet toimivat kokonaisuutena päämäärien saavuttamiseksi. Luottamus, sitoutuminen, vuorovaikutus ja ilmapiiri ovat verkostosuhteen laadullisia puolia, joita on ensiarvoisen tärkeää pyrkiä mittaamaan tai arvioimaan. (Hakanen ym.2007, 266-267.)

Mielestämme verkostoitumisen edellytykset ovat Espoon vapaaehtoisverkostossa hyvät, koska Santra-hanke herättää luottamusta jäsenissä. Luottamus on edellytys hyvän yhteistyön tekemiselle. Tapaamisten ilmapiiri ja vuorovaikutus on koettu hyväksi. Ne myös edesauttavat yhteistyön kehittymistä positiiviseen suuntaan.

Verkostossa, joka perustuu tasa-arvoiselle kumppanuudelle tai toimijoita on paljon, strategia muodostuu samoja hyötyjä tavoittelevien toimijoiden yhteisistä lähtökohdista. Päämäärien ja tavoitteiden ollessa alusta asti tarpeeksi yhdensuuntaisia niin myös perusstrategia on yhtenäinen. Verkostosuhteen tarkoitus ja perusstrategia on tärkeää määritellä niin, että kaikille on selvää, mitä ollaan tekemässä ja mihin pyrkimässä. (Hakanen ym.2007, 243-244.)

Saimme selville, että osa toimijoiden tavoitteista on selkeästi samanlaisia. Osa tavoitteista taas vaihtelee toimijoiden välillä. Verkostossa on monenlaisia toimijoita, joilla on myös erilaisia tavoitteita. Tästä johtuen kaikkien toimijoiden välille ei välttämättä tule syntymään yhteistyötä. Uskomme kuitenkin, että niille toimijoille, joilla on yhteisiä intressejä, verkostoituminen tarjoaa hedelmälliset yhteistyömahdollisuudet.

Kaikki jäsenet olivat kiinnostuneita tutustumaan toisiinsa ja toisten organisaatioiden toimintaan. Tämä näkyi selkeästi verkostotapaamisissa, joissa kaikissa oli paljon tutustumista. Kyselyinkin perusteella tuli esille, että jäsenet pitävät tutustumista tärkeänä. Huomasimme kuitenkin, että

toisen kyselyn vastausten perusteella tutustuminen on vastaajien mielestä toteutunut ainoastaan keskinkertaisesti. Näin ollen tekemämme havainnot ja toisen kyselyn tulokset ovat tässä asiassa hieman ristiriitaiset.

Mielestämme lähes kaikki jäsenet ovat hyötäneet verkostosta huolimatta siitä, että heillä on erilaisiakin intressejä. He ovat saaneet ja jakaneet tietoa, joten oman organisaation toiminnan kehittämiseen on saatu tukea. Näin ollen tavoitteiden saavuttaminen on joidenkin tavoitteiden osalta lähtenyt hyvin käyntiin. Jotkut tavoitteet sen sijaan ovat niin laajoja, että niiden saavuttaminen vie huomattavasti enemmän aikaa, esimerkiksi rekrytoinnin kehittäminen. Tavoitteita on myös niin paljon, ettei näitä aiheita ole pystytty ensimmäisten tapaamisten aikana pystytty käsittelemään.

Verkostossa toimiminen vaatii jäseniltä aikaa ja omaa aktiivisuutta, esimerkiksi työntekijöiden kohdalla haasteeksi voi muodostua ajankäyttö. Suurin osa jäsenistä on työntekijöitä, joten tutkielmassamme korostuvat työntekijöiden näkemykset ja mielipiteet. Se, että työntekijöitä on verkostossa paljon, vaikuttaa mielestämme verkoston toimintaan.

Verkoston toiminnassa on tärkeää tietää verkostoidea, strategia ja visio. Verkostoidealla tarkoitetaan sitä, mikä on verkoston tarkoitus. Visio taas kuvaa sitä, mikä on ihannekuva verkoston tulevaisuudesta eli se, mihin verkostossa pyritään. Vision saavuttamiseksi tarvitaan strategiaa, jonka tarkoitus on löytää keinot siihen, kuinka visio toteutetaan. (Hakanen ym. 2007. 226-228; 231-232.)

Verkostoidea on mielestämme jo selkeä. Verkostoideaksi muodostuivat yhteistyön lisääminen eri toimijoiden välillä, tuen saaminen oman organisaation toimintaan ja vapaaehtoistoiminnan kehittäminen. Verkostostrategia on kuitenkin vielä hahmottumassa, koska verkostoituminen on vielä niin alkuvaiheessa ja tapaamisia on ollut vähän. Visiokin on lähtenyt muotoutumaan verkostoitumisen kautta, mutta vision tarkentuminen vie vielä aikaa. Yhteisen vision löytäminen edellyttää muiden toimijoiden tuntemista ja yhteisten tavoitteiden selkenemistä. Toivomme, että työmme avulla verkoston toimijoiden tavoitteet tulevat esille, jotta verkostossa löydettäisiin yhteinen visio ja strategia sen saavuttamiseksi. Näemme haasteena vision muodostumiselle sen, miten monista tavoitteista saadaan yksi yhtenäinen visio. Toivomme, että työmme tarjoaa hyödyllistä tietoa tämän haasteen ratkaisemiseen.

9.4 Kehittämisehdotukset

Tämän prosessin aikana meille on tullut paljon ajatuksia ja ideoita siitä, miten verkostoa voitaisiin kehittää. Kehitysehdotuksemme liittyvät verkostotapaamisten sisältöön, verkoston toimintaan ja tunnettavuuden lisäämiseen sekä jatkotutkimus ehdotukseen.

Verkostotapaamisten sisällöstä olisi hyvä tiedottaa jäsenille jo etukäteen, jotta he pystyisivät paremmin orientoitumaan tulevaan tapaamiseen. Jäseniltä voisi myös tiedustella etukäteen, heidän ehdotuksiaan, jotka liittyvät seuraavaan verkostotapaamiseen. Tällä tavoin he pääsisivät paremmin vaikuttamaan tapaamisten sisältöön. Ajankohtaisista asioista voisi tiedottaa enemmän myös sähköpostitse, jotta verkostotapaamisissa jäisi enemmän aikaa työskentelylle.

Verkostotapaamisissa voitaisiin kokeilla toimintatapaa, johon ei kuuluisi ohjattua ohjelmaa. Sen sijaan jäsenet voisivat vapaasti keskustella heitä kiinnostavista aiheista ja tutustua toisiinsa. Näin jäsenet löytäisivät lisää yhteisiä intressejä, ja saisivat enemmän vertaistukea. Tämä saattaisi olla mielekäs tapa työskennellä. Jäsenet voisivat hakeutua samanlaista toimintaa tekevien toimijoiden pariin, jotta kaikki pääsisivät työstämään heille tärkeitä aiheita.

Verkoston tunnettavuuden lisäämiseksi ehdottaisimme, että Santra-hankkeeseen tulisi markkinointia opiskelevia tradenomiopiskelijoita työharjoitteluun. Heidän tietotaitoaan markkinoinnin osalta voitaisiin hyödyntää verkoston näkyvyyden lisäämisessä. Mielestämme myös tradenomiopiskelijat hyötyisivät tämän kaltaisesta projektista.

Mielestämme aihetta olisi myös kannattavaa tutkia, kun verkostotoiminta on ollut pidemmän aikaa käynnissä, esimerkiksi puolentoista vuoden päästä. Tutkielmamme arviointijakso oli niin lyhyt, että tavoitteiden toteutumista oli haastavaa arvioida. Tähän tutkimuskysymykseen saadaan paremmin vastauksia, kun verkosto on toiminut pidemmän aikaa. Verkoston strategian ja vision löytäminen vaatii myös oman aikansa, joten uusi tutkimus on tarpeellinen.

Koemme, että verkostotapaamisessa voisi tavoitteiden pohjalta keskustella siitä, mikä on verkoston toimijoiden yhteinen visio ja kuinka se saavutetaan. Mielestämme tämä olisi tärkeää, jotta verkoston työskentely edistyisi toimijoiden yhteisten päämäärien mukaisesti. Uskomme, että toimijoiden on helpompaa sitoutua verkostotyöskentelyyn, kun verkoston toimintaa ohjaavat yhteiset käsitteet ovat yhdessä päätettyjä ja ne ovat kaikkien jäsenten tiedossa.

10 Opinnäytetyön luotettavuuden ja eettisyyden arviointi

10.1 Laadullisen tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Laadullisen eli kvalitatiivisen tutkimuksen arvioinnissa on kysymys tutkimusprosessin luotettavuudesta. Laadullisen tutkimuksen lähtökohtina voidaan pitää tutkijan avointa subjektiviteettia sekä sitä, että tutkija on tutkimuksensa keskeinen tutkimusväline. Tästä johtuen laadullisen tutkimuksen tärkein luotettavuuden mittari onkin tutkija ja siksi tutkimuksen luotettavuutta arvioidessa pitää arvioida koko tutkimusprosessia. Tästä johtuen laadulliset tutkimusraportit sisältävätkin huomattavasti enemmän tutkijan omaa pohdintaa ja ovat henkilökohtaisempia kuin määrälliset tutkimukset. (Eskola & Suoranta 1999, 211-212.)

Eniten tutkielmamme luotettavuuteen on vaikuttanut se, että teimme tämänkaltaista työtä ensimmäistä kertaa. Tästä johtuen emme osanneet ennakoida, miten ja millä aikataululla työtä olisi kannattanut tehdä. Aineiston keruun ja analysoinnin välillä oli pisimmillään puoli vuotta, joten olemme jälkikäteen pohtineet tämän asian vaikutusta työn luotettavuuteen. Analysoidun aineiston kirjoittaminen selkeään muotoon niin, että asiasisältö pysyy samana, on myös ollut haasteellista.

Niin sanotussa realistisessa luotettavuusnäkemyksessä käytetään validiteetin käsitettä, joka jaetaan sisäiseen ja ulkoiseen validiteettiin. Sisäisellä validiteetilla tarkoitetaan sitä, että tutkimuksen teoreettiset ja käsitteelliset määrittelyt ovat keskenään sopusoinnussa. Sekä teoreettisten lähtökohtien, käsitteellisten määrittelyjen että käytettyjen menetelmien keskinäisen suhteen on oltava looginen. Ulkoinen validiteetti taas kuvaa sitä, että tutkimuksen aineiston, tulkintojen ja johtopäätösten välinen suhde on pätevä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että tutkimushavainto on ulkoisesti validi kuvatessaan tutkimuskohteen juuri sellaisena kuin se on. (Eskola & Suoranta 1999, 213.)

Käyttämämme menetelmät olimme valinneet, jotta ne täydentäisivät toinen toisiaan. Jokaisella menetelmällä saimme tutkittavasta asiasta jotain erilaista tietoa. Työmme sisäistä validiteettia lisää se, että käyttämämme käsitteet ovat yhteneväisiä teorian kanssa ja suhteessa toisiinsa. Olemme käyneet paljon keskustelua aineiston ja tekemiemme tulkintojen suhteen, jotta ne vastaisivat mahdollisimman hyvin tutkittavien antamaa tietoa. Olemme käyttäneet myös paljon aikaa aineiston läpikäymiseen sekä arvioineet tekemiemme tulkintojen ja johtopäätösten paikkansapitävyyttä.

Reliabiliteetti on toinen realistisen luotettavuusnäkemyskäsitem. Aineiston tulkinta on reliaabelia silloin, kun aineistossa ei ole ristiriitaisuuksia. Tutkimuksen reliabiliteetti voidaan tarkistaa muun muassa tekemällä havainnointia useita kertoja tai käyttämällä useampaa havainnoitsijaa. Silloin, kun käytetään useampaa havainnointikertaa, voidaan varmistaa käytettyjen aineistonkeruumenetelmien tarkkuus. Havainnoinnissa myös eri aikoina tehdyillä havainnoinneilla pystytään varmistamaan, että kyseessä on pysyvä ilmiö. Tutkijan objektiivisuus taas voidaan varmistaa käyttämällä useampaa havainnoijaa. (Eskola & Suoranta 1999, 214-215.)

Mielestämme työmme reliabiliteettia lisää se, että verkostotapaamisissa me kaikki kolme opiskelijaa havainnoimme samoja asioita ja tämän jälkeen kokosimme havainnointimme yhteen. Näin pystyimme varmistamaan sen, että havaintomme olivat paikkansapitäviä, koska ne olivat samankaltaisia. Havainnointia toteutimme kolmessa eri tapaamisessa, mikä myös lisää luotettavuutta. Olimme kaikki paikalla havainnoimassa, joten pystyimme varmistamaan sen, että tulkinnat vastaavat havaintoja.

Laadullisen tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella uskottavuuden, tulosten siirrettävyyden ja vahvistettavuuden kriteerien kautta. Uskottavuus taataan siten, että tutkija varmistaa, että hänen tulkintansa vastaavat tutkittavien käsityksiä. Tulosten siirrettävyys ei ole yleensä laadullisissa tutkimuksissa mahdollista sosiaalisen todellisuuden monimuotoisuuden vuoksi. (Eskola & Suoranta 1999, 212-213.)

Työmme uskottavuuden pyrimme varmistamaan sillä, että aineiston keruun jälkeen pohdimme saatuja tuloksia. Näin saimme parhaan käsityksen siitä, mitkä tutkittavien omat näkemykset olivat. Lisäksi meidän oli helpompi arvioida saatuja tuloksia ja niiden paikkansapitävyyttä. Saimme toisiltamme varmistusta omille tulkinnoillemme ja pystyimme minimoimaan mahdolliset tulkintavirheet.

Olemme tutkineet Espoon vapaaehtoisverkostoa, eivätkä tulokset ole suoraan yleistettävissä muihin samanlaisiin verkostoihin. Työmme tavoitteena on ollut tutkia ja kerätä tietoa tästä yksittäisestä verkostosta, tutkimusaikataulumme määrittämän ajan sisällä. Tutkimuksen uusiminen toisena ajankohtana antaisi uutta ja erilaista tietoa verrattuna meidän tekemäämme tutkimukseen.

Tutkimuksen vahvistettavuudella tarkoitetaan sitä, että tutkija pystyy löytämään vahvistusta tekemilleen tulkinnoille muilta vastaavanlaisia ilmiöitä tutkineilta tutkimuksilta. Loppujen lopuksi tutkimuksen arvioinnin taustalla vaikuttaa kysymys siitä, kuinka sen sisältämät väittämät voidaan

perustella ja kuinka totuudenmukainen se on. (Eskola & Suoranta 1999, 212-213.) Työmme tulokset perustuvat tekemiimme analysointeihin, jotka pohjautuvat teoriaan. Olemme myös löytäneet Heli Laurikaisen opinnäytetyön, jonka aihe on samankaltainen kuin meidän työmme. Laurikaisen työ sivuaa työmme aihetta, joten kerromme siitä työmme teoreettisessa viitekehyksessä. Lisäksi löysimme tietoa VARES-hankkeesta, joka on Santra-hankkeen kaltainen. Molempien hankkeiden tehtävänä on kehittää vapaaehtoistoimintaa. VARES-hanke loppuu vasta vuonna 2011, joten hankkeen tuloksista ei ole vielä olemassa tutkittua tietoa.

Laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulisi kiinnittää huomiota tutkimuksen merkittävyyteen, aineiston riittävyteen ja analyysin kattavuuteen, lisäksi analyysin arvioitavuuteen ja sen toistettavuuteen. Merkittävyyden arvioinnissa voidaan kiinnittää huomiota muun muassa yhteiskunnalliseen merkittävyyteen. Riittävää aineiston määrää laadullisessa tutkimuksessa on vaikeaa etukäteen määritellä. Analyysin kattavuus varmistetaan sillä, etteivät tutkijan tekemät tulkinnat perustu vain satunnaisiin poimintoihin aineistosta. (Eskola & Suoranta 1999, 214-216.)

Työssämme olemme käyttäneet kolmea tiedonkeruu menetelmää, jotta saisimme kerättyä tietoa mahdollisimman kattavasti. Analyysien tekeminen on ollut prosessi, jonka alussa mietimme useita vaihtoehtoja ryhmitellä laajaa aineistoamme. Aluksi teimme havainnointien ja haastatteluiden sisällönanalyytit aineistolähtöisesti, mutta myöhemmin päädyimme nimeämään ylä- ja pääloukat teorian pohjalta. Näin ollen työmme on teoriaohjaava.

Aineiston arvioitavuus taas on sitä, että lukija pystyy tutkimusraporttia lukiessaan seuraamaan tutkijan tekemää päättelyprosessia. Toistettavuudella tarkoitetaan sitä, että käytetyt tulkinta- ja luokittelusäännöt on esitetty mahdollisimman selkeästi. Periaatteessa tämä tarkoittaa sitä, että joku toinen tutkija pystyy tekemään samanlaiset tulkinnat samasta aineistosta kuin tutkimuksen tehnyt tutkijakin. (Eskola & Suoranta 1999, 214-216.)

Tekstissä olemme kuvanneet sen, miten olemme kunkin tiedonkeruumenetelmän kohdalla tehneet aineiston analyysin. Lisäksi olemme tekstissä kuvanneet saatuja tuloksia luokkien ja ryhmien mukaan. Tämän pohjalta lukijan on helpompi seurata analysointiprosessia ja muodostaa kuva tekemästämme aineiston analysoinnista.

Osallistuvassa havainnoinnissa korostuvat eettiset kysymykset ja tutkijan pitääkin tiedostaa, mitkä ovat hänen tutkimuksensa seuraukset. Havainnointia ei myöskään pitäisi toteuttaa ilman tutkittavien suostumusta. Toisaalta joskus avoin havainnointi voi myös häiritä tutkittavan yhteisön toimintaa. Kaikkein eniten työtä vaativin osallistuvan havainnoinnin tapa on se, että

tutkija pystyy hankkimaan tutkimiensa henkilöiden luottamuksen niin, että tutkittavat henkilöt hyväksyvät tutkijan joukkoonsa. Tällaisessa tilanteessa tutkijalla on mahdollisuus toimia ryhmässä yhtenä ryhmän jäsenenä tehdessään havainnointiaan. Tutkijan ulkopuolisuus voidaan nähdä myös positiivisena asiana, koska tutkittavien henkilöiden on usein helpompi puhua luottamuksellisista asioista vieraalle henkilölle. (Eskola & Suoranta 1999, 102.)

Hyvää tieteellistä tapaa noudatettaessa, tutkimusaineistoa ei kerätä ilman havainnoitavien henkilöiden suostumusta. Tutkimuskohteen jäsenten luottamus taas saavutetaan parhaiten kertomalla heille mahdollisimman paljon heti tutkimuksen alussa. Informaatiotarkkuus määritetään kuitenkin aina tapauskohtaisesti. (Vilka 2006, 57; 58.)

Olimme esittelemässä itsemme ja työmme verkoston infotilaisuudessa, joka järjestettiin joulukuussa 2008. Lisäksi esittelimme itsemme ja kerroimme opinnäytetyöstämme ensimmäisessä verkostotapaamisessa, jossa jaoimme ensimmäisen kyselylomakkeen. Sekä ensimmäisessä että toisessa kyselylomakkeessa oli saatekirje, jossa selitetään lyhyesti opinnäytetyömme sisältö. Näin ollen informaatiota työstämme on jaettu useaan otteeseen ennen tutkimusprosessin alkua. Jokaisessa tapaamisessa verkoston jäsenille kerrottiin, että teemme havainnointia. Pyrimme avoimuuteen ja mahdollistimme sen, että vastaajat pystyivät lähestymään meitä tapaamisissa ja ottamaan meihin yhteyttä tapaamisten jälkeenkin, jos heille jäi jotain kysyttävää työstämme.

10.2 Määrällisen tutkimuksen luotettavuus ja eettisyys

Heikkilä (2004, 184) ja Uusitalo (1991, 86) väittävät, että tutkimuksen reliabelius ja validius muodostavat yhdessä tutkimuksen kokonaisluotettavuuden, joka on hyvä, kun mittaamisessa on mahdollisimman vähän satunnaisvirheitä (Vilka 2007, 152).

Tutkimuksen validius tarkoittaa tutkimuksen kykyä mitata sitä, mitä tutkimuksessa oli tarkoitus mitata. Toisin sanoen, miten tutkija on onnistunut operationalisoimaan teoreettiset käsitteet arkikielen tasolle eli miten onnistuneesti tutkija on kyennyt siirtämään tutkimuksessa käytetyn teorian käsitteet ja ajatuskokonaisuuden lomakkeeseen eli mittariin. Validius on hyvä, jos tutkija ei ole joutunut tutkimuksessa esimerkiksi käsitteiden tasolla harhaan. Tutkimuksen validiteetissa arvioinnin kohteena ovat onnistuminen muun muassa teoreettisten käsitteiden operationalisoinnissa arkikielelle, mittarin kysymysten ja vastausvaihtoehtojen sisällön, muotoilun sekä valitun asteikon toimivuus. (Vilka 2007, 150.)

Tekemiemme kyselylomakkeiden asteikot olivat toimivat, koska vastausvaihtoehtojen välit olivat yhtä suuret toisiinsa nähden. Vastausvaihtoehtoja oli riittävästi ja ne olivat johdonmukaiset kysymysten kanssa. Ensimmäisessä verkostotapaamisessa tuli ilmi, että kyselylomakkeessa oli yhden kysymyksen asteikossa tapahtunut kirjoitusvirhe. Pyysimme kaikkia vastaajia korjaamaan virheen kyselyyn, jotta he eivät antaisi vahingossa vääriä vastauksia. Käyttämämme käsitteet olivat yleisesti käytettyjä sanoja, joten uskomme käsitteiden olleen selkeitä kaikille kyselyyn vastanneille.

Tutkimuksen reliabiliteetissa tarkastellaan ensisijaisesti mittaukseen liittyviä asioita ja tarkkuutta tutkimuksen toteutuksessa. Tutkimuksen tarkkuus tarkoittaa, että tutkimukseen ei sisälly satunnaisvirheitä. Arvioinnin kohteena ovat muun muassa vastausprosentti, miten huolellisesti havaintoyksikköjen kaikkia muuttujia koskevat tiedot on syötetty sekä mittausvirheet, jotka liittyvät kyselylomakkeen kysymyksiin ja vastausvaihtoehtoihin. (Vilka 2007, 150.)

Kyselyiden vastausprosentti oli korkea, koska kummallakin kerralla kaikki verkostotapaamisiin osallistuneet jäsenet täyttivät kyselyt. Välttyäksemme mittausvirheiltä tai virheiltä tietojen syöttämisessä, osallistuimme kaikki kolme aineistojen analysointiin SPSS -ohjelmalla. Teimme työnjaon niin, että yksi meistä toimi aina tarkkailijana tietoja syötettäessä. Näin pyrimme varmistamaan, ettei tietoja syöttämisessä pääse tapahtumaan virheitä. Lopuksi myös tarkistimme syöttämiämme muuttujia koskevat tiedot.

Tutkimuksen kokonaisluotettavuutta voidaan myös lisätä ja tutkimuksen virheitä vähentää toisilta saatujen kommenttien avulla. Kommentoijana voivat olla kollegat, ohjaajat, vertaisryhmä sekä aihealueen asiantuntijat. Kriittistä arviointia ja keskustelua kannattaa käydä tutkimusaiheen valinnasta, tutkimusongelman muotoilemisesta, teorian ja teoreettisten käsitteiden operationalisoinnista, mittarin kysymysten sisällöstä ja muodosta sekä vastausvaihtoehdoista. Analyysitavoista, tutkimuksen tuloksista ja tulkinnasta sekä niihin liittyvistä systemaattisista virheistä ja satunnaisvirheistä kannattaa myös keskustella. Satunnaisvirheet, kuten vastaajan muistivirhe, heikentävät tutkimuksen luotettavuutta ja tarkkuutta. (Vilka 2007, 153.)

Tutkielman tekemisen aikana olemme keskustelleet paljon ja arvioineet työmme luotettavuutta. Olemme yhdessä ryhmänä ja ohjaavien opettajien kanssa pohtineet työtämme sen eri vaiheissa. Olemme miettineet muun muassa työmme teoreettisia käsitteitä ja niiden operationalisointia, tutkimusmenetelmien valintaa sekä sitä, kuinka tutkimus toteutetaan. Tutkimuskysymyksiä pohdimme myös yhteistyössä Santra-hankkeen hankesuunnittelijoiden kanssa.

10.3 Oma oppimisprosessi ja kiitokset

Tämän työn tekemisen aikana olemme oppineet paljon erilaisia asioita, kuten tutkielman tekemisestä, projektityötä ja tutkimusmenetelmiä. Lisäksi tämän pitkän prosessin aikana olemme kehittyneet vaihteleviin tilanteisiin sopeutumisessa ja epävarmuuden sietämisessä. Työn aikana on tullut paljon muutoksia työn sisältöön ja myös toinen ohjaavista opettajista vaihtui useampaan kertaan. Prosessia on pitkittänyt se, että työn sisällön suhteen tehtyjä päätöksiä on muokattu ja muutettu monesti ennen niiden lopullista muotoutumista. Olemme kuitenkin tyytyväisiä, että olemme suunnilleen pysyneet aikataulussa.

Henkilökohtaisina tavoitteinamme oli saada kokemusta erilaisten tutkimusmenetelmien käyttämisestä käytännön työympäristössä ja luoda kontakteja alueen eri toimijoihin. Koemme, että olemme saaneet hyödyllistä kokemusta erityisesti haastattelujen tekemisestä, josta uskomme olevan hyötyä myös tulevissa työtehtävissä. Tämän työn aikana olemme myös saaneet tietoa verkostosta mukana olevista toimijoista sekä vapaaehtoistoiminnasta.

Lopuksi haluamme kiittää kaikkia, jotka ovat auttaneet tämän opinnäytetyön valmistumisessa. Kiitos, ohjaavat opettajat Soile Juujärvi ja Heikki Penttilä, Santra-hankkeen hankesuunnittelijat Raisa Baer ja Tiina Nurmenniemi, EJY ry:n toiminnanjohtaja Mika Luukkainen sekä kaikki Espoon vapaaehtoisverkoston jäsenet.

Lähteet

Eskola, A. & Kurki, L. (toim.). 2001. Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Tampere: Vastapaino.

Eskola J. & Suoranta J. 1999. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Tampere: Vastapaino.

Espoon Järjestöjen Yhteisö ry. 2009a. Santra-hanke.
<http://www.ejy.fi/Hankkeet/Santra/tabid/64/Default.aspx>. Luettu 11.11.2009.

Espoon Järjestöjen Yhteisö ry. 2009b. Santra-hankkeen esite.
<http://www.ejy.fi/LinkClick.aspx?fileticket=0V3hacpAkSo%3d&tabid=64>. Luettu 11.11.2009.

Espoon vapaaehtoisverkosto. 2008a. Hankkeen tavoitteet.
http://www.espoonvapaaehtoisverkosto.fi/santra-hanke/hankkeen_tavoitteet.php?nro1=7&nro2=6. Luettu 11.11.2009.

Espoon vapaaehtoisverkosto. 2008b. Infotilaisuus Yhteisötuvalla.
http://www.espoonvapaaehtoisverkosto.fi/verkosto/verkoston_toiminta.php?nro1=5&nro2=15. Luettu 27.11.2009.

Espoon vapaaehtoisverkosto. 2008c. Kartoitus Espoon vapaaehtoistoiminnasta.
http://www.espoonvapaaehtoisverkosto.fi/dokumentit/kartoituksen_tulokset.pdf. Luettu 11.11.2009.

Espoon vapaaehtoisverkosto. 2009d. Mitä vapaaehtoistoiminta on.
http://www.espoonvapaaehtoisverkosto.fi/vapaaehtoistoiminta/mita_se_on.php?nro1=2&nro2=1. Luettu 11.11.2009.

Espoon vapaaehtoisverkosto. 2008e. Mukaan verkostoon.
http://www.espoonvapaaehtoisverkosto.fi/verkosto/mukaan_verkostoon.php?nro1=5&nro2=16. Luettu 11.11.2009.

Espoon vapaaehtoisverkosto. 2008f. Verkosto.
<http://www.espoonvapaaehtoisverkosto.fi/verkosto/verkosto.php?nro1=5.%20>. Luettu 11.11.2009.

Hakanen, M., Heinonen, U. & Sipilä, P. 2007. Verkostojen strategiat. Menesty yhteistyössä. Helsinki: Edita.

Heikkilä, T. 2001. Tilastollinen tutkimus. 4.painos. Helsinki: Edita.

Heikkilä, T. 2004. Tilastollinen tutkimus. 5.-6.painos. Helsinki: Edita.

Helander, V. 1998. Kolmas Sektori. Käsitteistä, ulottuvuuksista ja tulkinnoista. Helsinki: Gaudeamus.

Himberg, Lea & Jauhiainen, Riitta. 1998. Suhteita: minä, me ja muut. Helsinki: WSOY.

Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2000. Tutkimushaastattelu. Teemahaastattelun teoria ja käytäntö. Helsinki: Yliopistopaino.

Hirsjärvi S., Remes P. & Sajavaara, P. 2008. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

KansalaisAreena ry 2009. Muistio. Turun alueen vapaaehtoistoiminnan keskustelu- ja verkostoitumistilaisuus Tiistai 29.9.2009, Vimma
http://www.kansalaisareena.fi/Muistio_290909_verkostotapaaminen.pdf. Luettu 13.11.2009.

Kauppila, R. 2005. Vuorovaikutus ja sosiaaliset taidot. Jyväskylä: PS-kustannus.
 Teoksessa Eskola, A. & Kurki, L. (toim.) 2001. Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Tampere: Vastapaino.

Koskiahho, B. 2001. Sosiaalipolitiikka ja vapaaehtoistyö. Teoksessa Eskola, A. & Kurki, L. (toim.) 2001. Vapaaehtoistyö auttamisena ja oppimisena. Tampere: Vastapaino.

Laurikainen, H. 2008. "[M]e voidaan jopa keksii jotain uutta toimintaa, kun me tehdään vähän yli rajojen". Rajanylittäminen paikallisyhdistysten yhteistyöverkostossa.
<http://209.85.129.132/search?q=cache:0DCTsjntTtCJ:https://pro.humak.edu/humakpro/humak/342770/opinn%C3%A4ytety%C3%B6.pdf+heli+laurikainen+opinn%C3%A4ytety%C3%B6&cd=1&hl=fi&ct=clnk&gl=fi>. Luettu 27.11.2009.

Lehtinen, S-T. 1997. Vapaaehtoistoiminta- kasvava voimavara? Näkökulmia ammattityöhön. Omaehtoisen kehityksen julkaisuja. Sarja B. Vapaaehtoistoiminta 1/97. Helsinki: Kansalaisareena ry.

Metsämuuronen J. 2000. Laadullisen tutkimuksen perusteet. Metodologia -sarja 4. Helsinki: International Methelp.

Niemistö, R. 1998. Ryhmän luovuus ja kehitysehdot. Tampere: Tammer-Paino.

Oulun Seudun Settlementti ry. 2008. VARES-hanke käynnistyi Oulun Seudun Settlementin vetämänä.
<http://www.ouluunsetlementti.fi/index.asp?pid=87&id=948>. Luettu 20.11.2009.

Raninen, A., Raninen, T., Toni, I. & Tornaesus, G. 2008. Mathildan muodonmuutos. Kansalaistoiminnan uudet kasvot. 1.painos Helsinki: WSOY Oppimateriaalit Oy.

Ruotsala, R. & Saari, J. 2004. Verkostoitumisesta voimaa. Oppimisverkostot turvallisen työympäristön kehittämisessä. Helsinki: Työterveyslaitos.

Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. 2005. Tutkimushaastattelu ja vuorovaikutus. Teoksessa Ruusuvuori, J. & Tiittula, L. (toim.) 2005. Haastattelu. Tutkimus, tilanteet ja vuorovaikutus. Tampere: Vastapaino.

Suominen, K., Aaltonen, P., Ikävalko, H., Hämäläinen, V. & Mantere, S. 2007. Voimaa verkostosta! Verkostomaisen kehittämisen käsikirja. Tykes raportteja 56. Helsinki: Työministeriö.

Työn rajalla -hankesuunnitelma. 2008.
<http://optima.discendum.com/learning/id74/bin/user?rand=10766>. Luettu 23.11.2009.

Vapaaehtoistoiminnan koulutusaineisto. 2005. Helsinki: Sosiaali- ja terveysturvan keskusliitto ry.

VARES- keskus. 2009a. VARES-hanke. <http://www.vareskeskus.fi/index.asp?pid=1>. Luettu 20.11.2009.

VARES-keskus. 2009b. Yhteistyökumppanit. <http://www.vareskeskus.fi/index.asp?pid=79>. Luettu 20.11.2009.

Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Helsinki: Tammi.

Vilka, H. 2006. Tutki ja havainnoi. Helsinki: Tammi

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Helsinki: Tammi.

Liitteet

Liite 1 Ensimmäinen kyselylomake

Arvoisa kyselyyn vastaaja,

Olemme kolme sosionomiopiskelijaa Laurea-ammattikorkeakoulusta, Otaniemen yksiköstä. Teemme opinnäytetyömme yhteistyössä Espoon Järjestöjen Yhteisö ry:n kanssa Santra-hankkeessa. Opinnäytetyössämme arvioimme Espoon vapaaehtoisverkoston verkostoitumista ja verkostotapaamisia kevään 2009 aikana. Tutkimme verkostotapaamisiin osallistuvien toimijoiden tavoitteita ja toiveita ensimmäisessä verkostotapaamisessa sekä niiden toteutumista kevään viimeisessä verkostotapaamisessa. Tutkimme myös, miten verkostoituminen eri toimijoiden välillä on vahvistunut tapaamisten ulkopuolella. Opinnäytetyömme tuloksista saatte tiedon sähköpostitse sekä Espoon vapaaehtoisverkoston internet-sivuston kautta.

Tämän ensimmäisen kyselyn avulla pyrimme selvittämään teidän organisaationne toiveita ja tavoitteita liittyen verkostoitumiseen ja verkostotapaamisiin. Kyselyn vastaamiseen menee aikaa noin 10 minuuttia. Teemme myös toisen kyselyn kevään 2009 viimeisessä verkostotapaamisessa. **Kyselyiden vastausten vertaamiseksi tarvitsemme kyselylomakkeelle koodin (oman äitinne syntymäaika)**, jotta voimme verrata saman vastaajan vastauksia keskenään. Koodi eli äitinne syntymäaika tulee laittaa muodossa pppkkvvvv eli esimerkiksi 01051952 (ensimmäinen päivä toukokuuta vuonna 1952). Koodi löytyy sivun 1 yläreunasta.

Pyydämme teitä ystävällisesti vastaamaan kyselymme jokaiseen kysymykseen ja näin omalta osaltanne vaikuttamaan tulevien verkostotapaamisten sisältöön. Vastaukset ovat ehdottoman luottamuksellisia. Missään opinnäytetyömme vaiheessa vastaajan henkilöllisyys ei tule tietoomme. Vastauksia käytetään ainoastaan tämän opinnäytetyön tekemiseen ja ne julkaistaan niin, ettei yksittäistä vastaajaa voi tunnistaa.

Kiittäen

Anna Joensuu, Asta Jokinen ja Niina Mäkelä
Laurea-ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat

Yhteystietomme:

anna.joensuu@laurea.fi, asta.jokinen@laurea.fi, niina.m.makela@laurea.fi

Opinnäytetyön ohjaavat opettajat:

Soile Juujärvi Arja Salakka Heikki Penttilä

Yhteystiedot: soile.juujarvi@laurea.fi, arja.salakka@laurea.fi, heikki.penttila@laurea.fi

ÄIDIN SYNTYMÄAIKA (KODI)

__ __ / __ __ / __ __ __ __ (ppkkvvvv)

Kysymyksissä 1-5 ympyröikää jokaiselta riviltä vain yksi vaihtoehto.

Pyydämme kohteliaimmin vastamaan jokaiseen kysymykseen!

1. Arvioikaa, kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat verkostoitumiselle.

	Ei lainkaan tärkeä	Ei kovin tärkeä	Neutraali	Melko tärkeä	Erittäin tärkeä
1. Muihin toimijoihin tutustuminen	1	2	3	4	5
2. Vapaaehtoistoimintaan liittyvän informaation jakaminen toimijoiden kesken	1	2	3	4	5
3. Verkostoon liittyvän informaation jakaminen toimijoiden kesken	1	2	3	4	5
4. Muiden jäsenten toimintaan tutustuminen	1	2	3	4	5
5. Toiminnan avoimuuden lisääntyminen	1	2	3	4	5

2. Arvioikaa, kuinka tärkeitä seuraavat asiat ovat oman toimintanne kannalta.

	Ei lainkaan tärkeä	Ei kovin tärkeä	Neutraali	Melko tärkeä	Erittäin tärkeä
1. Yleinen tietoisuus vapaaehtoistoiminnasta lisääntyy	1	2	3	4	5
2. Vapaaehtoistoiminnan arvostus nousee	1	2	3	4	5
3. Rekrytointitavat uusien vapaaehtoisten hankkimiseksi kehittyvät	1	2	3	4	5
4. Mahdollisuus toimia vapaaehtoisena myös lyhyissä pätkissä paranee	1	2	3	4	5
5. Vapaaehtoisten palkitseminen monimuotoistuu	1	2	3	4	5
6. Vapaaehtoisten määrä lisääntyy	1	2	3	4	5

3. Kuinka tärkeinä pidätte seuraavia asioita organisaationne resurssien kannalta?

	Ei lainkaan tärkeä	Ei kovin tärkeä	Neutraali	Melko tärkeä	Erittäin tärkeä
1. Eri toimijoiden tilojen yhteiskäyttö lisääntyy	1	2	3	4	5
2. Vapaaehtoisten kouluttaminen lisääntyy	1	2	3	4	5
3. Vapaaehtoisten koulutuksen laatu parantuu	1	2	3	4	5
4. Toimintaan saadaan mukaan enemmän päteviä kouluttajia	1	2	3	4	5

4. Mitä haluatte saavuttaa osallistumalla verkostotapaamisiin?

	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
1. Saada olla osa verkostoa	1	2	3	4	5
2. Saada vertaistukea omalle toiminnalle	1	2	3	4	5
3. Luoda uusia kontakteja	1	2	3	4	5
4. Avuntarvitsijoiden ja vapaaehtoisten keskinäinen kohtaaminen helpottuu	1	2	3	4	5
5. Kyetä neuvomaan vapaaehtoisia mukaan muiden organisaatioiden vapaaehtoistoimintaan	1	2	3	4	5
6. Lisätä yritysyhteistyötä	1	2	3	4	5
7. Lisätä espoolaisten osallisuutta	1	2	3	4	5

5. Miten verkostoituminen mielestänne edistää seuraavia tavoitteita?

	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
1. Vapaaehtoiset saavat enemmän positiivista palautetta toiminnastaan	1	2	3	4	5
2. Vapaaehtoistoiminnan arvostus lisääntyy	1	2	3	4	5
3. Palaute vapaaehtoistoiminnasta lisääntyy	1	2	3	4	5
4. Vapaaehtoisten mahdollisuus osallistua koulutukseen paranee	1	2	3	4	5
5. Vapaaehtoiset saavat mahdollisuuden työnohjaukseen	1	2	3	4	5
6. Vapaaehtoiset saavat vertaistukea omalle toiminnalleen	1	2	3	4	5
7. Vapaaehtoisille järjestetään enemmän virkistystoimintaa	1	2	3	4	5

Kysymyksissä 8 ja 10 ympyröikää kysytyt taustatiedot.

8. Sukupuoli

1. Nainen
2. Mies

9. Syntymävuosi _____

10. Mikä on asemanne edustamassanne organisaatiossa?

1. Palkattu työntekijä
2. Vapaaehtoinen
3. Opiskelija
4. Muu, mikä? _____

MUISTITTEHAN TÄYTTÄÄ ENSIMMÄISELLÄ SIVULLA OLEVAN KOODIN!

KIITOS VASTAUKSESTANNE!

Liite 2 Toinen kyselylomake

Arvoisa kyselyyn vastaaja

Olemme kolme sosionomiopiskelijaa Laurea-ammattikorkeakoulusta, Otaniemen yksiköstä. Teemme opinnäytetyömme yhteistyössä Espoon Järjestöjen Yhteisö ry:n kanssa Santra-hankkeessa. Aiheenamme on Espoon vapaaehtoisverkoston verkostoituminen ja verkostotapaamisten arviointi kevään 2009 aikana. Opinnäytetyömme tavoitteena on tutkia verkostotapaamisiin osallistuvien toimijoiden tavoitteita ja toiveita ensimmäisessä verkostotapaamisessa sekä niiden toteutumista kevään viimeisessä verkostotapaamisessa. Tutkimme myös miten verkostoituminen eri toimijoiden välillä on vahvistunut tapaamisten ulkopuolella. Opinnäytetyömme tuloksista saatte tiedon sähköpostitse sekä Espoon vapaaehtoisverkoston internet-sivuston kautta.

Teimme tammikuussa kyselyn, jossa kysyimme teidän organisaationne tavoitteita liittyen verkostotapaamisiin sekä verkostoitumiseen. **Tämän toisen kyselyn avulla pyrimme selvittämään miten nämä verkostoitumiseen ja verkostotapaamisiin liittyvät toiveet ja tavoitteet ovat toteutuneet sekä tutkia, mitä odotuksia teillä on verkostoitumisen suhteen.** Kyselyyn vastaamiseen menee aikaa noin 15- 20 minuuttia.

Ensimmäisessä kyselyssä pyysimme teitä merkitsemään kyselyyn koodin, jotta voimme verrata saman vastaajan vastauksia keskenään. **Tähän toiseen kyselylomakkeeseen tarvitsemme myös saman koodin (oman äitinne syntymäaika), kuin täytitte ensimmäiseen.** Koodi eli äitinne syntymäaika tulee laittaa muodossa ppkkvvvv eli esimerkiksi 01051952 (ensimmäinen päivä toukokuuta vuonna 1952). Koodi löytyy sivun 1 yläreunasta.

Pyydämme teitä ystävällisesti vastaamaan kyselymme jokaiseen kysymykseen ja näin omalta osaltanne vaikuttamaan tulevien verkostotapaamisten sisältöön. Vastaukset ovat ehdottoman luottamuksellisia. Missään opinnäytetyömme vaiheessa vastaajan henkilöllisyys ei tule tietoomme. Vastauksia käytetään ainoastaan tämän opinnäytetyön tekemiseen ja ne julkaistaan niin, ettei yksittäistä vastaajaa voi tunnistaa.

Kiittäen

Anna Joensuu, Asta Jokinen ja Niina Mäkelä

Laurea-ammattikorkeakoulun sosionomiopiskelijat

Yhteystiedot: anna.joensuu@laurea.fi, asta.jokinen@laurea.fi, niina.m.makela@laurea.fi

Opinnäytetyön ohjaavat opettajat: Soile Juujärvi Arja Salakka Heikki Penttilä

Yhteystiedot: soile.juujarvi@laurea.fi, arja.salakka@laurea.fi, heikki.penttila@laurea.fi

ÄIDIN SYNTYMÄAIKA (KOODI)

__ __ / __ __ / __ __ __ __ (ppkkvvvv)

Kysymyksissä 1-5 ympyröikää jokaiselta riviltä vain yksi vaihtoehto.

Pyydämme kohteliaimmin vastamaan jokaiseen kysymykseen!

1. Arvioikaa kuinka seuraavat asiat ovat toteutuneet tähän mennessä.

	Huonosti	Melko huonosti	Keskin-kertaisesti	Melko hyvin	Hyvin
1. Olen tutustunut muihin toimijoihin	1	2	3	4	5
2. Vapaaehtoistoimintaan liittyvää informaatiota on jaettu toimijoiden kesken	1	2	3	4	5
3. Verkostoon liittyvää informaatiota on jaettu toimijoiden kesken	1	2	3	4	5
4. Olen tutustunut muiden jäsenten toimintaan	1	2	3	4	5
5. Toiminnan avoimuus on lisääntynyt	1	2	3	4	5

2. Arvioikaa toimintanne kannalta, kuinka seuraavat asiat ovat tähän mennessä toteutuneet.

	Huonosti	Melko huonosti	Keskin-kertaisesti	Melko hyvin	Hyvin
1. Yleinen tietoisuus vapaaehtoistoiminnasta on lisääntynyt	1	2	3	4	5
2. Vapaaehtoistoiminnan arvostus on noussut	1	2	3	4	5
3. Rekrytointitavat uusien vapaaehtoisten hankkimiseksi ovat kehittyneet	1	2	3	4	5
4. Mahdollisuus toimia vapaaehtoisena myös lyhyissä pätkissä on parantunut	1	2	3	4	5
5. Vapaaehtoisten palkitseminen on monimuotoistunut	1	2	3	4	5
6. Vapaaehtoisten määrä on lisääntynyt	1	2	3	4	5

3. Kuinka seuraavat organisaationne resursseihin liittyvät asiat ovat tähän mennessä toteutuneet?

	Huonosti	Melko huonosti	Keskin-kertaisesti	Melko hyvin	Hyvin
1. Eri toimijoiden tilojen yhteiskäyttö on lisääntynyt	1	2	3	4	5
2. Vapaaehtoisten kouluttaminen on lisääntynyt	1	2	3	4	5
3. Vapaaehtoisten koulutuksen laatu on parantunut	1	2	3	4	5
4. Toimintaan on saatu mukaan enemmän päteviä kouluttajia	1	2	3	4	5

4. Kuinka olette tähän mennessä saavuttaneet seuraavat asiat osallistumalla verkostotapaamisiin?

	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
1. Koen olevani osa verkostoa	1	2	3	4	5
2. Saan vertaistukea omalle toiminnalleni	1	2	3	4	5
3. Olen luonut uusia kontakteja	1	2	3	4	5
4. Avuntarvitsijoiden ja vapaaehtoisten keskinäinen kohtaaminen on helpottunut	1	2	3	4	5
5. Kykenen neuvomaan vapaaehtoisia mukaan muiden organisaatioiden vapaaehtoistoimintaan	1	2	3	4	5
6. Yritysyhteistyö on lisääntynyt	1	2	3	4	5
7. Espoolaisten osallisuus on lisääntynyt	1	2	3	4	5

5. Miten verkostoituminen on mielestänne tähän mennessä edistänyt seuraavia tavoitteita?

	Täysin eri mieltä	Osittain eri mieltä	Ei samaa eikä eri mieltä	Osittain samaa mieltä	Täysin samaa mieltä
1. Vapaaehtoiset ovat saaneet enemmän positiivista palautetta toiminnastaan	1	2	3	4	5
2. Vapaaehtoistoiminnan arvostus on lisääntynyt	1	2	3	4	5
3. Palaute vapaaehtoistoiminnasta on lisääntynyt	1	2	3	4	5
4. Vapaaehtoisten mahdollisuus osallistua koulutukseen on parantunut	1	2	3	4	5
5. Vapaaehtoiset ovat saaneet mahdollisuuden työohjaukseen	1	2	3	4	5
6. Vapaaehtoiset ovat saaneet vertaistukea omalle toiminnalleen	1	2	3	4	5
7. Vapaaehtoisille on järjestetty enemmän virkistystoimintaa	1	2	3	4	5

Kysymyksissä 6 ja 7 vastatkaa kysymykseen siihen varattuun tilaan. Voitte jatkaa vastaustanne lomakkeen kääntöpuolelle, jos vastauksenne ei mahdu sille varattuun tilaan.

6. Ensimmäisessä kyselyssä kolmeksi tärkeimmäksi verkostoon liittymisen syyksi mainittiin seuraavat asiat: 1) yhteystyö 2) tiedon saaminen ja jakaminen 3) toiminnan kehittäminen. Miten nämä asiat ovat organisaationne kannalta toteutuneet?

1) _____

2) _____

3) _____

7. Miten haluatte jatkossa kehittää toimintaanne verkostoitumisen avulla?

Kysymyksissä 9 ja 11 ympyröikää kysytyt taustatiedot.

9. Sukupuoli

1. Nainen
2. Mies

10. Syntymävuosi _____

11. Mikä on asemanne edustamassanne organisaatiossa?

1. Palkattu työntekijä
2. Vapaaehtoinen
3. Opiskelija
4. Muu, mikä? _____

MUISTITTEHAN TÄYTTÄÄ ENSIMMÄISELLÄ SIVULLA OLEVAN KOODIN!

KIITOS VASTAUKSESTANNE!

Liite 3 Ensimmäinen havainnointirunko

- Miten verkostotapaamisiin osallistuvien toimijoiden tutustuminen toisiinsa ilmenee?
 - Minkälaisissa verkostotapaamisten aikana tapahtuvissa tilanteissa toimijat tutustuvat toisiinsa?
-
- Miten hyvin vapaaehtoistoimintaan liittyvän informaation jakaminen toimijoiden kesken onnistuu?
 - Minkälaista vapaaehtoistoiminnasta kertova informaatio on?
-
- Miten hyvin välittyy verkostoon liittyvä informaatio toimijoiden kesken?
 - Minkälaisesta verkostoon liittyvästä informaatiosta on kyse?
 - Miten verkostonjäsenet tutustuvat muiden jäsenten toimintaan?
 - Minkälaista yhteistyötä toimijoiden välillä syntyy?
 - Miten laajaa toimijoiden välillä syntynyt yhteistyö on?
-
- Miten verkostotapaamisissa keksitään rekrytointitapoja uusien vapaaehtoisten hankkimiseksi?
 - Minkälaisia rekrytointitapoja verkostotapaamisissa keksitään uusien vapaaehtoisten hankkimiseksi?
-
- Minkälaisia keinoja verkostotapaamisissa keksitään, jotta vapaaehtoiset voisivat olla mukana vapaaehtoistoiminnassa myös lyhyissä pätkissä?
-
- Miten se, että mukana olevat toimijat ovat osa verkostoa, näkyy verkostotapaamisissa?
 - Millaista on verkoston jäsenten osallisuus verkostotapaamisissa?
 - Miten verkostonjäsenet osallistuvat keskusteluun verkostotapaamisissa?
 - Millaista on verkoston jäsenten päätösvalta verkostotapaamisissa?
-
- Miten toimijat saavat vertaistukea omalle toiminnalleen?
 - Millaista saatu vertaistuki on?
 - Kuka vertaistukea antaa ja kenelle?

- Millaisia uusia kontakteja toimijat luovat verkostotapaamisissa?
 - Millaisissa tilanteissa uusia kontakteja luodaan?
 - Miten uusien kontaktien luominen ilmenee?
-
- Minkälaisia syitä verkostoon liittymiselle keskusteluissa ilmenee?
 - Millä muilla tavoin syitä verkostoon liittymiselle tulee esille?
-
- Minkälaisia kehittämisideoita toimijat ilmaisevat, liittyen heidän oman toimintansa kehittämiseen?

Liite 4 Toinen havainnointirunko

HAVAINNOINTILOMAKE

AIKA:

PAIKKA:

RYHMÄ / VERKOSTO:

AIHEET:

- tutustuminen ja tiedon jakaminen
- yhteistyö ja jäsenten osallisuus
- vertaistuki ja resurssien jakaminen

TAPAHTUMA, TOIMINTA:

Liite 5 Teemahaastattelurunko

Verkostoidea

- Mikä on verkoston tarkoitus?
- Mihin verkostoa tarvitaan?
- Mitä hyötyä verkostosta on?
- Mihin verkostoitumisella mielestäsi pyritään?
- Miten mielipiteenne on huomioitu?
- Mitä yhteisiä päämääriä verkoston jäsenillä on?
- Mitä erilaisia päämääriä verkoston jäsenillä on?
- Miten verkostotapaamiset ovat edistäneet yhteisen päämäärän saavuttamista?
- Miten innostunut olet verkostotyöskentelystä?
- Mikä sinua innostaa/ ei innosta verkostotyöskentelyssä?
- Minkälaisena olet kokenut vuorovaikutuksen verkostotapaamisissa?
- Miten luotettavana pidät Santra-hanketta? (maine ja luotettavuus)

Verkoston vahvistuminen

- Mitä tiedät muiden verkostoon kuuluvien organisaatioiden toiminnasta?
- Mitä haluaisit tietää lisää muiden organisaatioiden toiminnasta?
- Tapahtuiko tutustumista verkostotapaamisten ulkopuolella? Miten, millaista, milloin?
- Minkälaista informaatiota toivoisitte/olisitte toivoneet lisää?

Vapaaehtoisuus

- Minkälaista tietoa olet saanut muiden organisaatioiden vapaaehtoistoiminnasta?
- Ovatko verkostotapaamiset edistäneet uusien vapaaehtoisten rekrytointia? Miten?
- Minkälaista tietoa olet saanut oman työsi (työntekijälle)/ toimintasi (vapaaehtoiselle) tueksi?
- Millaisia taitoja olet saavuttanut?
- Miten motivaatiosi / halusi toimia vapaaehtoisena on muuttunut?
- millaista tukea olet saanut oman organisaatiosi vapaaehtoistoimintaan?

Kehittäminen

- miten onnistuttu/epäonnistuttu

- Miten mielestänne verkostotapaamiset ovat onnistuneet?
- Onko tapaamisten sisältö vastannut odotuksianne? Miltä osin odotukset ovat täyttyneet?
- Mitä jäi puuttumaan?

- tulevaisuus
 - Minkälaisena näet verkoston vuoden päästä?
 - Mitä muutoksia toivoisit?
 - Minkä toivoisitte pysyvän ennallaan verkostossa?

Taustatiedot

- sukupuoli, ikä, asema organisaatiossa